Lietuvos Nacionalinė Martyno Mažvydo Biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 26 (1689) 1982 BIRŽELIS-JUNE 24 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Kultūriniai lobiai

Sakoma, kad mūsų išeivija turi sukaupusi milijonus dolerių. Apskaičiavus visas išeivių turimas nuosavybes ir pridėjus jų santaupas, susidarytų ne tik milijonai, bet ir milijardai dolerių. Bet jų likimu niekas perdaug nesisieloja — turimas lėšas saugo bankai, o nejudomos nuosavybės taipgi turi savo apsaugą. Tie turtai atiteks teisėtiems įpėdiniams — asmenims arba organizacijoms. Vienintelis rūpestis, kuris kyla toje srityje, yra tas, kad palikimai neatitektų sovietams, kurie juos panaudoja savo tikslams, o teisėtiems įpėdiniams palieka tiktai trupinius. Didesnė problema su kultūriniais lobiais — paveikslais, skulptūromis, bibliotekomis, knygomis, audiniais, tautodailės darbais, filmais ir t.t. Tokių kultūrinių lobių išeivijoje yra daug. Kol kas juos globoja vyresnioji karta, nes jie yra didele dalimi jos pačios sukurti, neatskiriama jos gyvenimo dalis. Kiekvienuose privačiuose namuose tokio turto rasime labai daug. Kyla betgi klausimas, koks bus jo likimas, išnykus jį branginančiai kartai? Ar juos paveldėjusi jaunoji karta brangins? Jau dabar matyti ženklų, rodančių, kad jos išauklėjimas yra kitoks, kultūrinis požiūris skirtingas, dvasinis nusiteikimas mažiau intensyvus, daugiau suaugęs su gyvenamu kraštu nei su Lietuva.

TAIGI su naujos kartos atėjimu ateina ir grėsmė kultūriniams lobiams. Medžiaginiai lobiai bus apsaugoti — tuo netenka abejoti, bet ar bus apsaugoti kultūriniai? Matant tikrovę, kyla pagrįsta baimė: daug vertingų dalykų gali būti sunaikinti, patekti į nesaugias rankas ir tuo būdu nuskurdinti bei nuskriausti mūsų tautą, kuriančią sunkiose gyvenimo sąlygose. Pati nesaugiausia užuovėja yra privačios rankos bei patalpos. Taip, kol minėtų kultūrinių lobių saugotojai yra tie, kurie juos brangina, nėra pavojaus, betgi jie šimtais metų negyvena. Keičiantis sargyboms, silpnėja apsauga. Jau yra žinomas nevienas faktas, kai mirusio įpėdiniai išmetė į šiukšlyną vertingus kultūrinius dokumentus ir kūrinius. Be to, privačios patalpos nėra pritaikytos kultūrinių lobių apsaugai, ypač paveikslų ir kitų dailės kūrinių. Todėl reikia ieškoti visuomeninio pobūdžio patalpų, kurios būtų pritaikytos kultūrinių lobių apsaugai. JAV-se jau yra iš seniau suorganizuotos institucijos — dvi Čiurlionio galerijos, Balzeko muzėjus, Pasaulio Lietuvių Archyvas, ALKos muzėjus... Bet tai vis gana mažos apimties institucijos, kurios gali apsaugoti ilgesniam laikui kultūrinius mūsų lobius, ten sukrautus. O ten patekti gali tiktai maža dalis tų lobių. Tad kur dings visa kita? Juk dabartinis mūsų kultūrinis gyvenimas yra gana šakotas ir paliks gausų lobį, svarbų tautos ateičiai.

KADAISE buvo keliama lietuvių kultūros rūmų mintis. Anuomet tai atrodė utopija, bet šiandieną ji skamba daug realiau. Dabar, kai pavienių kaikurių tautiečių turtas vertinamas milijonais, ar būtų nerealu tikėtis vieno ar daugiau palikimų minėtam tikslui? Yra susivienijimai, fondai, kurie valdo milijonus dolerių JAV-se. Ar jie negalėtų būti nukreipti į platesnio masto užmojį? Tokiuose rūmuose galėtų tilpti archyvai, dokumentacija, biblioteka, rankraščiai, paveikslai, skulptūros, muzikinės plokštelės, tautodailės kūriniai ir pan. Tokių rūmų įsigijimas, atrodo, būtų įmanomas. Didesnę problemą sudarytų jų išlaikymas, bet ir čia galėtų būti rastas sprendimas augant milijoniniams fondams. Tai platus užmojis, turintis reikšmės visai lietuvių tautai ir galimas įgyvendinti tiktai JAV-se. Kas kita Kanadoje, kur lietuvių yra bent dešimt kartų mažiau. Čia negalima nė svajoti apie savus kultūros rūmus, tačiau realu galvoti bent apie etnografinį muzėjų prie kurios nors institucijos — Lietuvių Namų, parapijos, pensininkų namų ir pan. Iki šiol Kanadoje buvo daug kas statoma, bet apie etnografinį lietuvių muzėjų niekas nepagalvojo. Čia geriausia išeitis turimus kultūrinius lobius, ypač archyvinę medžiagą, perduoti valstybinėms institucijoms — federacinėms arba provincinėms. Jos tuo yra suinteresuotos, teikia gerą apsaugą ir sudaro sąlygas ateities tyrinėtojams. **Pr. G.**

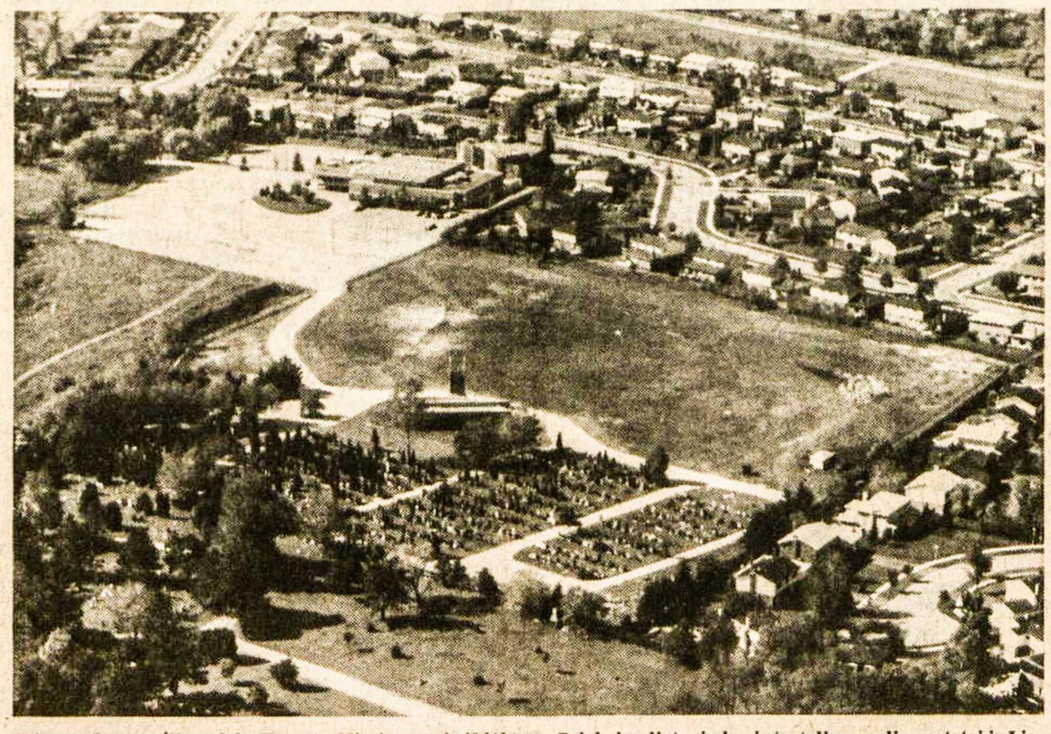

Taip atrodo Anapilio sodyba Toronte–Mississaugoje iš lėktuvo. Priekyje – lietuvių kapinės, toliau – salių pastatai ir Lietuvos Kankinių šventovė. Viename iš tų pastatų yra įsikūrę ir "Tėviškės Žiburiai" Nuotr. K. Raudžio

Radijo programos okupuotai Lietuvai

Nauja galimybė siųsti programas iš Čikagos per Vokietiją

BALYS BRAZDŽIONIS

Laisvajame pasaulyje, kur tik yra didesnės lietuvių kolonijos, veikia lietuviškos radijo programos. Vien tik Amerikoje esą 17 radijo programų, Kanadoje trys, Vatikane ir Romoje po vieną, Ispanijoje — viena, Australijoje 4, Argentinoje 1, Brazilijoje 1. Lietuvių kalba trumpomis bangomis du kartu į dieną po pusvalandį veikia "Amerikos Balsas" Vašingtone ir "Laisvės Radijas" V. Vokietijoje. Nuo 1982 m. vasario pradžios pradėjo siųsti 15 minučių programą čikagiškiai "Lietuvos Aidai" per galingą WRNO stotį iš Amerikos ir V. Vokietijos. Netrukus pradės veikti dar 15 minučių programa. Tai būtų visa mūsų lietuviškoji radijo tarnyba laisvame pasaulyje.

Kas pasiekia Lietuvą?

Kurios programos pasiekia okupuotą Lietuvą? Tai "Laisvės Radijas" iš V. Vokietijos, "Amerikos Balsas" iš Vašingtono ir "Lietuvos Aidai" iš Čikagos per V. Vokietiją, Vatikano, Romos ir Madrido. Geriausiai girdimos programos "Laisvės Radijo" ir "Amerikos Balso", "Lietuvos Aidų", Vatikano ir Romos. Sovietai trukdo, bet žmonės išklauso, supranta. Silpnai girdima Madrido lietuvių programa. Atvykę iš okup. Lietuvos tai patvirtina.

Mūsų tauta trokšta išgirsti visa, kas vyksta laisvajame pasaulyje, nes Lietuvoj sunku pagauti kitom kalbom. Anglų, vokiečių, ispanų kalbas mažai kas moka. Yra programos rusų, ukrainiečių, lenkų siunčiamos iš laisvo pasaulio į pavergtus kraštus. Tai irgi padeda lietuviams sužinoti naujienas.

Televizijos programos Lietuvoje pagaunamos tik iš Suomijos, pietinėj dalyje — iš Lenkijos. Vokiečių "Deutsche Welle" gana stipri stotis mažiau trukdoma, nes sovietams daug kainuoja išlaikymas trukdytojų, negali kiekvienai bangai nustatyti trukdytojų, ypač kai dabar "Amerikos Balsas" siunčia programas per lazerį ir satelitus.

Žmonės Lietuvoje laukia tikrų žinių iš politinio, ekonominio ir kitokio gyvenimo. Iš lietuviškų programų tikisi patriotizmo, kultūrinio bei religinio gyvenimo, nes jie ten dūsta rusifikacijoj, sunkiai kovodami už lietuvybę, tikėjimą ir laisvę. Jie džiaugiasi girdėdami "LB Kroniką", "Perspektyvas", "Aušrą" ir kitus leidinius, skaitomus per radijo programas. Jie trokšta išgirsti kas čia yra daroma išlaisvinti suimtiesiems, nori žinoti apie naujas knygas, plokšteles, muzikinę ir kitokią kūrybą.

Nauja galimybė

Yra galimybė per "Lietuvos Aidus" siųsti religines programas per galingą WRNO trumpų bangų radijo stotį. Tose programose galima duoti žinias, giesmes, pamokslus, iškilmes ir kt. Tad kas galėtų finansuoti tokias programas ir jom vadovauti, atsiliepkite.

Gal kas paklaus, kaip plačiai apima ši programa erdvės bangomis? Stotis yra trijų milijonų watų stiprumo, trumpom bangom (16,19,31,49 m). Programos pertransliuojamos V. Vokietijoj. Girdima: Šiaurės Amerikoj, iš dalies Kanadoje (Toronte), visoje Europoje ir Vid. Rytuose. Yra gauti laiškai iš klausytojų, kad Lietuvoje bangos aiškios ir programos dar netrukdomos. Vėliau paskelbsime laiką ir bangas, kai nusistovės programų sudėstymas į eilę, nes dabar norima gauti vis geresnį laiką.

Siūliau mūsų lietuviškom organizacijom, kad susidomėtų leidimu per šią stotį siųsti lietuviškas programas. Apsivyliau — kaikurios atsakė į pakvietimą, kitos neatsiliepė. Guli milijonai fonduose, bet netarnauja šiuo metu vargstančiai mūsų Tėvynei! Esą kai atsistatys laisva Lietuva, kraitis bus atiduotas. Bet kada tai įvyks? Dabar reikia teikti visokiom priemonėm moralinę ir medžiaginę pagalbą Tėvynei, kad ten girtuoklystė ir rusifikacija nepasmaugtų. Medžiaginę paramą teikiame per siuntinius, bet ką duodame iš dvasinės srities? Gerai, kad Vatikanas duoda bent trumpas religines programas, bet ar visi gali pasiklausyti? Sekliai ir šnipai persekioja, kartais baudžia. Tautiečiai rizikuoja, nes nori išgirsti iš laisvo pasaulio žinių, religinių valandėlių, komentarų, faktų nušvietimo, bet mes nesiryžtame stipriau laužti geležinės uždangos oro bangomis! Gailimės lėšų. Žinoma, yra labai svarbu ir čia mūsų veiklą išlaikyti, bet norint galima surasti lėšų.

Vietiniai reikalai

Kaikurios vietinės programos laikosi gerai, bet kaikurios dirba su nuostoliu. Be to, reikia rūpintis ir prieaugliu, kad jaunieji ateitų dirbti radijo srityje. Čikagoje turime ir lituanistinį institutą, daug gražaus jaunimo, bet kai pakalbinu, kad ateitų padėti radijo programai, atsako: kiek mokėsi? Anksčiau veikėm, neklausdami kiek mokėsi, o dabar jaunimas yra išprusęs, net gerai mokėdamas lietuvių kalbą, išsisukinėja. O reiktų domėtis, nes tai gera proga radijo ir televizijos srityje įgauti patirties.

Tad tokios mintys ir faktai, bedirbant lietuviškame radijo pasaulyje. Gaila, kad radijo darbuotojai ir programų direktoriai niekad nesuvažiuoja, nepasitaria savais reikalais. Būtų gera proga kitais metais Čikagoje tokį suvažiavimą surengti, kai čia vyks Pasaulio Lietuvių Dienos, jaunimo kongresas, PLB seimas ir kt. Kas organizuos? Taigi pagalvokite ir pasiūlykite spaudoje savo sugestijas.

KANADOS ĮVYKIAI

Ketina mažinti algas

Parlamento nariai liberalai turėjo 6,5 valandos trukusius uždarus pasitarimus su ministeriu pirm. P. E. Trudeau ir finansų ministeriu A. MacEachenu, skirtus ekonominėms Kanados problemoms. Oficialiai pasitarimų rezultatai nebuvo paskelbti. Spauda tegalėjo pateikti tik kaikurių parlamentarų prasitarimus. Esą buvo pritarta pasiūlymui užšaldyti dabartines metines parlamento narių algas, kurios pastarųjų dvejų metų laikotarpyje padidėjo 47% ir pasiekė $64.900. Kitas pasiūlymas lietė ministerių algų sumažinimą. Ministeriai dabar gauna po $102.100 per metus, o ministeris pirm. P. E. Trudeau — $120.400. Į šias parlamentarų bei ministerių sumas yra įjungta ir nuo pajamų mokesčio atleidžiama algos dalis, gerokai padidinanti metinį uždarbį. Kalbama, kad valdžios tarnautojų algų didinimą teks sumažinti iki 7%. Pasak A. MacEacheno viešo prasitarimo, Britanijoje valdžios tarnautojams algos padidinamos tik 6-7%. Pasitarimuose taipgi buvo svarstytas vieno parlamentaro sumanymas padidinti gyvenamų namų statybą, jon nukreipiant dolerių sumas, kurios buvo numatytos jau atšauktam "Alsands" naftos projektui Albertoje, turėjusiam ją išsunkti iš dervingo smėlio.

Pasitarimo dalyviai teigia, kad galutiniai sprendimai nebuvo padaryti. Jie palikti P. E. Trudeau bei ministerių sprendimui ir greičiausiai bus paruošti dar prieš parlamento narių atostogas. Galvosūkį sudaro nuolatinis Kanados dolerio vertės kritimas, pasiekęs jau 77,45 amerikietiško cento. Kritimo nesustabdo net ir Kanados banko paskolų palūkanų didinimas jau ir taip nepakeliamas mortgičius turintiems namų bei ūkių savininkams. Dolerių bėgimą iš Kanados tegali sustabdyti konkretūs ekonominiai planai, finansinės nuolaidos investuojamam kapitalui. Esą daug žalos čia padarė Kanados energijos išteklių programa, skatinusi Kanadoje veikiančių JAV naftos bendrovių įsigijimą su valdžios numatytom lengvatom. Tos bendrovės dabar savo dolerių išteklius nukreipė į palankesnes sąlygas JA Valstybėse, kanadiškais doleriais užversdamos užsienio rinką.

Didelės opozicijos susilaukė jau įsigaliojęs Ontario finansų min. F. Millerio biudžetan įjungtas 7% prekybos mokestis visam maistui restoranuose, valgyklose, užkan-

(Nukelta į 8-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

KARO VEIKSMUS DĖL FALKLANDO SALŲ UŽBAIGĖ STAIGI argentiniečių kapituliacija, net nepradėjus paskutinių kautynių prie sostinės Port Stanley. Kapituliacijos aktą pasirašė gen. M. Menendez, dar taip neseniai pranašavęs, kad bus kovojama iki paskutinio vyro. Britų spaudos pranešimu, jaunieji Argentinos kariai buvo pradėję masinį pasitraukimą, kurio neįstengė sustabdyti net ir į bėglių kojas šaudantys karininkai. Pralaimėjimas Falklandų salose užbaigė politinę bei karinę prez. gen. L. Galtierio karjerą. Prezidento pareigas jis buvo perėmęs 1981 m. pabaigoje iš pašalinto gen. E. Violos. Pasikalbėjime su italė žurnaliste Oriana Fallaci gen. L. Galtieris prisipažino, kad dėl Falklando salų užėmimo nebuvo tikėtasi susilaukti karo su Britanija. Žurnalistė O. Fallaci, kuriai teko matyti tris karus ir netgi stebėti karo veiksmus Vietname, iš gen. L. Galtierio lūpų ištraukė prisipažinimą, kad jis jokio karo nėra matęs. Sarkastiškai nuskambėjo tada jos klausimas, kaip jis drįso rizikuoti karinę prievolę atliekančių jaunuolių gyvybėmis. Panašios nuomonės, atrodo, buvo ir pralaimėjimo sukrėsti demonstrantai, susirinkę prie prezidentūros rūmų Buenos Aires. Jiems išsklaidyti prireikė policijos, ginkluotos ašarinėmis dujomis, lazdomis ir netgi guminėmis kulkomis. Gen. L. Galtieris prarado visą turėtą savo galią. Kariuomenės vadu buvo paskirtas gen. mjr. C. Nicolaides, laikiniu prezidentu — gen. mjr. A. Saint Jean, turėjęs vidaus reikalų ministerio pareigas. Spėjama, kad dabar tvirčiausią poziciją turi brigados gen. B. L. Dozo, aviacijos vadas, kurio lakūnai padarė daugiausia nuostolių Britanijos laivams. Kyla betgi klausimas, ar argentiniečiai po tokio skaudaus pralaimėjimo bus patenkinti kariniu režimu, ar jie nepradės reikalauti civilinės valdžios.

Nebaigtas karas?

Laimėjimas atnešė didelį populiarumo pakilimą Britanijos premjerei M. Thatcher, kuri ir anksčiau buvo vadinama "geležine moterimi". Karo veiksmuose Britanija neteko apie 250 vyrų, susilaukė 300 sužeistų. Argentinos žuvusių bei dingusių vyrų skaičius prašoka 700. Britanijos nelaisvėn pateko 11.845 argentiniečių. Jie dabar grąžinami Argentinai, tačiau numatoma pasilaikyti apie 1.000 karininkų, kol Argentina nepaskelbs oficialios karo užbaigos. Karinis Argentinos režimas tai atsisako padaryti, kol Britanija neatitrauks savo laivyno bei kariuomenės dalinių iš Falklando salų ir nepradės derybų dėl salų ateities. Tokį pralaimėjusios Argentinos reikalavimą atmetė premjerė M. Thatcher, prie Falklando salų pasiuntusi penkis papildomus karo laivus. Karo veiksmai Britanijai kainavo apie $3 bilijonus, bet ši suma jai lengvai pakeliama už Argentinos pasidarytas išlaidas. Ji jau skolinga užsieniniui $34 bilijonus, daugiausia britų bankams. Infliacija yra peržengusi 100%. Vietiniai bankai už indėlius moka net 150% palūkanų.

Atominiai ginklai

Nusiginklavimo reikalus svarstančiame Jungtinių Tautų posėdyje užsienio reikalų ministeris A. Gromyka paskelbė L. Brežnevo įsipareigojimą, kad Sovietų Sąjunga nepradės atominių ginklų naudojimo, kol tai nebus padarę kiti. Tokio su propaganda susieto pažado atsisako Atlanto Sąjungos vadai. Pasak jų, normalus karas gali neišsiversti be taktinių atominių ginklų, jeigu tik jais būtų galima sustabdyti Varšuvos Sąjungos invaziją V. Europon. Esą tegu Maskva iš anksto tai žino ir tegu nepradeda tokio karo. Prez. R. Reaganas Jungtinėse Tautose priminė pasauliui, kad taiką garbinanti Sovietų Sąjunga nesilaikė Jaltos konferencijos nutarimų, savo įtakon pasiimdama R. Europą. Ji taip pat ginklo jėga užgniaužė Vengriją, Čekoslovakiją, įsiveržė į Afganistaną ir dabar smaugia Lenkiją. Pasak R. Reagano, sutartys neturi jokios reikšmės, kai jų nesilaikoma. Jos tik primena iš popieriaus pastatytą pilį, kurią nupūs karo vėjas. Stockholme buvo paskelbta, kad sovietų karo laivynas pradėjo masinį savo bazės stiprinimą Liepojos uoste, iš jo iškeldamas net vietinį okupuotos Latvijos žvejybos laivyną.

Apsuptas Beirutas

Izraelio kariuomenė yra apsupusi Libano sostinę Beirutą, kurio vakarinėje dalyje tebėra PLO organizcijos vadas Y. Arafatas su 6.000 ginkluotų palestiniečių, pasiruošusių žūtbūtinei kovai. Prez. R. Reagano atstovo P. Habibo dabar laukia sunki tų palestiniečių nuginklavimo bei išlaisvinimo problema. Priešingu atveju gali būti neišvengta kovų Beiruto gatvėse. M. Begino kalbą Jungtinėse Tautose boikotavo komunistinės ir trečio pasaulio šalys, pasipiktinusios tūkstantinėmis civilių libaniečių aukomis.

Šiame numeryje:

Kultūriniai lobiai
Medžiaginiai turtai apsaugoti, kultūriniai laukia apsaugos
Radijo programos okupuotai Lietuvai
Nauja galimybė, nesurišta su jokia valdžia ar institucija
Nelengva dilema
Mūsų dailininkai ir jų kūrybos apsauga ateityje
Perdideli kaltinimai lietuviams
Atsiliepiant į Dov Levino pareiškimus "Tėviškės Žiburiuose"
Kai vyko slaptos kovos
Lenkų karininkas apie pogrindžio kovas Vilniuje
"Nemėgstu kivirčų..."
Pokalbis su poetu Stasiu Santvaru 80-sios sukakties proga
Abejotinos vertės estetika
V. Natkevičiaus atoliepis į A. Kairio pastabas apie dr. Grinių
Parapija – ne šaltas bunkeris
Amerikos lietuvių parapijų klebonijos – izoliuotos oazės
Rašytojų suvažiavimui nuaidėjus
Lietuvių rašytojų dienos ir darbai vaišingame Klevelande
"Valandų upės"
Naujasis poetės Nerimos Ramutės eilėraščių rinkinys

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $17, pusmetinė — $9. Rėmėjo prenumerata $25
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $17.00 per year, $9.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Nelengva dilema

Kur ir kaip apsaugoti meno lobius?

AL. GIMANTAS

Kol kas apie šią lyg ir nevisai aiškią situaciją, bent viešai, bandoma nekalbėti. Gal todėl, kad dėl padėties slidumo lengviausias būdas betkurios konfrontacijos išvengimui yra tylėti. Galima, tiesa, svarstybas dar atidėti, bet jų nustūmimas ateičiai nėra sprendimas.

Turėkime drąsos suprasti ir ne tuoj pat smerkti tuos dailiųjų menų atstovus, kurie yra susirūpinę savųjų kūrybinių vaisių išsilaikymu ateičiai, eventualiai pačiai tautai.

Truputį lengviau dailiojo žodžio, grožinės literatūros (lyrikos, beletristikos) pripažintiems talentams. Jų kūryba yra spausdinama čia, na, ir su retomis išimtimis, dar labai nedrąsiai anapus. Vadinasi, išleista knyga, anksčiau ar vėliau tais ar kitais būdais galės pasiekti tautą. Reiškia knygai, gal net ir rankraščiui yra galimybė išlikti ateities Lietuvai, nors ta prielaida reikalinga eilės klaustukų.

Padėtis yra kur kas tamsesnė mūsų dailininkų kūrybai — tapybai, grafikai, skulptūrai. Tokie meno kūriniai, norint juos išsaugoti ateičiai, reikalingi tam tikros aplinkos — patalpų su nustatyta temperatūra, drėgme, šviesa ir pan. Tokių sąlygų neturint, sudulės net ir patys rimčiausi kūriniai, laikomi kur nors pusrūsyje, garaže, palėpėje. Taip, nemaža dalis tų vertybių šiuo metu puošia mūsų namų sienas. Šiandien visa tai yra lyg ir saugu. Betgi toli gražu nevisi kūrybiniai lobiai yra išėję iš pačių dailininkų patalpų. Daug vertingų darbų yra pačių kūrėjų nuosavybėje. Niekas negalvojo apie "garage sale" jais nusikratyti.

Pagaliau net tie darbai, šiuo metu esantieji tautiečių nuosavybėje, nėra garantuoti, kad, įpėdiniams perėmus su visa kita nuosavybe, nebus išmesti į šiukšlyną. Jaunesniosios kartos inteligentai vis dažniau pasikliauna profesinių dekoratorių skoniu ir mada apstatant ir dekoruojant savąsias naujas sodybas. Kas žino, gal paveikslo spalvos netiks, gal spalvos "kirsis" su esamais kilimais, užuolaidomis, baldais ir pan.

Yra padėtį suprantančių tautiečių. Pvz. kartą vieną iškiliam ir pripažintam (savųjų ir svetimųjų aplinkoje) kūrėjui pasiūlė geromis sąlygomis (faktinai be jokių sąlygų) visą savąjį kūrybinį lobį sukrauti jų turimoje sodyboje Kalifornijos kalnuose, kur ir temperatūra maždaug pastovi, ir drėgmė mažai svyruojanti, kur dulkės ir pelės tikrai neliestų meno kūrinių.

Bet net ir tokioje, regis, parankioje vietoje negalima išvengti laikinumo. Gerieji tautiečiai juk negyvens "su saule". Kas bus, kas liks po jų? Privati iniciatyva čia daug ką padaro, bet yra atvejų, kur reikalinga visuomeninė globa, institucinis įsipareigojimas. Čia jau esame už visų lietuviškųjų fondų nuostatų ribų — niekas neskirs lėšų steigti meno kūriniams saugyklų, galerijų. Vadinasi, desperacijoje kas gi lieka? Iš to ir išplaukia daug kam visai nesuprantami reveransai sovietinamos Lietuvos įstaigoms. Iš anos pusės, atrodo, tegu ir be didesnio entuziazmo, lyg ir ateina šiokie tokie, nors dar ir nevisai aiškūs užtikrinimai, kad kultūrinės reikšmės palikimai galėtų susilaukti ir dėmesio, ir tinkamos globos ateičiai. Ar tai rimta garantija ir nuoširdus įsipareigojimas, šiandien galime tik spėlioti. Bent kol kas visa ta padėtis tėra atsargių svarstybų plotmėje, bijant pirštus nudegti.

Pranešimas iš Britanijos

Popiežius Mančesteryje

Jono-Pauliaus II sutikime dalyvavo ir lietuviai

A. JALOVECKAS

Po gana ilgokai lauktų dienų ir po visokių spėliojimų gegužės 31 d. iš Liverpulio baltų ir mėlynų spalvų malūnsparnis atskraidino popiežių Joną-Paulių II į Mančesterio miesto gražiausią ir didžiausią Heaton parką (750 ha gražiai medžiais ir gėlėmis apaugęs). Pirmiausia popiežius nusileido Nazareth House seselių vienuolyno kieme. Čia jį sutiko Salfordo vyskupai T. Holland ir G.Burke. Po to susitiko su žydų rabinais, kurie jo laukė. Jų tarpe buvo iš Londono atvykęs vyriausias rabinas Sir Emannuel Jakobovits.

Susitikimas truko apie 20 minučių, o paskui specialiu autobusu popiežius atvažiavo prie gražiai paruošto altoriaus, kur, iš visų pusių palaiminęs žmones, 9.30 v.r. pradėjo laikyti Mišias su 4 kardinolais, 35 vyskupais ir apie 1000 kunigų.

Mišių metu pats popiežius įšventino 12 naujų kunigų, jų tarpe vieną lenką. Prieš Mišias labai gražiai giedojo žydų, lenkų ir ukrainiečių chorai. Per visas pamaldas giedojo mergaičių ir berniukų choras iš visos Salfordo vyskupijos.

Pamaldos ir pamokslas užtruko beveik 3,5 valandos. Mišių metu pats popiežius dalino tikintiesiems Komuniją nulipęs laiptais žemyn nuo altoriaus, o laiptų buvo apie 34.

Po pamaldų specialiu autobusu, lydimas labai didelės apsaugos, popiežius visais keliais apvažiavo visus žmones, kad visi matytų. Popiežių lydėjo bei saugojo vysk. P. Marcinkus ir Salfordo vyskupas T. Holland. Po to vėl grįžo į Nazareth House užkandžiams bei poilsiui.

Lietuviams prie pat altoriaus su kitų tautybių žmonėmis atstovavo 4 asmenys — K. Kupstytė iš Mančesterio, A. Traškaitė iš Bradfordo, D. Siliūtė iš Boltono ir P. Padvoiskis iš Mančesterio. Kiti lietuviai ėjome, kaip kas kam patiko — vieni pirmadienio rytą, kiti — kitu laiku. Daugumas pradėjo eiti sekmadienio vakarą 8 v., kai policija atidarė parko vartus nes parkas nuo penktadienio vakaro buvo uždarytas. Per visą vasarą parke būna kas metai visokių renginių, koncertų, bet tokio puošnumo ir įrengimų parkas nebuvo matęs. Susirinko apie 250.000 žmonių visokio amžiaus, daugiausia jaunų. Mums, lietuviams, kurie gyvename arti parko, buvo laimingiausia diena mūsų gyvenime, nes jau tokių iškilmių nematysim ir gal nesulauksim.

Perdideli kaltinimai lietuviams

Netikslūs ir nepagrįsti dr. Dov Levino priekaištai

V. DOMEIKA

1894 m. Paryžiuje buvo suimtas Prancūzijos generalinio štabo karininkas, žydų tautybės, Dreyfus. Jo bute padaryta krata ir rasti slapti dokumentai. Dreyfusas esą teikęs vokiečių ambasadai karinio pobūdžio pranešimus. Kariniame teisme jis neprisipažino kaltu; sakė nežinąs kokiu būdu tie dokumentai atsirado pas jį. Teismas pripažino Dreyfusą kaltu ir nubaudė jį kalėti iki gyvos galvos. Prancūzijos visuomenėje kilo sąjūdis, siekęs nustatyti, ar tikrai Dreyfusas šnipinėjo vokiečių naudai. Prancūzijos rašytojas Emile Zola parašė tuo reikalu memorandumą "J'accuse" — aš kaltinu.

Praėjo ilgokas laikas, kol buvo įrodyta, kad kitas karininkas (maj. Esterhacy) kerštо sumetimais suklastojo minėtus dokumentus. Tada teismas išteisino Dreyfusą ir sugrąžino visas turėtas teises.

Zola ir Levinas

Man atrodo, jog Zolos "J'accuse" įtakoj dr. Dov Levinas "TŽ" 1978 m. 28 nr. parašė straipsnį "Faktai kaltina", kuriame nurodė, jog Žemaitijoje ir Aukštaitijoje lietuviai, patys vieni, žudė žydus arba padėjo vokiečiams tai daryti. Skirtumas tarp Zolos ir Levino rašinių yra tas, kad pirmasis stengėsi įrodyti Dreyfuso nekaltumą, o antrasis — lietuvių kaltę žydų naikinime.

Taip pat ten Levinas sako: a. 1947 m. balandžio mėn. 25 d. Muenchene įvyko Lietuvos žydų konferencija; jai pirmininkavo red. Rubinšteinas. Toji konferencija priėmė rezoliuciją-deklaraciją, kad lietuvių tauta yra kalta žydų naikinime; b. adv. Robinzonas ir adv. L. Garfunkelis rašo knygą, kurioje bus nurodyta kiekviena Lietuvos vietovė, kur buvo naikinami žydai, o taip pat bus nurodyta, kas tą darbą atliko.

Gerai pažinojau advokatus — Robinzoną ir Garfunkelį; daug kartų dalyvavau su jais Kauno apygardos teismo posėdžiuose. Galiu pasakyti, kad Robinzonas ir Garfunkelis buvo geri ir garbingi Lietuvos teisininkų šeimos nariai. Juodu buvo gerbiami ir plačioje Kauno lietuvių visuomenėje. Atrodo, jog buvau supažindintas ir su "Idiše Štimme" redaktorium Rubinšteinu, bet su juo neteko artimiau bendrauti.

Man neteko matyti ir skaityti Muencheno deklaracijos apie lietuvių tautos kaltę žydų naikinime. Yra senas posakis: prieš ištariant kaltumo žodį, reikia išklausyti ką sako apkaltintasis (audiatur et altera pars). Muenchene to nebuvo paisoma. Todėl galima sakyti, kad toji deklaracija yra vienašališkas minėto žydų sambūrio pasisakymas ar pareiškimas.

Mano žiniomis, nei Robinzonas, nei Rubinšteinas karo metu Lietuvoje negyveno, patys įvykių nematė, o apie tuos įvykius rašyti galėjo tik iš kitų pasakojimų. O tie atpasakojimai dažnai yra skirtingi. Tai priklauso nuo žmogaus pergyvenimų, ypač jeigu jie paliečia jo šeimos narius.

1963 m. rudenį Dallas, Texas, buvo mirtinai peršautas Amerikos prezidentas John Kennedy. Visas pasaulis bjaurėjosi tuo įvykiu. Amerikos spauda, radijas ir televizija kaltino visus amerikiečius, kad leido tokiam dalykui atsitikti. Nustatyta, kad nužudymą įvykdė iškrypėlis-degeneratas Osvaldas. O tokių iškrypėlių pasitaiko visose tautose.

Kitų raštai

Reikia pripažinti, kad Levinas savo straipsniu "Faktai kaltina" paskatino lietuviškąją spaudą ("Tėviškės Žiburiūs", "Dirvą", "Karį" ir kitus) pasisakyti žydų tragedijos klausimu. Daug lietuvių ir Lietuvos žydų parašė tuo klausimu savo samprotavimus. Anglų, vokiečių, lenkų ir kitose kalbose yra paskelbta "holokausto" dalyvių atsiminimai iš pergyvenimų įvairių kraštų getuose.

Rašytojai — Dawidowicz, Trunk, Friedman ir eilė kitų savo veikaluose bando tą klausimą svarstyti platesniu mastu ir vispusiškiau. Savo veikaluose jie panaudoja oficialius vokiečių dokumentus, Nuernbergo, Jeruzalės ir kitų teismų medžiagą.

Deja, Sov. Sąjungos valdžia iki šiol slepia ir neskelbia savo archyvinės medžiagos. Man nekyla abejonė, jog sovietinė valdžia ir jos organai yra aktyviai prisidėję prie žydų tragedijos. Budapešte Švedijos pasiuntinybės sekretorius Raoul Wallenberg išgelbėjo kelioliką tūkstančių Vengrijos žydų. Jis buvo iškviestas Raudonosios Armijos gen. Malinovskio štaban, suimtas, išvežtas į Maskvos kalėjimus, kur, pasak Gromykos pareiškimo, mirė. Susidaro įspūdis, jog bolševikai persekiojo Wallenbergą už tai, kad jis gelbėjo žydus.

Sov. Sąjungos rašytojų draugijos narys Gr. Svirski parašė knygas — "Hostage" ir "History of Postwar Soviet writings", kuriose nušviečia sovietinės valdžios ir visuomenės karo metu bei pokariniais laikais susidariusią pažiūrą į žydus ir kaip pastarieji buvo traktuojami.

Kiekvienas mokslininkas, istorikas ir teisininkas, prieš darydamas savo išvadas, turi atsižvelgti į buvusias vietines sąlygas kariaujančių šalių (Vokietijos ir Sov. Sąjungos), politinius siekius, į karinės valdžios įsakymus okupuotų teritorijų gyventojams.

Kartoja kaltinimus

1982 m. vasario 4 d. "TŽ" paskelbė to paties dr. Levino laišką — straipsnį "Opųjį klausimą gvildenant". Ten rašoma: "Kas liečia mane, tai pirmiausia yra ne 'opioji tema', bet 'likimo tema', kuri apima daugiau kaip 200.000 mano tautos žmonių gyvybių, jų tarpe mano tėvą ir motiną su jų šeimomis. Visi jie gimė, augo ir gyveno Lietuvoje iki tos dienos, kai jie visi, beveik be išimties, buvo nužudyti lietuvių rankomis. Kaip aš galiu anų šiurpių faktų akivaizdoje, Pone Redaktoriau, diskutuoti su tais žmonėmis, kurie nesistengia paguosti ir užjausti pavienius Lietuvos žydus, išlikusius gyvųjų tarpe po tų šiurpių dienų. Kita vertus jie, rodos, atsisako pastatyti prie gėdos stulpo žudikus, gyvenančius jų tarpe, ir visai nepadeda perduoti juos juridinėms įstaigoms tų kraštų, kuriuose jie rado prieglobstį..."

Tas laiškas pakartoja mintis, išdėstytas dr. Levino straipsnyje "Faktai kaltina".

Patsai dr. Levinas rašo, jog žydų tauta nuo Biblijos laikų turi tautinę atmintį — atsimena, kas buvo priešas ir kas bičiulis. O kodėl nepagalvojama, jog toji "atmintis" gali būti klaidinga? Mano supratimu, dr. Levinas nenori ar negali praregėti ir pažiūrėti į tas aplinkybes, kuriose tie įvykiai vystėsi. Ar dr. Levinui nežinoma, kad toje "žmonijos tragedijoje" žuvo šimtai tūkstančių lietuvių, kurių gyvybės buvo užgesintos rusų-komunistų, vokiečių, žydų ir kitų prisiplakėlių rankomis?

Tikrieji kaltininkai

Pagal "Encyclopedia Britanica" duomenis, paskutinio karo metu žuvo apie 60 milijonų nekaltų žmonių. Proporcingai tautos didumui daugiausia žmonių neteko lenkai, žydai ir baltiečiai. Visi tie žmonės turėjo savo motinas ir tėvus. O kas tą karą pradėjo? Ogi Berlyno rudieji ir Maskvos raudonieji imperialistai. Pirmieji siekė rytų erdvė, o antrieji, prisidengę komunistiniais šūkiais, norėjo užkariauti pasaulį. Nei žydai, nei baltiečiai neturėjo į tai jokios įtakos. Stalino ir Hitlerio kėslų vykdytojai stumdė tuos žmones kaip figūras šachmatų lentoje. Sov. Sąjunga ir Vokietija buvo iškilmingai pasirašiusios Briando-Kellogo sutartį, kuria atsisakė spręsti ginčus karu. Ir visdėlto jos abi slaptai sutarė užpulti Lenkiją ir pasidalinti jos bei Baltijos valstybių teritorijomis. Tasai "sutarimas" įvyko Sov. Sąjungos iniciatyva ir pasiūlymu. Tai patvirtina telegramos, kurias Hitleris ir Stalinas siuntė vienas antram. Jei nebūtų buvę padaryta tokio susitarimo, karas nebūtų prasidėjęs, žydai ir baltiečiai būtų išlikę gyvi. Ne tik istoriko, bet ir kiekvieno sveikai galvojančio asmens išvada yra aiški: už tą kraujo praliejimą yra kalti Maskvos ir Berlyno politikos vadovai. Nuernbergo teisme kaltinamųjų suolan buvo pasodinta tik dalis nusikaltusių (nugalėtos Vokietijos), o kitos pusės, t.y. Sov. Sąjungos, nusikaltėliai ne tik išvengė bausmės, bet ir buvo šlovinami kaipo "gelbėtojai". Jie ir dabar tebevykdo tautų kiršinimo bei naikinimo politiką.

Naikintojų motyvai

Kiekvienas žmogaus nusikaltimas turi priežastį ir tikslą. Amerikos visuomenę jaudino iš Niujorko ateinančios žinios, kad tenai buvo žudomos "įsimylėjusių porelės", sėdinčios automobiliuose. Tik po gana ilgo sekimo buvo sulaikytas pašto tarnautojas, žydų tautybės, Berkovičius. Nustatyta, kad jis nepažinojo žudomųjų, neturėjo prieš juos jokio kerštо ir šaudė į juos, kaip pats Berkovičius aiškino, tik vidinės paskatos genamas. Tai buvo nesveikai protaujančio, psichiškai "nesveiko" žmogaus darbas. Ar tokia būklė, atsižvelgiant į buvusias sąlygas, negalėjo kilti pas žydus ir lietuvius?

Dr. Levinas, kaip gimęs ir augęs Lietuvoje, puikiai žino, jog dėl Vilniaus pagrobimo lietuviai nekentė lenkų. Visdėlto, kai Lenkiją prispaudė karo nelaimės, lietuviai nereiškė savo pykčio, stengėsi pagelbėti į Lietuvą atvykusiems pabėgėliams. Gerai prisimenu vaizdą, kai 1939 m. spalio mėn. pabaigoj Kaune Savanorių prospektu, pakeliui į Kačerginę, žygiavo internuotų lenkų dalinys. Kauno visuomenė, jų tarpe ir žydai, mėtė jiems maistą ir rūkalus. Jei taip buvo elgiamasi su lenkais, kyla klausimas, kodėl lietuviai kerštavo prieš žydus, juoba, kad jų santykiai buvo geri. Lietuvos vyriausybė, kiek galėjo, padėjo iš Lenkijos atbėgusiems lenkams ir žydams per Švediją pasiekti vakarus. Jau karui prasidėjus, kaikurie Lietuvos žydai (jų tarpe ir adv. Robinzonas) pasirūpino gauti užsienio pasus ir su jais išvyko Amerikon.

1940 m. birželio 15 d. Raudonoji Armija įžengė į Lietuvą ir okupavo visą kraštą. Apstulbę lietuviai, buvę to krašto šeimininkai, su baime žiūrėjo į ateitį, o žydai tikėjo, jog naujieji "valdovai" atneš jiems geresnę apsaugą nuo vakaruose besiplėtojančios nacinės pabaisos.

Todėl suprantamas vienų liūdėjimas, o kitų džiaugsmas. Naujieji valdovai ir komunistų partija puikiai suprato esamą būklę ir stengėsi sukiršinti tas dvi tautas, nes drumstame vandenyje lengviau pagauti žuvis.

Baltstogės prekybininko Pisaro sūnus Samuelis, 13 metų amžiaus, kentėjęs įvairiuose lageriuose, išliko gyvas; Australijoj baigė vidurinį ir augštąjį mokslą, kurį pagilinęs Anglijos ir Amerikos universitetuose, gavo teisių daktaro laipsnį. Jis parašė knygą "Of Blood and Hope". Tenai pasakojama, jog ir Lenkijoje su baime buvo žiūrima į nacistinę smėklą, todėl žydai su džiaugsmu 1939 m. spalio 17 d. sutiko bolševikų armiją.

(Bus daugiau)

• **Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" — atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.**

A†A
STEPONUI STANKUI
mirus,

jo motinai — Anapilio Moterų Būrelio narei VANDAI STANKIENEI ir jos šeimai reiškiame gilią užuojautą —

Anapilio Moterų Būrelis

A†A
STEPONUI STANKUI
mirus,

jo motiną — mūsų mielą choristę
VANDĄ STANKIENĘ, jos vyrą, visą šeimą ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

Lietuvos Kankinių parapijos choras

A†A
KONSTANTINAS PETKUS
atlikęs Sibiro tremtį ir grįžęs Lietuvon mirė.
Buvo gimęs Sedos valsčiuje, Urvidiškės kaime. Liko žmona ANTANINA, brolis IGNAS, sesuo BRONĖ.

Liūdime velionies drauge su jo artimaisiais ir reiškiame jiems nuoširdžią užuojautą —

Jadvyga Petkutė-Viluckienė ir šeima

A†A
VALERIJAI VINDAŠIENEI
mirus,

jos dukrai ZITAI SAKALIENEI ir šeimai, broliams VINDAŠIAMS su šeimomis reiškiame gilią bei nuoširdžią užuojautą —

Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras su chorvede

BRANGIAI MOTULEI
A†A
VALERIJAI VINDAŠIENEI
mirus,

jos sūnums — GEDIMINUI ir BERNARDUI, dukrai ZITAI SAKALIENEI, jų šeimoms, kitiems giminėms bei artimiesiems reiškiame nuoširdžią mūsų šeimos užuojautą —

Vanda ir Jonas Stankai

A†A
SILVESTRUI JOKUBILIUI
mirus,

jo žmoną ELENĄ nuoširdžiai užjaučiu —

Jonas Jonikas,
Toronto

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniška darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

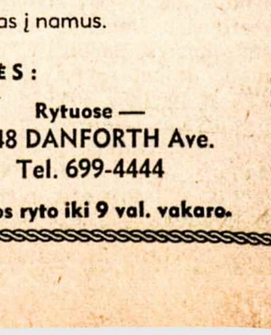

Mohawk
Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbiamosios mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

Kai vyko slaptos kovos

Vilniaus lenkų pogrindžio armijos karininko atsiminimai

STEPAS VARANKA

Paskutiniu laiku vis daugiau pasirodo buvusių lenkų pogrindžio armijos veikėjų ir jos dalyvių atsiminimų bei straipsnių spaudoje. Lietuviams įdomi ta jų veikla, kuri vyko Lietuvoje, Vilniuje ir Vilniaus krašte. Atsiminimų autoriai Lietuvą ir lietuvius dažniausiai vaizduoja neigiamai. Vilniaus grąžinimą Lietuvai jie vadina okupacija, tarnautojus ir policiją — kyšininkais, šovinistais. Retai kuris pareiškia geresnę nuomonę.

Lietuvių išeivijos spaudoje vis dažniau rašoma, kad reikia užmiršti nemalonią praeitį, lenkų padarytas Lietuvai ir lietuviams skriaudas, nedraskyti praeities žaizdų. Siūloma jieškoti suartėjimo ir artimesnio bendradarbiavimo prieš bendrą priešą. Tai kilnios idėjos, gaila tik, kad gyvenime jos sunkiai sprendžiamos. Tiesa, kartais vienur kitur maža kibirkštėlė tos idėjos sušvinta.

Išeivijos lenkų politika

Gyvenimo faktai rodo, kad lenkų politika nepasikeitė nuo prieškarinės. Lietuviai dabar lenkams neapykantos neskleidžia, tiktai kartais iškelia viešumon skaudžius praeities įvykius. Visi žinome, kad neapykanta gerų vaisių neduoda.

Su lenkais, kurie yra draugiški Lietuvai ir lietuviams, bendrauti ir juos gerbti reikia. Jų supratimas mūsų reikalų yra gerbtinas ir turi būti įvertintas. Lietuvos pogrindžio "Aušra" rašo: "...lenkais pasitikėti neturime pagrindo". Pogrindžio spaudoje lietuvių-lenkų santykiai nėra giliau nagrinėjami. Sakoma, kad lietuviai lenkų charakterio nepakeis. Yra žinių, kad nemažai lenkų įvairiais būdais grįžta į Lietuvą, ypač į Vilniaus kraštą. Tai nelegali "imigracija", stiprinanti lenkų pozicijas.

Po kardinolo Wojtylos išrinkimo popiežium lenkai Lietuvoje pareikalavo daugiau pamaldų ir jas gavo. Kauno Karmelitų šventovėje jie turi savo pamaldas. O ką gavo lietuviai Lenkijoje, Suvalkų trikampyje? Iki šiol nieko.

Atsiminimų autorius

Autorius Bronislaw Krzyzanowski (slapyvardis "Baltruk") savo atsiminimus pavadino "Wilenski matecznik" (Vilniaus prieglobstyje). Atsiminimus išleido Literatūros Institutas Paryžiuje 1979 m. Atsiminimai liečia 1939-1944 metus.

Autorius inž. Bronislaw Krzyzanowski, prasidėjus lenkų-vokiečių karui, buvo mobilizuotas į pijonierių dalinius. Lenkijai pralaimėjus karą, nepasidavė į nelaisvę. Persirengęs civiliais drabužiais, slapstėsi ir planavo grįžti į Vilnių pas tėvus.

Tadeusz Boguszewski "Zeszyty Historyzne", 1980 m. 51 nr., rašo apie atsiminimų autorių Krzyzanowskį: "Autorius — pijonierių būrio vadas dažnai nuklysdavo nuo savo pagrindinio dalinio su visu būriu ir pats vienas, keletą dienų negalėdavo surasti savo dalinio. Miegodavo atskirai nuo savo dalinio, niekam nepranešęs kur nakvoja. Savivališkai jieškodavo maisto pas ūkininkus, išlaužđamas duris. Tokie nusikaltimai karo metu būdavo baudžiami mirtimi".

Pradžioje spalio, 1939 m., vėlyvą vakarą Vilniuje, nedrąsiai slinko Jasinskio gatve prie 6 numerio, kur gyveno tėvai.

Vilniuje jau nuo rugsėjo 17 dienos "šeimininkavo" rusai. Autorius pakelyje į Vilnių jau turėjo progos matyti sovietišką "rojų" Balstogėje ir Gardine. Jo žmona su vaikais buvo iš Vilniaus pasitraukusi į Lietuvą prie Biržų, kur jo tėvas turėjo nemažai giminių. Tėvas buvo gana pasiturintis. Turėjo nemažą namą ir dvarelį Panaryškiuose netoli Lietuvos sienos, prie Neries upės. Autorius grįžęs į Vilnių rado tėvus sveikus ir būrį giminių.

Lietuvos kariuomenė

Gimtajame lizde, t.y. Vilniuje, Krzyzanowskis pergyveno pirmąjį bolševikmetį, Lietuvos okupaciją ir antrąjį bolševikų terorą.

Pasak autoriaus, 1939 m. spalio 28 d. Lietuvos kariuomenė įžengė į Vilnių. Kariai atrodė švariai, bet kukliai uniformuoti. Daliniai rikiavosi Vilniaus — Mickevičiaus gatvių sankryžoje. Ją pasitiko garsiais šūkiais lietuviai, greičiausiai čia atvykę prieš tai. Tarp iškabintų gatvėje užrašų buvo vienas ir lenkų kalba: "Niech žyje armija litewska". Raštas rodė netaisyklingą lenkų kalbą. Suprask, kad šį sveikinimą padarė patys lietuviai. Buvo juokiamasi, kad Lietuva pasiskolino vienintelį tanką iš Latvijos.

Toji Lietuvos kariuomenė nebuvusi išlaisvintoja. Esą ji nenešė tam miestui laisvės. Tai greičiau buvo išgelbėtojai iš sunkios materialinės padėties. Pradžioje lietuvių kariuomenės daliniai užėmė Ignoto kareivines prie Domininkonų šventovės. Lietuviai pradėjo mieste šeimininkauti. Buvo žinoma, kad sovietinės bazės Lietuvoje grėsė Lietuvos nepriklausomybei. Atrodo, lietuviai jautė ateinantį pavojų.

Vilnius ir jame esantieji tūkstančiai lenkų pabėgėlių pajuto ekonominį Lietuvos stiprumą. Labai greitu laiku Vilniaus kraštas buvo aprūpintas maistu ir kitom įvairiom gėrybėm. Netrukus buvo atidarytas susisiekimas su Kaunu, o per jį ir su laisvuoju pasauliu. Atsiminimų autoriaus žmona ir vaikai buvo pasitraukę į Lietuvą prie Biržų į Ciemnolonskių dvarą. Iš ten jis atgabeno juos į Vilnių, prie Ponariškių dvarelio.

Pinigų keitimas

Lenkijos valiutos — zloto keitimas į Lietuvos litą lenkams buvo nuostolingas. Už 2 zlotus buvo duodamas 1 litas. Viengungiams buvo keičiama tik 50 zlotų, vedusiems — 100 zlotų. Vėliau buvo keičiamos didesnės negu 300 zlotų pinigų sumos — 1 zlotas — 0.4 lito. Lietuva pasirodė išalkusiam Vilniui ir Vilniaus kraštui kaip maža Amerika su savo gerai organizuota maisto pramone — "Pienocentru", "Maistu", "Lietūkiu" ir kt. Atrodo, lietuviai norėjo Vilniaus miesto žmonių širdis pavilioti per "pilvą".

Lenkų spauda

Lapkričio 2 d. pradėjo eiti prieškarinis lenkų "Kurier Wilenski", leidžiamas prof. Witoldo Staniewicziaus, redaguojamas Jozefo Swięcieckio. Neužilgo pasirodė ir kitas lenkų laikraštis "Gazeta Codzienna", redaguojamas Jozefo Mackiewicziaus ir Boleslawo Szyszkowskio. Pradžioje atrodė, kad jis seks prieškarinį dvarininkų "Slowo". Vėliau "Gazeta" persimetė į prolietuvišką politiką, sunkiai lenkams suvirškinamą. Reikia pažymėti, kad po įžengimo Lietuvos kariuomenės į Vilnių Rasų kapinėse prie Pilsudskio kapo buvo pastatyta garbės sargyba, taip pat ir prie dr. Basanavičiaus kapo. Švietimas pradžioje veikė normaliai.

Mokyklos, gimnazijos ir Stepono Batoro universitetas veikė su savo mokytojais ir profesoriais. Universiteto padėtis pradžioje buvo neaiški. Lapkričio 20 d. atvyko į Vilnių Kauno universiteto prof. Končius ir perėmė iš prof. Stefano Ehrenkreuzo pareigas kaip kuratorius.

Atsiminimų autorius daro sarkastišką palyginimą su rusų kuriatoriumi Novosilovu — Vilniaus universiteto likvidatoriumi. Kuklus prof. Končius, likvidatorius, pasak autoriaus, nesulauks savo Mickevičiaus, kuris jį "įamžintų". Oficialiai universitetas veikė iki 1939. XII. 15. Po tos dienos universitetą perėmė Lietuvos vyriausybė. Taip pat buvo pertvarkytos ir visos mokyklos.

Lenkų pabėgėlių komitetas

Į Vilnių buvo suvažiavę tūkstančiai lenkų pabėgėlių. Savaime aišku, tokia palaida masė žmonių turėjo susiburti į bendruomenę ir turėti savo atstovus, kurie rūpintųsi jų reikalais. Sakoma pabėgėlių buvo 15.000-20.000. Buvo sudarytas "Komitet Pomocy Uchodzcom", kurin įėjo adv. Ignacy Zagorski, prof. Kazimierz Pelczar ir dr. Maria Petrusewiczowa.

Toji lenkų bendruomenė ir komitetas oficialiai lietuvių valdžios nebuvo legalizuotas-pripažintas. Valdžia į šį reikalą žiūrėjo pro pirštus, netrukdė jo egzistencijai. Autoriaus tėvas buvo to komiteto nerinktas pirmininkas, tačiau geriausiai tinkamas asmuo. Be prof. Witoldo Staniewicziaus ir prof. Zygmunto Jundzillo, adv. Bronislaw Krzyzanowski, autoriaus tėvas, buvo Vilniaus krašto lietuviams gerai žinomas, gindavo jų bylas lenkų teismuose. Buvo lietuvių bičiulis ir šalininkas gero sugyvenimo su Lietuva. Turėjo labai gerus ryšius su Vilniaus krašto lietuvių veikėjais. Su lietuvių ėdiku vaivada Bocianskiu turėdavo dėl Vilniaus tautinių mažumų daug nesusipratimų. Tada buvo 63 metų. Jo dėka lenkų pabėgėliams Vilniuje gyvenimo sąlygos buvo pakenčiamos.

Iškyla šovinizmas

Vilniaus lenkų gyventojams atsigavus "Lietūkio" maistu, ėmė reikštis kenksmingas šovinizmas. Artinantis lapkričio 11-tai dienai, Lenkijos nepriklausomybės šventei, buvo jaučiamas lenkų jaunimo ir vyresniųjų noras parodyti Vilniaus lenkiškumą. Mieste buvo jaučiamas didelis įtempimas. Nors lenkai jautė, kad Vilnius, kuris atiteko Lietuvai, tapo su visa Lietuva jiems išsigelbėjimo sala, tačiau šovinizmas ėmė viršų.

(Bus daugiau)

• Naujiem skaitytojam "Tėviškės Žiburiai" pirmaisiais metais — tiktai $ 12.

Moksleivių ateitininkų

STOVYKLA "NĖRINGOJE"

šiais metais bus nuo rugpjūčio 15 - 22 d. d.

*Programa bus labai įvairi ir turininga. **Stovyklos globėja** sutiko būti Gita Kupčinskienė.*

Prašome iš anksto registruotis pas ses. Margaritą:

I. C. C. P u t n a m,
Conn. 06260, USA.
Telefonas (203)928-5828.

Stovyklos mokestis savaitei $65.00, registracijos – $10.00.

Lietuvių paviljonas tautybių festivalyje Bostone 1981 metais. Viduryje — GINTARAS KAROSAS, "Baltic Associates Ltd." steigėjas ir lietuvių tautodailės bei kitokių reikmenų skleidėjas Nuotr. R. Manomaičio

Neleidžia emigruoti

Zita ŠALAŠEVIČIŪTĖ (gim. 1947 m.) 1970-1976 m. dirbo anglų kalbos mokytoja. Paskutinė mokytojavimo vieta — Vilkaviškio raj. Gižų vidurinė mokykla. Mokytoja sakydavo, kad nori išvykti iš Tarybų Sąjungos, nes čia gyventi jai nepatinka dėl to, kad tenka kalbėti prieš savo įsitikinimus. Už tai ją pradėjo "auklėti" įvairūs tarybiniai darbuotojai. Kadangi nepasidavė auklėjama, buvo pradėta "gydyti" Žiegždrių psichoneurologinėje ligoninėje 1976 m. gegužės-birželio mėn. Sugrįžusi iš Žiegždrių, nebuvo laikoma ligone, nes antraip iš jos nebūtų atėmę žinybinio buto Gižuose (pagal tarybinius įstatymus ligoniai negali būti iškeldinami iš jokių butų). Tuomet įsidarbino Plungės grūdų produktų kombinate, bet čia buvo persekiojama už politinį nepatikimumą. Jai buvo sudaromos tokios sąlygos, kad negalėtų dirbti. Šiuo metu niekur nedirba ir negauna jokios pašalpos nei pensijos.

Pirmosiomis 1981 metų dienomis buvusi mokytoja asmeniškai kreipėsi į TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumą dėl neįmanomų gyvenimo sąlygų — reikalavo teisės išvykti iš TSRS. Maskvoje. 1981.I.4. išėjo į Raudonąją aikštę su plakatu "Reikalauju teisės emigruoti". Šį reginį stebėjo minia žmonių ir užsienio žurnalistai. Demonstrantė buvo suimta ir po tardymo patalpinta Maskvos III prof. Giliarovskio psichiatrinėje ligoninėje, "gydyta" sausiokovo mėn. insulinu ir kitokiais medikamentais, kol pradėjo kristi be sąmonės. Išleidžiant pagrasinta, — jei toliau ieškos teisių emigruoti, bus visam gyvenimui uždaryta psichinių ligonių prieglaudoje. Negavusi niekur darbo, nei pensijos, nei kokios pašalpos, birželio pradžioje išvyko į Vilnių atsisakyti tarybinės pilietybės. Tolimesnis jos likimas nežinomas. **P. Š.**

(Pogrindžio "Aušra" 28 (68) nr.)

Ką sako Laisvės varpas?

DAINA DANILEVIČIŪTĖ-DUMBRIENĖ

Laisvės varpas nuskambėjo Lietuvos laukais 1918 m. vasario 16 dieną. Tai buvo džiaugsmo diena, ilgai laukta, pagaliau nušvitusi. Metų metus pavojuose ir kančiose bandę išlaikyti savo papročius, kalbą ir raštą, didvyrių ir knygnešių palikuonys su ginklu rankoje atkovojo laisvę. Jie troško turėti savo nepriklausomą valstybę, savaip tvarkytis, laisve savi su savais džiaugtis.

Tų metų vasario 16 aktas paskelbė **atkūrimą** Lietuvos valstybės — užtikrino demokratines teises ir laisves visiems Lietuvos gyventojams, neišskiriant tautinių ir religinių mažumų.

Bet dar ir Laisvės varpui skambant, Lietuvos miškuose, pievose ir miestų slėpynėse tykojo priešo likučiai, kurie tikėjosi Lietuvą iš naujo pagrobti. Lietuvis dabar turėjo ginklą — tūkstančiai savanorių karių stojo ginti tėvynės.

O kas gi kovojo? Ar senesnieji, tiek laiko laisvės aušros pražvitimo laukę? Ne, juos pavadavo jaunimas: moksleiviai, studentai ir kaimo jaunuoliai, pametę knygą ir arklą, skubėjo prie ginklo ir aukos negailėjo. Frontui nurimus, vėl su knyga ir arklu jaunimas drauge su tėvais naują ir savą nepriklausomą valstybinį ir tautinį gyvenimą kūrė, savais papročiais, dainomis, daile ir mokslu jį puošė. Svetimi papročiai, kalba, peršamoji okupantų kultūra lietuviuose, labiausiai Lietuvos jaunime, neprigijo. Lietuviai savo kultūrą, mokslą ir gerovę patys sukūrė.

Bet ir laisvę iškovojęs Lietuvos jaunimas bei senimas pasiaukojimu ir idealizmu degė. Niekas nebuvo sunku ar nepakeliama, kas savai tėvynei buvo reikalinga. Tuos, kurie kovose buvo žuvę, jie ypatingai gerbė. Neviena karšta ašara nuriedėdavo tiems, kurie aplankydavo nežinomo kareivio kapą. Nežinomų Lietuvos didvyrių skaičius šiandien yra tūkstanteriopai išaugęs. Nežinome kapo tų, kuriuos dabartinis okupantas yra nukankinęs. Šiandieną mes lenkiame galvas viršiams — ir seniau, ir dar visai neseniai už tėvynę galvas paguldžiusiems.

Jausdama, kad esu **lietuvė**, turiu pasakyti, kad ir šiandien mūsų krūtinėse dega tie patys jausmai, kurie degė tų nežinomų kareivių širdyse. Tik dabar mus spaudžia ne okupantas, o geros padėties ir gero gyvenimo svoris. Gyvendami laisvame krašte, mes užmirštame pagalvoti, kas darosi Lietuvoje ir kituose pagrobtuose kraštuose, kaip ten gyvena mūsų giminaičiai. Mes dabar turime grumtis su savimi, kad pripažintume reikalingumą kovoti čia dėl lietuvybės išlaikymo. Mums dabar vis lengviau pasakyti pasauliui, kas darosi mūsų tėvynėje. Mes galime plačiai skleisti žinias apie Lietuvos priespaudą ir reikalauti jai laisvės.

Mūsų tarpe yra daug išsilavinusių ir išsimokslinusių žmonių, kurie, dirbdami įvairiose specialybėse, galėtų daug gero padaryti Lietuvai spaudoje, televizijoje, politikoje, moksle. Juk Laisvės varpo įrašas mums visiems sakė... "tas laisvės nevertas, kas negina jos". Mūsų pareiga daryti visa, kad tas varpas vėl skambėtų laisvoje Lietuvoje. Mes turime savo naujai augančias lietuvių kartas vesti Lietuvos takais, nors šis darbas darosi vis sunkesnis.

Istorija rodo, kad daugelis kraštų buvo praradę savo laisvę laiko tėkmėje, bet po daugelio metų vėl atsigavo ir kilo naujam gyvenimui. Tai buvo įmanoma tais atvejais, kai tautos pajėgė išlaikyti savo tautinę kultūrą ir perduoti ją iš kartos į kartą. Šitą pastabą padarė net ir Madrido konferencijoje JAV delegatas, pabrėždamas, kad fiziškai gali prispausti žmogų, bet tik laikinai. Žuvusiųjų vietas užims nauji žmonės, jei įsijungs į kovą, nes dar nėra tokios priespaudos, kuri įstengtų sunaikinti žmogaus dvasią.

Vasario 16 aktu atkurta Lietuvos valstybė nėra panaikinta, o tiktai jėga okupuota ir prievarta prie Sovietų Sąjungos prijungta. Tai žinodami, ryžkimės būti drausmingais lietuviais: ugdykime savo vaikų širdyse meilę savo tėvynei, neapleiskime lietuviškų mokyklų, parapijų ir organizacijų, nes jos mums padės išlaikyti mūsų vaikų lietuviškumą. Siųskime mažyčius į lietuvišką aplinką, ten kur susirenka daugiau lietuvių. Tai pagrindas lietuviškos veiklos už namų sienų. Žinau, kad sunku suvežti vaikus, bet jei mes savo pastangomis neišlaikysime lietuvybės, niekas už mus to negalės atlikti.

Kalbėkime lietuviškai su vaikais, pasakokime jiems apie Lietuvos praeitį, istoriją. Jie išmoks daugiau, o ir mes vis geriau ją prisiminsime. Žiūrėkite, kaip išsilaikė žydų tauta. Jų vaikai lopšeliuose jau mokomi apie jų protėvius, jų tautą. Po tūkstančių priespaudos metų jie nėra išnykę — puoselėjo savo tradicijas svetimuose kraštuose, kol galėjo atsteigti savo valstybę. Mes taip pat darykime. Nors mūsų vaikai ir mes gal Lietuvoje negyvensim, bet galėsim nuvažiuoti apsilankyti, pasikalbėti su kitais lietuviais. Sujunkime savo jėgas, kad jauniausioji karta išliktų lietuviška ir dalyvautų pavergtos Lietuvos išlaisvinime.

KRISTINA MALIŠKAITĖ, baigusi fizioterapiją bakalaurės laipsniu McGill universitete Montrealyje, stažą atlieka Edmontone, Albertoje. Yra baigusi lituanistinę mokyklą, dalyvavusi moksleivių ir studentų ateitininkų veikloje, "Gintaro" ansamblyje

• **Jaunimas yra mūsų gyvenimo šaknys. Jos nudžius — išnyks ir viršūnės: garsiosios dainų šventės, didingos šokių šventės ir nebebus kam žodžio tarti dėl Lietuvos laisvės.**

M. KRUPAVIČIUS

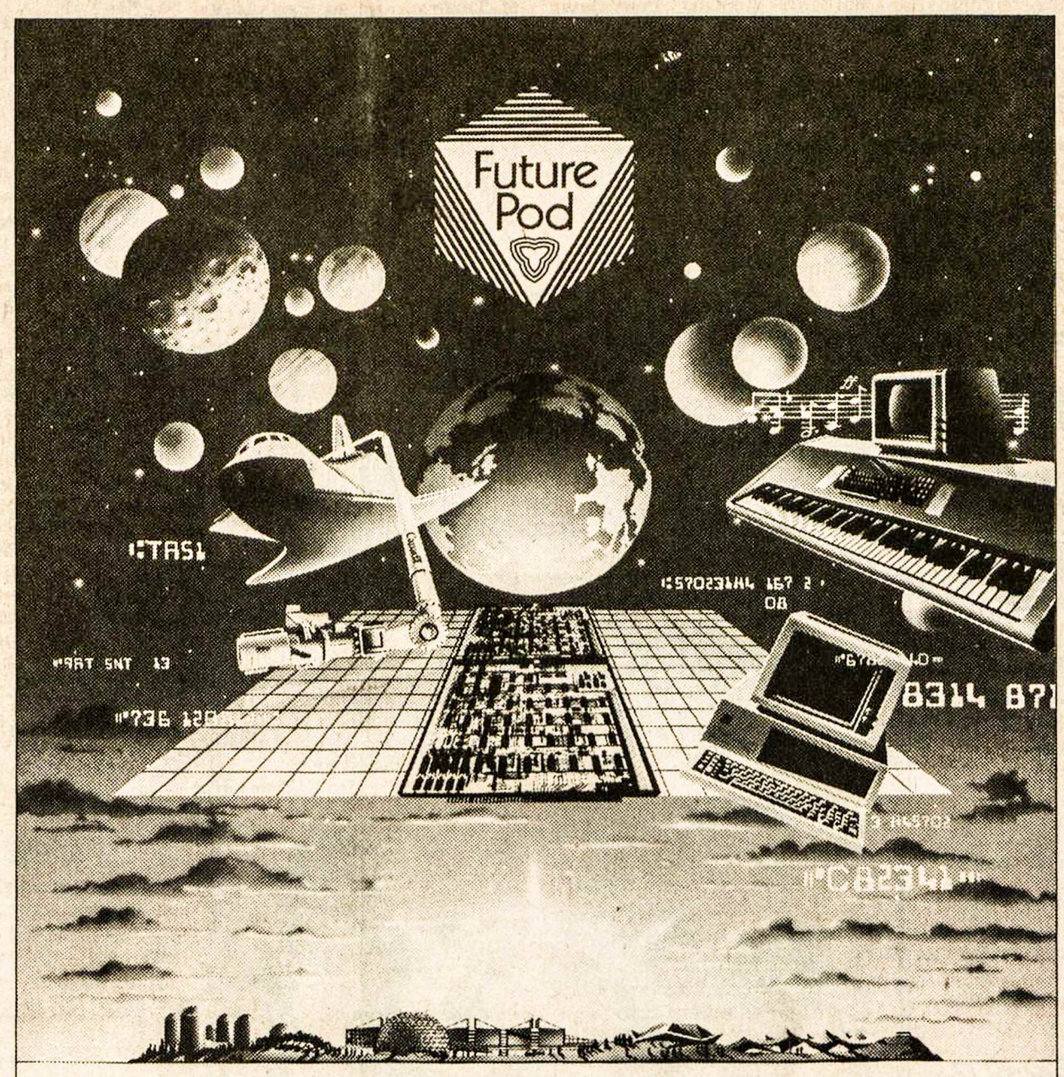

Smagu, žavu, nuostabu

Pamatykite Ontario rytojų, pavaizduotą Ontario Place šiandieną

Atidaryta kasdien nuo 10 v.r. iki 9.30 v.v.
Nemokamai turintiems įėjimo bilietą į Ontario Place

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

FILMAS GENEROLUI

Lietuvos kino studija pagamino dokumentinį sovietų generolui skirtą filmą "Apysaka apie Černiachovskį". Jis yra laikomas Lietuvos "išlaisvintoju", žuvusiu Rytprūsiuose, kai karas jau artėjo prie pabaigos ir kai jam iki maršalo laipsnio trūko tik kelių dienų. Filmo scenarijaus autorius ir režisorius — Linas Lazėnas, už savo darbus laimėjęs respublikinę komjaunimo premiją, operatorius — Juozas Matonis, kompozitorius — Algis Apanavičius. Režisorius L. Lazėnas jau anksčiau yra pasižymėjęs sovietų propagandai tarnaujančiais dokumentiniais filmais. Jų sąraše yra filmai "Aš — Putna" ir "Generolas Duglas", liečiantys du iš Lietuvos kilusius karvedžius — revoliucinio karo dalyvį Vytautą Putną ir Jokūbą Smuškevičių, kurį Maskva netgi buvo nusiuntusi į pilietinį Ispanijos karą. Abu jie susilaukė tragiško likimo Stalino laikais: V. Putna buvo sušaudytas 1939 m., J. Smuškevičius — 1941 m. Savo filme "Gyvenimo verpetuose" rež. L. Lazėnas garbino L. Brežnevo organizuotą pogrindinę kovą prieš vokiečius II D. karo metais Ukrainoje, Dneprodzeržinskio mieste, kai ten pogrindinio partinio komiteto sekretorium buvo Kazimieras Liaudis. Paskutiniam filmui "Apysaka apie Černiachovskį" buvo panaudotos karo metų kino kronikos, pasikalbėjimai su maršalu I. Bagramianu, žuvusio sovietų generolo dukra Neonila Černiachovskaja, jo automobilio vairuotoju B. Vinogradovu, generolo žuvimą prie Karaliaučiaus mačiusia vilniete Nina Dyčenko.

STUDENTAI IŠ ANGLIJOS

Leeds universiteto 25 studentų grupė, viešinti Sovietų Sąjungoje, iš Maskvos ir Minsko užsuko ir Vilniun. Ekskursantų grupę sudarė anglų jaunuoliai, studijuojantys rusų kalbą. Grupei vadovavo tos kalbos dėstytoja Valentina Koncevič. Vilniaus jaunimo susitikimas su netikėtais svečiais įvyko specialioje šokių vakaronėje "Buities" susivienijimo salėje. Savo įspūdžius svečiai stengėsi pasakoti rusiškai, o rengėjai — angliškai. R. Stanfordas, kilęs iš Bristolio miesto, neužmiršo priminti, kad jis pažįsta lietuvį tenisininką Vitą Gerulaitį. Svečiams bei viešnioms buvo parodytas nemažą įspūdį palikęs senasis Vilniaus universitetas. Iš Vilniaus jie išvyko į Leningradą.

DRAUGIJOS SVEČIAI

"Gimtojo Krašto" pranešimu, Lietuvoje pirmą kartą lankėsi V. Vokietijoje gyvenantys dvynukai Alfredas ir Astra Šalčiai, žinomi dainininkai. Juos, iš Lietuvos išvežtus tik trijų savaičių amžiaus, viešnagėn pakvietė privilegijas žarstanti "Tėviškės" draugija. Buvo sudaryta galimybė susipažinti su žymiomis Vilniaus, Kauno, Trakų istorijos bei kultūros vietomis, susitikti su kompozitoriais, estradinių dainų atlikėjais, jaunimo atstovais. Vilniaus jaunimo klubas "Vaivorykštė", mezgantis ryšius su išeivijos jaunimu, susitikimą su Alfredu ir Astra Šalčiais surengė "Jaunimo Gretų" žurnalo redakcijoje, kur jie turėjo progą patys padainuoti, pasiklausyti populiarių vilniečių A. ir V. Frankonių skambaus dueto. Minimas kviestinių svečių apsilankymas ir Lietuvos liaudies buities muzėjuje Rumšiškėse, Trakų pilyje, Elektrėnuose, kur yra didžiausia elektros jėgainė.

PARODA ČEKOSLOVAKIJOJE

Čekoslovakijos Karlovi Varuose birželio 1 d. atidaryta Sovietų Sąjungos šešiasdešimtmečiui skirta paroda, kurioje pagrindinis dėmesys buvo skirtas Sovietų Sąjungos aukoms — Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Paprastomis ir spalvotomis nuotraukomis stengiamasi atskleisti tų šalių gyvenimą sovietinėje vergijoje, garbinant tariamus jų laimėjimus, gamtą, įdomias tradicijas. Nuotraukų parodą papildo lietuvių meistrų sukurti gintaro dirbiniai.

VILNIEČIŲ DOVANOS

Gorkio automobilių gamyklos istorijai skirtas muzėjus įrengiamas pagal vilniečių architektų V. Vizgirdos ir A. Vazalinsko projektą. Vidaus įrangą su dekoratyviniais akcentais parūpins Vilniaus "Dailės" kombinatas. Skulptorius J. Naruševičius iš metalo kuria reljefinį pasaulio žemėlapį, kuriame atsispindės tarptautiniai Gorkio automobilių gamyklos ryšiai.

PALAIDOJO ŠUMAUSKĄ

Kompartijos veikėjas Motiejus Šumauskas, 76 metų amžiaus, mirė Vilniuje gegužės 28 d., pakirstas plaučių vėžio, širdies sutrikimų ir cukraligės. Velionis buvo kaunietis, dirbęs raidžių rinkėju spaustuvėje, Maskvai tarnaujančion kompartijon įsijungęs 1924 m. Už tą veiklą buvo kalintas 1931-37 m., o 1939 m. vasarą išsiųstas į Dimitravo darbo stovyklą. Pirmosios sovietinės okupacijos metais iškilo į vietinės pramonės komisarus ir netgi komisarų tarybos pirmininko pavaduotojus. 1943 m. per fronto linijas buvo atsiųstas vadovauti sovietiniams partizanams Lietuvoje. Pokaryje dirbo vietinės kompartijos antruoju centro komiteto sekretorium, 1956-67 m. — ministerių tarybos pirmininku, 1967-76 m. — augščiausiosios tarybos prezidiumo pirmininku. Už ištikimybę Maskvai susilaukė net šešių Lenino ordinų, daug kitų medalių. Atskirus nekrologus spaudoje paskelbė pagrindiniai vilniškės ir sovietinės kompartijos veikėjai. Palaidotas gegužės 31 d. Vilniaus Antakalnio kapinėse. Atsisveikinimo žodžius tarė ministerių tarybos pirm. R. Songaila, kompartijos istorijos instituto vadovas R. Šarmaitis, Kauno miesto partinio komiteto I sekr. V. Mikučiauskas, Vilniaus darbininkų vardu kalbėjęs J. Kulikovas, "Komunisto" žurnalo red. G. Zimanas, taip pat vadovavęs sovietiniams partizanams II D. karo metais.

V. Kst.

Simon's TRAVEL

KVIEČIAME KELIAUTI KARTU 1982

13 DIENŲ SU GIMINĖM!!!

liepos 8-22 — rugpjūčio 12-26
liepos 15-29 — rugsėjo 2-16

SAVAITEI Į LIETUVĄ

rugsėjo 9-16 — rugsėjo 30-spalio 7

Visas grupes lydi savininkai arba patyrę palydovai.
Sutvarkome iškvietimus vizitui į Lietuvą ir iš Lietuvos.
Nuperkame Lietuvoje giminėms kooperatinius butus, automobilius bei kitus pageidaujamus daiktus.
Sąžiningai tarpininkaujame, tvarkant palikimus giminėms Lietuvoje.

Smulkesnių žinių teiraukitės:

Toronto tel. (416) 537-3060 arba 532-8772
Montrealis — (514) 669-8834 — L. Stankevičius
Čikaga — (312) 496-8406 — V. Ramonis
Los Angeles — (213) 660-6600 — J. Petronis
— (213) 664-0791 namų

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6P 1X2 Canada
TELEX 06-986766 TOR
Kelionių biūro savininkai — AUDRONĖ ir VYTAS SIMINKEVIČIAI
(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

A. a. kunigo BRONIAUS PAUKŠČIO išgelbėtieji Lietuvos žydai Jeruzalėje pasodino jam pagerbti medelį teisiųjų alėjoje 1982 m. balandžio 5 dieną. Ties medeliu — velionies draugas kun. A. SABALIAUSKAS (su barzda), už jo dr. DOV LEVIN, viduryje su kun. Br. Paukščio nuotrauka — advokatas ABR. GOLUBAS (Tory), buvęs Kauno geto seniūnų tarybos sekretorius, dr. P. Kisinienė, P. Sukenikaitė, p. Grodnikienė

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas
830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6

TALKA

DARBO VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p., trečiadieniais nuo 10 iki 1 v. p.p., penktadieniais nuo 10 v.r. iki 7 v.v., šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 12 v.r. Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.

MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas 12%
term. depoz. 1 m. 14¾%
term. depoz. 3 m. 13%
reg. pensijų fondo 14%
90 dienų depozitus 14¼%
IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 18%
asmeninės paskolas 20%

Aukojo "Tėviškės Žiburiams"

$170: Rodney ir West Lorne apylinkės lietuviai; **$100:** Montrealio Lietuvių Kredito Kooperatyvas "Litas", Edvardas Bumeisteris; **$50:** Toronto "Gintaras"; **$30:** Viktoras Dumbliauskas; **$25:** kun. Povilas Dilys, Adolfas Kuliešius, LK Kūrėjų-Savanorių S-gos Toronto skyrius, Valė Bagužienė, Staynerio-Wasagos ir apylinkės lietuviai.

$20: A. Baltrūnienė, JAV LB Santa Monica West, Los Angeles, apylinkė, Tony Janel, Jonas Steiblys, A. Aleliūnienė, Vl. Šaltmiras, V. Tamulaitis, A. Poškus.

$17: B. Pakulis; **$15:** D. Pomerancaitė-Mazurkevičienė, M. P. Maksvytis; **$12:** Antanas Patamsis; **$11:** A. Gačionis.

$10: Juozas Rimkus, A. Sudikienė, B. Čižikas, V. M. Chaves, A. Kantautas, J. Šeperys, Kazimiera Miškinis, K. Konkulevičius, Irena Šatrienė, V. Baleiša, B. Bačiūnas, S. Žiemelytė, Genius Gicius, Julius Balutis, kun. V. Pikturna, J. Drąsutis.

$8: Pijus Lapinskas; **$7:** V. Kupcikevičius, P. Dundys, J. Aneliūnienė, K. Mikšys, A. M. Danielius; **$6:** Elzė Jankutė, A. Vingevičienė.

$5: Kazys Gimžauskas, L. Bajorūnas, K. Tuba, Algis Streimikis, Jonas Petrauskas, M. Česna, B. Jurėnas, J. Jurėnas, P. Ročys, A. Markelis, Andrius Petkevičius, Vincas Tamošiūnas, Jonas Treška, L. Grigalius, E. Kilikevičienė, Ida Girdauskas, M. Borusienė, A. L. Čepulis, M. D., Vanda K. Stankus, Jurgis Mikaila, Antanas Minelga, Birutė Gylys, kun. Alf. Gleveckas, Alma Rolia, Kostas Strikaitis, M. Gabienė, Antanas Bernotaitis, Elena Valiukonienė, S. B. Žutautai.

$4: Pranas Ulevičius, Jonas Rūgienius, H. Stasevičius.

$3: J. Girdauskas, Petras Kuliešis, P. Kažemėkas, J. Baškys, E. Dambriūnienė, L. Strikauskas, O. Pudjūnas, Al. Melvydas, V. Rutkauskas, A. Radzivanas, E. Kerejevičienė, M. Šilingauskas, Jadvyga K. Weisbecker, V. Bartninkas, V. Meilus, K. Gaižutis, Simas Sužiedėlis, P. Druskis, I. Petkūnas, V. Zauka, M. Dudaravičius, dr. F. V. Kaunas, K. Augaitis, A. Razutis, J. Valantiejus, J. Baronaitis, G. Dragūnas, G. Čepkauskienė, E. Čepienė, A. Astrauskienė, B. Cvirka, K. Galiauskas, B. Vyšniauskienė, V. Makūza, Jonas Vasaitis, J. Šlajus, V. Novog, Ed. Šileikis, Rūta Pearson, M. Dumčius, Juozas Rupinskas, E. Gujienė, J. Sarpalius, A. Pinkevičius, Marija Balčiūnienė, Vaclovas Vaitkus, V. Kundrotienė, St. Pusvaškis, Balys Matulevičius.

$2.50: K. Cibas; **$2:** J. Kulbokienė, A. Keblys, Ig. Juzukonis, A. Palvenis, Z. Jurys, Br. Saplys, Vl. Palubinskas, C. Žilionis, M. Idzelis, E. K. Kalasauskas, B. Vytienė, N. Mossey, St. P. Vaičaitis, kun. F. Kireilis, J. Labuckienė; **$1:** T. Stankus, R. Bulovas, K. Jasiulevičius.

Rėmėjo prenumeratas atsiuntė — **$50:** Jonas Žiūraitis; **$47:** L. Kirkilis, K. Šapočkinas; **$37:** Pranas Basys; **$30:** A. Jakubauskas, V. Levickas, Br. Girčys, Casimiro Savickas; **$27:** Juozas Dženkaitis, Paul Rožaitis.

$25: Vladas Jokūbaitis, V. Lackus, dr. L. Kriaučeliūnas, archit. dr. St. Kudokas, Kostas Gaputis, Ig. Juzukonis, B. Jackevičius, Rimas Kaknevičius, I. Jurcevičius, Zigmas Brazauskas, H. Sukauskas, Povilas Raudys, R. Labinas, Al. Melvydas, Juozas Morkūnas, Stasė Yokubynienė, W. Maciunskas, A. Bartkus, Jonas Butkus, Algirdas Dapkus, G. Sinkevičius, P. Volungė, Vyt. Skaržinskas, R. Michalauskas, Antanas Patamsis, J. Jasinevičius, Vytautas Vosylius, J. Gris, Bronius Jurgutis, R. Valadka, A. I. Čerškus, L. Balaišis, Ida Girdauskas, Algis Empakeris, Česlovas Norkus, St. Paškauskas, Z. Ščepanavičienė, Vilius Stanaitis, J. Vidmantas, Gražina Drešeris, Danutė Goudie, Birutė Gylys, Stasys Bužinskas, Jonas Jasinskas, Alma Rolia, Ramutė T. Verikaitis, Juozas Bubelis, dr. F. V. Kaunas, A. Tarvydas, M. Tinginys, kun. Al. Bartkus, Vytas Biliūnas, Antanas Bernotaitis, R. Paškauskas, Pranas Puškorius, Pranė Balandienė, Rūta Pearson, dr. Juozas Petrikonis, Antanas Vizgirda, N. Šalkauskienė. Už dvejus metus po **$25.00** rėmėjo prenumeratą atsiuntė K. Mažonas.

Nuoširdus ačiū visiems už paramą lietuviškai spaudai.

Thunder Bay, Ont.

A. a. JOANA PAULIONYTĖ, gailestingoji sesuo, 35-rių metų amžiaus, staigiai mirė birželio 12 d. ligoninėje, kur jai turėjo būti padaryta operacija. Ji buvo jauna, linksma, visiems paslaugi. Vadovavo luošų jaunų vaikų klinikai ir aptarnavo didelį plotą, lankydama įvairias vietoves. Laidotuvių namuose susirinko daug žmonių, jos slaugytų ligonių bei jų globėjų. Pamaldos buvo įspūdingos. Po jų velionė buvo išgabenta į Mississaugą, kur Lietuvos Kankinių šventovėje įvyko gedulo pamaldos, dalyvaujant gausiam būriui tautiečių. Palaidota lietuvių kapinėse birželio 16 d.

Velionės motinai ir visai šeimai reiškiame gilią užuojautą. Jos čia ilgai pasigesime.

Dr. E. Jasevičiūtė

Motinos Dienos programos atlikėjai Muenchene. Pirmieji Aleksandro Barono pianino akordai mamytei; Evelina Ederytė: "Būk laiminga, mamyte!" Rimutės Girniūtės debiutas, pagelbstint broliukui Audriui

Calgary, Alberta

PALAIDOTAS a. a. JUOZAS KARPA. Po sunkios vėžio ligos Holy Cross ligoninėje mirė J. Karpa, sulaukęs 80 m. amžiaus. Palaidotas St. Mary kapinėse. Į pamaldas ir laidotuves atvyko giminės, pažįstami ir draugai iš Edmontono, Thorsby, Spirit River, Coronation.

J. Karpa atvyko į Kanadą 1927 m. Mokėdamas amato, vienas iš pirmųjų lietuvių tvirtai įsikūrė naujame krašte. Vedęs iš lietuvos atvykusią Adelę Rimkūnaitę, pirko viešbutį Coronation miestelyje, Albertoje, kur gyveno iki 1970 m. Statant Edmontone lietuvių namus, stipriai rėmė juos, KLB Edmontono apylinkę ir misijos komitetą. Persikėlęs gyventi į Kalgarį, pirko erdvius namus, į kuriuos sukviesdavo kalgariečius švęsti šeimos švenčių. Kaimynų ir visų jį pažinusių buvo gerbiamas kaip geras lietuvis ir kanadietis. Vietos televizijos programoje "Horizon" buvo pakviestas papasakoti savo gyvenimo istoriją Albertos provincijoje. J. Karpa buvo patenkintas šiuo kraštu ir dažnai primindavo kitiems: "Let God bless Canada". Laidotuvių dalyviai liūdinčios šeimos buvo pakviesti užkandžiams į Stampydės viešbutį. J. Karpa yra buvęs KL Bendruomenės Kalgario apylinkės valdyboje. Taip pat rėmė ir buvo nariu Kalgario Lietuvių Draugijos. Nuoširdi užuojauta visai šeimai. **A.**

St. Catharines, Ont.

VĖL LIETUVYBĖS PASISEKIMAS! Mūsų miestas jau seniai garsėja tautybių festivaliais, kuriuose pasirodo apie 40 tautybių savo vakaruose, čia vadinamuose "Open House". Šiemet "Lithuanian and Estonian Open House" nebetalpino žmonių.

Gal gyventojus pasiekė žinia, kad programą atliks garsusis Toronto meno ansamblis "Gintaras". Mat, kad ir vėlokai, pasirodė mieste lapelis anglų kalba apie šio ansamblio laimėjimus kituose žemynuose.

Žodžiu, kai "Gintaras" pasirodė, jį stebėjo pilnutėlė salė svečių ir vietos valdžios pareigūnų. Nevienas stebėjo pasilipęs ant kėdės ar suolo ar net stalo, nes stovinčių eilės užstojo vaizdą. Žinoma, tai buvo triumfas vietos lietuviams prieš visas kitas tautybes.

Daug kas negalėjo atsigėrėti vėjo lengvumo tautiniais šokiais ir uraganiškais sūkuriais! Gyrė šokėjus ir federalinio parlamento narys Joe Reid.

Puiki buvo ir lietuviška parodėlė! Galėtum sakyti "grandiozinė" savo puikiai įrištom vertingom knygom, paskirais leidiniais, net "Tėviškės Žiburių", "Nepriklausomos Lietuvos" pavyzdžiais ir gintaro dirbiniais.

Prie pat parodėlės Kazimieras Bogušis, vilnietis nuo Turmonto, meistriškai demonstravo cimbolų muziką. Puikūs buvo ir lietuviški valgiai bei visų bufetinių dalykų aptarnavimas. Oficialiąją dalį sumaniai pranešinėjo mūsų "Miss Lithuanian Community" Rasa Zubrickaitė.

Kitą dieną vietos kanadiečių dienraštis "The Standard" aprašė gana platokai šį visą renginį. Tuo būdu darbščios bei sumanios apylinkės valdybos dėka Lietuvos vardas vėl buvo augštai iškeltas šiame Niagaros krašte. **Kor.**

Pajieškojimas

Julija Petronis pajieškoma artimųjų Lietuvoje. Ji pati arba apie ją žinantieji prašome rašyti Danutei c/o "Tėviškės Žiburių" administracija.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Kauno "Aušros" gimnazijų buvusių mokytojų ir mokinių suvažiavimas įvyko gegužės 28-29 d.d. Čikagos Jaunimo Centre. Jo ruoša rūpinosi Čikagoje sudarytas aušrokų bei aušrokių komitetas, vadovaujamas inž. L. Mikliaus. Dalyvauti užsirašė 200 asmenų, bet kaikurie negalėjo atvykti. Juos pakeitė neužsirašiusieji. Visdėlto su aušrokių vyrais ir aušrokų žmonomis susidarė nemažas būrys. Suvažiavimo išvakarėse buvo atidarytos dvi parodos: iš tų gimnazijų kilusių dailininkų darbų ir abiejų gimnazijų veiklos nuotraukų. Pokylis gegužės 29 d. įvyko didžiojoje Jaunimo Centro salėje. Įvadinį žodį tarė Algirdas Visockis. Buvo išklausytas Kazio Oželio ir Vlado Vijeikio pokalbis, iš Lenkijos atvykusio aušroko Antano Janio kalba. Gegužės 30, sekmadienį, pamaldos evangelikams buvo "Tėviškės" parapijos šventovėje, katalikams — JC koplyčioje. Pastariesiems giedojo buvusi Kauno operos sol. S. Nasvytytė-Valiukienė. Akademinei daliai po pamaldų vadovavo Valdas Adamkus, išsamesnę paskaitą apie gimnazijas skaitė buvusi "Aušros" mergaičių gimnazijos direktorė Alina Skrupskelienė. Kalbėjo aušrokas VLIKo pirm. dr. K. Bobelis, Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos vardu — kun. J. Vaišnys, SJ. "Aušros" poetų bei poečių eilėraščius skaitė K. Oželis, V. Valiukas, A. Dikinis, Pulgio Andriušio feljetoną — V. Vijeikis.

Vašingtono lietuviai birželio 5 d. atsisveikino su istoriku Vincu Trumpa, čia gyvenusiu apie 30 metų, dirbusiu JAV kongreso bibliotekoje, skaičiusiu paskaitas, dalyvavusiu LB veikloje. Susilaukęs pensijos, jis išvyko Kalifornijon. Atsisveikinimas buvo surengtas dr. Domo ir Gražinos Krivickų namuose. Dr. D. Krivickas, kalbėjęs iniciatorių vardu, linkėjo V. Trumpai, kad jis parašytų XIX š. Lietuvos istorijos tomą. Kalbėtojų eilėse buvo ir Lietuvos atstovas dr. St. Bačkis, V. Trumpą įvertinęs kaip kūrybingą istoriką, linkėjęs sėkmės naujuose darbuose. Dėkodamas visiems už linkėjimus, V. Trumpa prisiminė įdomiausius darbus savo gyvenime — karvių ganymą tėviškėje ir veiklą JAV kongreso bibliotekoje.

Zigmas Raulinaitis, 28 metus redagavęs "Kario" žurnalą, iš šių pareigų pasitraukė. Žurnalo leidėjai — Niujorko ramovėnai nauju redaktorium pakvietė Vladą Šakalį.

Kultūrinę popietę Šv. Antano parapijos salėje gegužės 23 d. surengė Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos Cicero skyrius. Sąjungos nuopelnus Lietuvos nepriklausomybės atstatymo laikotarpyje apibūdino paskaitininkas kun. B. Rutkauskas. Jis taipgi palietė ir sovietinės okupacijos metus, atnešusius skaudžių nuostolių krikščionims demokratams. Jų darbai betgi ir šiandien tebėra gyvi sovietų okupuotoje Lietuvoje bei išeivijoje. Dainų programą atliko sol. L. Šalkauskienė su akompaniatore L. Vaičekauskaite. Jon taipgi įsijungė ir mažoji pianistė V. Žukauskaitė.

Australija

ALB Hobarto apylinkės valdyba metinį savo narių susirinkimą sušaukė gegužės 9 d. Veiklos pranešimą padarė prim. Juozas Paškevičius. Jis džiaugėsi, kad pernai negausius Hobarto lietuvius aplankė Melburno "Dainos sambūris", o šiemet Adelaidės choras "Lituania". Abi viešnagės gerai pavyko, prisidėjo prie lietuvių vardo garsinimo. Lituanistinei mokyklėlei, turinčiai 10 mokinių, vadovauja Regina Krutulytė-Share. Veikia ir sumaniai A. Žiginskaitės-Nunez vadovaujama tautinių šokių grupė "Venta". Susirinkime buvo aptarta sportininkų išvyka į žaidynes sekančių metų vasarą Čikagoje. Tų metų pabaigoje numatoma Australijos lietuvių sporto šventė Hobarte. ALB apylinkės valdybon vėl buvo perrinkti: pirm. J. Paškevičius, sekr. Stasys Domkus ir ižd. Bonifacas Šikšnius. Susirinkimas užbaigtas Motinos Dienos minėjimu. Paskaitą skaitė mokyklos vadovė R. Krutulytė-Share, dainų programėlę atliko mokiniai.

Adelaidės lietuviai savo klebono kun. Albino Spurgio, MIC, auksinę kunigystės sukaktį paminėjo gegužės 22-23 d.d. Jai buvo skirta speciali radijo programa, gegužinės pamaldos ir iškilmingos Mišios gegužės 23 d. Šv. Kazimiero šventovėje. Sukaktuvininkas jas koncelebravo su kun. D. Petraičiu, MIC, mons. P. Butkum, kun. dr. P. Bačinsku ir kun. S. Gaideliu, SJ., dalyvaujant žodį tarusiam Adelaidės vysk. P. Kennedžiui. Pamokslininku buvo marijonų vienuolijos vicegenerolas kun. D. Petraitis. Sukaktuvinės vaišės įvyko Lietuvių Katalikų Centre. Jų programai lietuvių kalba vadovavo Pr. Pusdešris, anglų — dr. V. Bardauskaitė. Ilgoje sveikintojų eilėje buvo vysk. P. Kennedis, kun. D. Petraitis, MIC, Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos pirm. V. Čižauskas, Ateitininkų Federacijos įgaliotinis Australijai J. Stepanas, ALB Adelaidės apylinkės valdybos pirm. Č. Zamoiskis, perskaitęs ir krašto valdybos pirm. A. Pociaus sveikinimą, daug organizacijų bei vienetų atstovų, iškilmėje dalyvavusių kunigų. Programą atliko: "Žilvino" ansamblio mergaičių chorelis "Eglutės" su vadova N. Stapleton, "Nemuno dukrų" kvartetas. Tardamas padėkos žodį, kun. A. Spurgis, MIC, prisiminė nueitą savo gyvenimo kelią. Sukakties paminėjimu rūpinosi specialus komitetas — ALB Adelaidės apylinkės pirm. Č. Zamoiskis, Lietuvių Katalikų Moterų Draugijos pirm. T. Gasiūnienė ir lietuvių parapijai atstovavęs Pr. Pusdešris.

Izraelis

Pagerbti lietuviai. Gegužės 31 d. Jeruzalėje, Jad-Vašem įstaigoje, pasaulio teisuolio vardas su atitinkamu pažymėjimu buvo suteiktas inž. Vladui Drūpui iš Lietuvos. Jis II D. karo metais išgelbėjo Sofiją Kazlauskaitę su jos tėvu, ponia Remenienę su vaiku ir Jokūbu, Esterą Toną. Jeruzalės spauda jį pavadino angelu iš Lietuvos. Jį priėmė kneseto (seimo) direktorius Savidoras ir viceministeris Dov Šilanskis, kuris atsimena inž. V. Drūpą iš Šiaulių miesto. Š. m. balandžio 5 d. teisuolio vardas buvo suteiktas a. a. kun. Broniui Paukščiui, SDB, išgelbėjusiam daugelio žydų gyvybę. Pažymėjimas buvo įteiktas velionies draugui kun. Antanui Sabaliauskui, SDB, iš Bostono. Apdovanotųjų vardu pasodinti medeliai Teisiųjų alėjoje. A. a. kun. Br. Paukščio pagerbime dalyvavo ne tik jo išgelbėtieji, bet ir kiti — iš viso apie 50 asmenų.

Britanija

Sekminių savaitgaliais kasmet organizuojamas Britanijos lietuvių sąskrydis Lietuvių Sodyboje prie Londono. Šiemet jis tesusilaukė apie 200 dalyvių, nes tuo metu Britanijoje lankėsi popiežius Jonas-Paulius II, kurio pamaldose bei sutikimuose norėjo dalyvauti ir lietuviai ar bent šias iškilmes stebėti televizijos laidose. Sodybon atvykusieji svečiai pasistatė palapines ar apsigyveno Lietuvių Sodybos patalpose. Visus džiugino nemažas būrys jaunuolių, kurie turbūt nevisi buvo lietuviai, bet didelė dalis dėvėjo marškinėlius su lietuviškais įrašais. Jie pardavinėjo kavą, pyragaičius, platino jaunimo reikalams skirtos loterijos bilietus. Įdomių knygų stalą turėjo R. Kinka. Atvykusieji galėjo apžiūrėti pernykščio sąskrydžio padidintas, gražiai įrėmintas nuotraukas. Lietuvių Sodyba šiuo metu dar neturi administratoriaus, jos reikalai tvarkomi talkos būdu.

Belgija

A. a. Petras Daugintis, 58 metų amžiaus, gegužės 9 d. mirė Lanakene. Velionis buvo rietaviškis, ilgus metus dirbęs Belgijos anglies kasyklose, jose praradęs sveikatą. Anglies dulkės buvo pažeidusios plaučius. Prieš mirtį P. Daugintis paliko stambią sumą pinigų Belgijos Lietuvių Bendruomenei. Buvo viengungis, turėjo Lietuvoje gyvenančią seserį. Palaidotas gegužės 12 d. Eisdeno kapinėse. Gedulingas apeigas atliko du flamų kunigai, o lietuviai, atsisveikindami su savo tautiečiu, sugiedojo "Viešpaties angelą".

Ispanija

Kun. Kazimieras Patalavičius, SDB, vadovaveęs radijo valandėlei, kurios laidos iš Madrido radijo buvo transliuojamos okupuoton Lietuvon, nori įsigyti J. Kapočiaus Bostone išleistą "Lietuvių Enciklopediją". Galintys tą enciklopediją parduoti prašomi pranešti šiuo adresu: **Rev. K. Patalavičius, Ronda de Atocha 27, Madrid 5, Spain.**

Pranciškonų vienuolijos steigėjo šv. Pranciškaus gimimo 800 metų sukakties šventėje Ročesterio lietuvių parapijoje. Iš kairės: svečias amerikietis, R. Liutkus, klebonas kun. J. Vaškys, OFM, vysk. M. Clark, provincijolas kun. P. Baltakis, OFM, kun. dr. V. Gidžiūnas, OFM, svečias amerikietis Nuotr. V. Staškevičiaus

Parapija — ne šaltas bunkeris

VLADAS RAMOJUS

"TŽ" su įdomumu perskaičiau aprašymą apie Hamiltone įvykusias svarstybas lietuviškų parapijų klausimu. Ir man kyla klausimas: kas yra parapija ir klebonija — ar šaltas, uždaras bunkeris, kaip daugelis lietuviškų parapijų klebonijų JAV, ar dvasine gyvybe spindintys rūmai, kaip Kanados lietuvių parapijos, kaip Klevelando Dievo Motinos parapija, kaip Apreiškimo parapija Frackvillės miestelyje, senojoj Pensilvanijos angliakasių Lietuvoje ir dar kaikurios?

Parapija Lietuvoje

Lietuvoje parapija, ypač klebonija, nebuvo uždaras, šaltas bunkeris, o veiklos ir gyvybės centras. Lietuvos klebonijos su sodais, pievomis tarnaudavo katalikiško jaunimo susibūrimams: ateitininkų, pavasarininkų, angelaičių ir kitų. Daugelio klebonijų durys visiems būdavo atviros. Prisimenu savo tėviškės kleboniją. Kai 1932 m. mirė Maironis, 1933 — Vaižgantas ir netrukus žuvo lakūnai Darius su Girėnu, parapijos vikaras vikariato lange plačiame sode padėjo gana modernų tais laikais radijo priimtuvą ir būriai jaunimo bei suaugusių susirinkę klausėmės transliacijų iš tų didžiųjų Lietuvos vyrų laidotuvių.

Kai vėliau modernus tapo bilijardo žaidimas, jau kitas jaunas parapijos vikaras nupirko jį ir pastatė savo svečių kambaryje, kad jaunimas turėtų kur pasportuoti, praleisti laisvalaikius.

Panašiai būdavo ir Lietuvos katedrų klebonijose, kuriose vykdavo masiniai katalikiškų jaunimo organizacijų susirinkimai, paskaitos, žaidimai. Taigi Lietuvos parapijos būdavo dvasinės ir tautinės gyvybės rūmai.

Amerikoje

Avažiavę į Šiaurės Amerikos žemyną, padėtį radom visiškai skirtingą. Čia į lietuviškų parapijų klebonijas durys daugiausia buvo kietai užtrenktos. Atnešęs auką, galėdavai įeiti tik į parapijos raštinę. Lygiai kaip ir atvykęs prašyti patarnavimo: krikšto, vedybų palaiminimo ar palaidojimo. Tačiau ir tais atvejais pirmas klausimas būdavo: ar priklausai parapijai? Jei ne, atsirasdavo tokių klebonų (vienur kitur tokių ir dabar yra), kurie atsisakydavo teikti religinius patarnavimus. Štai kodėl jau pačioje pradžioje istorinės lietuvių parapijos JAV-se pasižymėjo dvelkė šaltumu ir priešingais aspektais, negu buvo Lietuvoje.

Tiesa, čionykštės parapijos turėjo savąsias sales, mokyklų patalpas, tad gal dėlto klebonijų durys kietai užtrenktos. Tačiau, kai apie 1950 m. Čikagoje buvo įsteigta augštesnioji lituanistikos mokykla ir į ją anais žydėjimo laikais susibūrė keli šimtai mokinių, nė vienos Čikagos lietuviškos parapijos klebonas jos ilgiau nepalaikė kaip vienerius metus, nors už naudojimąsi patalpomis mokėjo nuomą. Iki 1956 m. mokykla jau buvo pasinaudojusi visų gyvesnių lietuviškų parapijų patalpomis. Ir kur toji mokykla būtų prisiglaudusi ateityje, jei 1956 m. rudenį lietuviai jėzuitai nebūtų atidarę Jaunimo Centro?

Čikagoje

Aš arčiau pažįstu Čikagos lietuvių parapijas. Ir ten buvo viena parapija, panaši į Lietuvos parapiją. Tai Šv. Kryžiaus parapija, dabar jau išsprūdusi iš lietuvių rankų. Tuometinis jos klebonas kun. Anicetas Linkus vienu metu, apie 1950-52 m., nepabūgo priglausti savo nemažoje klebonijoje apie 10 naujai atvykusių lietuvių kunigų. Klebonijos durys įvairiomis progomis būdavo plačiai atvertos ne tik tiems, kurie atnešdavo aukas, bet ir lietuvių visuomeniniam bei kultūriniam gyvenimui planuoti. Šv. Kryžiaus parapija tapo "Dainavos" ansamblio buveine, šventovėje vykdavo religiniai koncertai, parapijos salėje — religinio meno parodos. Pačią šventovę meniškai perdekoravo bažnytinio meno specialistas dail. A. Valeška.

Taip toji parapija švietė kaip dvasinės ir tautinės gyvybės rūmai iki klebono kun. A. Linkaus mirties. Tuo pačiu keliu ji žengė ir klebono pareigas perėmus Amerikos lietuviui, tauriam patriotui kun. Edvardui Abromaičiui. Tačiau augantis Jaunimo Centras ir ypač gyva lietuvių jėzuitų religinė bei tautinė veikla ir kartu lietuvių išsikraustymas iš to rajono ilgainiui Šv. Kryžiaus parapijos žiburį visiškai užpūtė. Bet Čikagos lietuvių istorijoje jos vardas ilgai išliks gyvas.

Atitolimo priežastys

Tad, man atrodo, reikia ieškoti šaknų priežasties, kodėl lietuviai, ypač vyresnioji karta, iš dalies atitolo nuo istoriškai lietuviškų parapijų. O tos šaknys ir glūdi, prisiminus penkiasdešimtinių metų "bunkerius", o ne "gyvybės rūmus". Antra vertus, tais laikais naujai atvykusiam lietuviui kunigui nelengva buvo gauti pareigas lietuviškose parapijose. Dabartinis ir vis didėjantis kunigų trūkumas lietuviškose parapijose ar tik iš dalies nebus ano jų neįsileidimo išdava?

Anais penkiasdešimtiniais metais daugelyje lietuviškų parapijų JAV klebonavo dar Lietuvoje gimę kunigai ir kaikurie jų lietuviškuose parapijų reikaluose buvo baikštesni už jų įpėdinius, Amerikoje gimusius lietuvius klebonus. Dabar kaikurie jų pvz. Čikagoje, norėdami pataikauti susiskaldžiusiems lietuviams, parapijos salėmis leidžia naudotis abiem bendruomenėm: tikrajai ir "reorganizuotai" (Marquette Parke, Cicero), tačiau Brighton Parko lietuvių parapijos klebonas, kiek girdėjau, "reorgų" neįsileidžia.

Kanadoje

Mano patyrimu visai kitokį įspūdį daro Kanados lietuviškos parapijos rytiniame pakraštyje. Ten jau ne bunkeriai, o gyvybės rūmai. Esu lankęsis pas kun. J. Staškų, kai jis klebonavo Londone, pas a.a. kun. P. Ažubalį Šv. Jono Krikštytojo ir vėliau Lietuvos Kankinių parapijos klebonijose, pas kun. A. Simanavičių Prisikėlime, pas kun. J. Kubilių Aušros Vartuose Montrealyje ir pas kun. dr. F. Jucevičių Šv. Kazimiero parapijos klebonijoje Montrealyje. Ten jau panašu kaip buvo Lietuvoje: klebonijos — ne bunkeriai, bet atviros parapijiečiams, jų veiklai, net, reikalui iškilus, ir nakvynei. Štai kodėl Kanados lietuvių parapijos bent man atrodo gyvesnės, jaunesnės, lietuviškesnės, žymiai artimesnės Lietuvos parapijų tradicijoms.

Atskirai dar reikėtų iškelti ir lietuviškas vienuolijas: ne tik tikėjimo, bet ir lietuvybės, meno puoselėtojas, kultūros turtų saugotojas, laikraščių, knygų, žurnalų leidėjas.

Kas atbaido jaunimą?

Klausiant, kas jaunimą iš dalies atbaidė nuo lietuviškų parapijų, man prisimena du epizodai: bene 1954 m. Čikagos Bridgeporte esančioje lietuvių Šv. Jurgio šventovėje lietuvis vyskupas jaunimui teikė Sutvirtinimo sakramentą. Diena buvo tvanki, o šventovė — pilnutėlė. Vyskupas apie pusvalandį kalbėjo lietuviškai, kitą pusvalandį — angliškai. Apeigos ilgai nusitęsė. Kai po poros metų kitoje parapijoje Sutvirtinimo sakramentą teikė amerikietis vyskupas, pamokslas neužtruko nė 10 minučių, ir jis buvo gyvas, linksmas.

Per jubilėjinę skautų stovyklą Rako miške, Mičigano valstijoje, vyskupas prie kalne po medžiais įrengto altoriaus atnašavo Mišias, o dauboje, kur temperatūra siekė apie 100°, buvo išrikiuoti keli šimtai skautų. Pamokslas, nors įdomus ir pamokantis, truko keliasdešimt minučių, kai tuo tarpu vadovai alpstančius skautukus vieną po kito turėjo gabenti pirmajai pagalbai.

Ateityje

Tai pavyzdžiai, iš dalies prisidėję prie jaunimo atstūmimo nuo lietuviškų parapijų. Tikėkime, kad jaunieji lietuviai kunigai, jei tokių bus ateityje, dar tvirčiau sieks, kad istoriškai lietuviškos parapijos, kuriose jiems teks darbuotis, nebūtų šalti bunkeriai, bet gyvybės rūmai.

Nors kun. J. Staškus svarstybų metu Hamiltone kritiškai pasisakė apie Šv. Kazimiero kolegiją Romoje, tačiau aš, pavažinėjęs po Pensilvanijos angliakasių buvusią Lietuvą, visai ką kita patyriau. Du buvusieji Šv.Kazimiero auklėtiniai — kun. Algimantas Bartkus ir kun. Matas Jarašūnas, padedami vieno kito vietinio klebono, ten prikėlė beveik jau mirusią lietuvybę, o savo parapijas iš bunkerių pavertė gyvybės rūmais.

Plačiau iš visų pusių panagrinėję lietuviškų parapijų temą, šalia gedulo, rasime ir viltį teikiančių pavyzdžių. Tačiau kiek ilgai visa tai išsilaikys?

Tinka klijuoti ant autovežimių, stiklo, medžio ir popieriaus

Kaina — du kanadiški doleriai

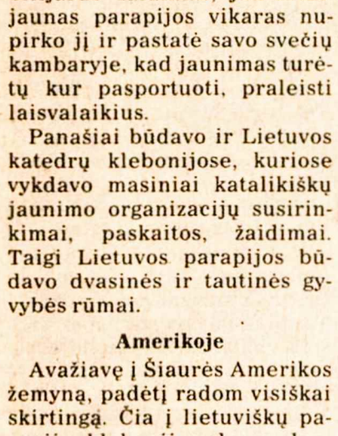

Bruno Jukna, Langestr. 66
7907 Langenau, W.Germany

Iškilminga šventė Ročesteryje

Paminėta šv. Pranciškaus Asyžiečio 800 metų gimimo sukaktis, dalyvaujant Prisikėlimo parapijos chorui iš Toronto

Š. m. gegužės 29 d. lietuvių Šv. Jurgio parapijos salėje buvo pradėtas iškilmingas minėjimas šv. Pranciškaus Asyžiečio, gimusio Italijoje 1182 m.

Pradžioje Iz. Žmuidzinienė padeklamavo šv. Pranciškaus sukurtą "Saulės giesmę", po kurios Toronto Prisikėlimo parapijos choras, vad. V. Verikaičio, pradėjo savo programą. Gerai paruošta, šventei pritaikinta programa susidėjo iš dviejų dalių — religinės ir tautinės. Pirmoje dalyje vyrų choras pagiedojo "Franciscus Pauper" ir "O didis Dieve" W. Mozarto. Solo dalį pasigėrėtinai atliko solistas bosas Algis Simanavičius. Trečią giesmę "Maria mater gratiae" P. Guidi pagiedojo mišrus choras. Solo dalį jausmingai atliko sol. Justina Sriubiškienė. Pianinu akompanavo jaunas muzikas Vytas Paulius. Tiek solistų, tiek choristų gerai išlavinti balsai imponavo klausytojams, kurių buvo pilna salė. Daugeliui teko stovėti.

Kun. dr. Viktoras Gidžiūnas skaitė paskaitą "Ką šv. Pranciškus davė Dievui, žmonijai ir Lietuvai?" Ilgesnę paskaitos dalį prelegentas skyrė Tėvų pranciškonų veiklai Lietuvoje. Pranciškonai atvyko į Lietuvą tuo metu, kai Mindaugas kūrė vieningą Lietuvos valstybę. Jie apsigyveno Mindaugo, tapusio Lietuvos karaliumi, dvare. Tik pagonims nužudžius Mindaugą 1263 m., pranciškonai turėjo palikti Lietuvą ilgesniam laikui. Jie grįžo į Lietuvą, Vyteniui tapus didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu XIII š. pabaigoje. Jam mirus, Gediminas taip pat daug padėjo pranciškonams, kurie netgi dalyvavo tarybos posėdžiuose ir buvo sekretoriais. Tuo metu Lietuvoje pradėjo veikti ir domininkonų ordinas. Tačiau Gediminui atsisakius krikštytis, pranciškonų padėtis pasunkėjo. Du jų misijonieriai už perdrąsius pamokslus mirė kankinių mirtimi. Vėliau pranciškonų padėtis pagerėjo. Jie mokė Algirdo ir Kęstučio vaikus jų dvaruose.

Antroje programos dalyje mišrus choras padainavo "Užtrauksim naują giesmę, broliai" J. Naujalio, "Kur giria žaliuoja" J. Gudavičiaus ir "Laisvės dainą" J. Žilevičiaus. Alg. Simanavičius padainavo "Dar nepaketinau" St. Šimkaus ir "Sudiev Tau paskutinis" iš operos "Simonas Juodaburnis" G. Verdi.

Moterų choras padainavo "Išeik, tėveli" A. Budriūno, "Kur lygios lankos" A. Mikulskio ir "Yra šalis" Šopagos. Solo "Na tai kas" K. Kavecko padainavo sol. J. Sriubiškienė. Abu solistai — A. Simanavičius ir J. Sriubiškienė padainavo duetus "Supinsiu dainužę" M. Petrausko ir "Duok ranką man" iš operos "Don Giovani" W. Mozarto. Sol. V. Verikaitis padainavo "Palik tik dainą man" A. Budrevičiaus ir ariją "Tavęs jau nemyliu". Pastaroji buvo palydėta gausiais plojimais.

Pabaigai mišrus choras padainavo "Oi toli, toli" St. Gailevičiaus ir "Šiaurės pašvaistę" S. Sodeikos.

Sekmadienį, gegužės 30, sukaktis buvo paminėta šventovėje, kur iškilmingas Mišias atnašavo Ročesterio vyskupas Mattew Clark, koncelebruojant klebonui kun. J. Vaškiui ir provincijolui kun. P. Baltakiui, kuris pasakė šventei pritaikintą pamokslą lietuvių kalba, o vyskupas — anglų kalba. Vyskupą ir svečius kunigas pasitiko prieš pamaldas tautinių šokių grupės šokėjai, pasipuošę tautiniais drabužiais, vad. Jadvygos Reginienės. Vėliau salėje jie atliko meninę programą.

Pamaldų metu giedojo Toronto Prisikėlimo par. choras, vad. V. Verikaičio. Pabaigai choras pagiedojo Dambrausko "Dieve". Šią programą paruošė kun. Vaškys, kun. Augustinas ir P. Murauskas. Vargonais grojo muz. Vytas Paulius. Vyskupas padėkojo chorui ir sol. V. Verikaičiui už gražias giesmes.

Po pamaldų parapijos salėje įvyko vyskupo priėmimas ir pagerbimas. Jam buvo įteiktos dovanos. Vyskupą sveikino klebonas kun. J. Vaškys ir parapijos komiteto pirm. R. Liutkus. Vyskupas reiškė padėką už gražų priėmimą. Jis buvo sužavėtas, matydamas tiek daug gražaus jaunimo ir graikščių šokėjų. Jų vardu vyskupą pasveikino J. Reginienė, vadovė.

Šiai iškilmingai šventei klebonas rūpestingai ruošėsi. Jam ir parapijos komitetui priklauso didelė padėka bei pagarba. Taip pat — šeimininkėms, suruošusioms vaišes, ir kitiems, prisidėjusiems prie šios šventės paruošimo.

Klebono kun. J. Vaškio rūpesčiu buvo atlikti dideli parapijos pastatų remonto darbai. Daug jam yra pagelbėjęs kun. Gabrielius Baltrušaitis, dirbęs kaip elektros ir vandentiekio monteris.

J. Jurkus

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Jūs priklausote Kanadai

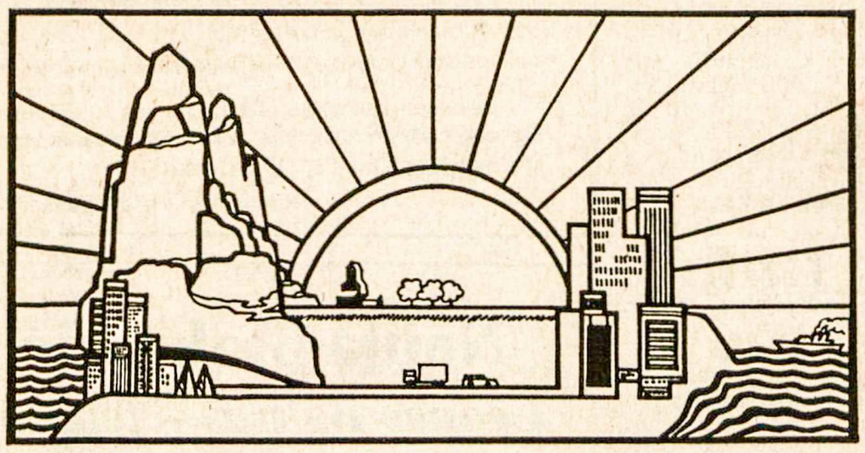

... o Kanada priklauso jums

Kanada yra jūsų šalis. Kiekviena provincija, kiekvienas miestas, kiekvienas miestelis. Atlanto provincijos rytuose, žavinga valstybinės sostinės sritis, didingieji Rockie kalnai vakaruose ir už jų. Tai nuostabaus natūralaus grožio šalis; didelio sudėtingumo ir paprasto nuoširdumo; su plačiausiom atostogų galimybėm, kurių neturi jokia kita šalis. Ryžkitės šiais metais pažinti naują Kanados dalį!

Kanada

Canadian Government Office of Tourism
Office de tourisme du Canada

Italijos sostinėje Romoje, Borgo S. Angelo, netoli Vatikano, praeivių akys pastebi ant sienų įrašytus šūkius: "Laisvę Lietuvai" ir "Tegyvuoja katalikiškoji Lietuva" Nuotr. S. Kubiliaus ir A. Stalioraičio

Jaunimo kongresas

Jis įvyks 1983 metais JAV-se ir Kanadoje

Kanadiškos dalies komitetas

V Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas įvyks Šiaurės Amerikoje — Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje. Kanados kongreso dalies ruošoje dalyvauja visa eilė jaunimo kongresų ir jaunimo sąjungos veikloje patyrusių asmenų: Zita Bersėnaitė, dabartinė KLJS pirmininkė, Laima Beržinytė, buvusi KLJS pirmininkė, Gražina Ignaitytė, buvusi KLJS valdybos vicepirmininkė, Dainora Juozapavičiūtė, buvusi PLJS valdybos vicepirmininkė, Joana Kuraitė, dabartinė Kanados Lietuvių Bendruomenės krašto valdybos pirmininkė, Paulius Kuras, buvęs KLJS pirmininkas, Rasa Lukoševičiūtė, dalyvavusi eilėje jaunimo kongresų ir buvusi IV PLJK prezidiumo pirmininkė, Gabija Petrauskienė, buvusi PLJS valdybos pirmininkė, Rūta Šiūlytė, aktyvi jaunimo sąjungos narė Otavoje, Ladas Giriūnas, aktyvus Lietuvių Bendruomenės narys, Rūta Danaitytė, aktyvi jaunimo sąjungos narė Otavoje, seselė Ignė Marijošiūtė, buvusi talkininkė Argentinai III PLJK ruošoje, Danguolė Juozapavičiūtė, buvusi KLJS valdybos sekretorė ir Kanados atstovė IV PLJK Europoje.

Ruošos darbais šie žmonės sielojasi jau nuo 1981 m. rudens, kai į juos pirmą kartą kreipėsi kongreso ruošos komiteto pirmininkė Violeta Abariūrė iš Detroito, kviesdama į darbą. Kanadiečiai posėdžiavo jau keturis kartus. Aptarė kongreso dalis, kurios vyks Kanadoje. Studijų dienos vyks 1983 m. liepos 11-21 d.d. Trento universitete, Peterborough mieste. Atstovų priėmimas bus Toronte, kur dalyvaus 120 atstovų iš 13 kraštų liepos 16-17 d.d. Ambasadų lankymas Otavoje bei atstovų priėmimas Otavoje — liepos 21 d. Kongreso uždarymo iškilmių savaitgalis Montrealyje — liepos 22-24 d.d.

Akademinės programos komisija

Akademine kongreso programa rūpinasi komisija, kuriai vadovauja Gabija Petrauskienė iš Toronto. Komisijos branduolys sudarytas Toronte. Danguolė Juozapavičiūtė iš Hamiltono rūpinasi leidiniu "Kongreso vadovas" paruošimu bei redagavimu ir išsiuntinėjimu kraštams, kad jiems būtų kelrodis ruošiantis dalyvauti kongrese 1983 m. vasarą Š. Amerikoje. Technikine studijų dienų ruoša rūpinasi Laimos Beržinytės vadovaujama komisija ir artimai dirba su akademinės programos komisija. Pastarojoje taip pat aktyviai dalyvauja: Dainora Juozapavičiūtė, Gražina Ignaitytė, Zita Bersėnaitė, Rasa Lukoševičiūtė ir Paulius Kuras. Patarimais prisideda seselė Ignė Marijošiūtė.

Komisija yra pradėjusi užmegzti ryšius su asmenimis kituose miestuose bei kraštuose, kviesdama sudaryti ratelius, kurie gvildentų temas, tinkamas nagrinėjimui jaunimo kongrese. Kol kas pradėta burtis Vašingtone, D.C., kur pagrindinį darbą atlieka Viktoras ir Kristina Nakai, Linas Kojelis ir Sigita Kondrataitė-Naujokaitienė. Taip pat pakviesti naujai sukūrę šeimą Kęstutis ir Nijolė Slotkai iš Villavicencio, Kolumbijoje. Čikagoje programos reikalais rūpinasi Emilijos Sakadolskienės ir PLJS valdybos iniciatyva sudarytas ratelis. Komisijos pirmininkė Gabija Petrauskienė jau yra dalyvavusi pasitarimuose Vašingtone ir Čikagoje bei pasitarime su Slotkais Toronte.

Kitas akademinės programos komisijos projektas yra talkininkų siuntimas į kraštus. Šią vasarą, PLJS valdybai ir Kongreso Ruošos Komitetui patvirtinus, vyksta eilė talkininkų į įvairius kraštus: Rima Gustainytė iš Toronto išvyko trim mėnesiams į Kolumbiją (kviesta Kolumbijos lietuvių ir jų lėšomis išlaikoma), Laima Beržinytė iš Toronto vyksta į Australiją dviem mėnesiams. Violeta Abariūtė iš Detroito važiuoja į Angliją, Prancūziją ir V. Vokietiją vienam mėnesiui, Zita Bersėnaitė ir seserys Ignė Marijošiūtė ruošiasi į Kanados vakarų jaunimo sąjungos rengiamą stovyklą. Numatyta sekančių veiklos metų laikotarpyje talkininkus siųsti į įvairias JAV lietuvių kolonijas, Pietų Amerikos kraštus ir Europą. G.J.P.

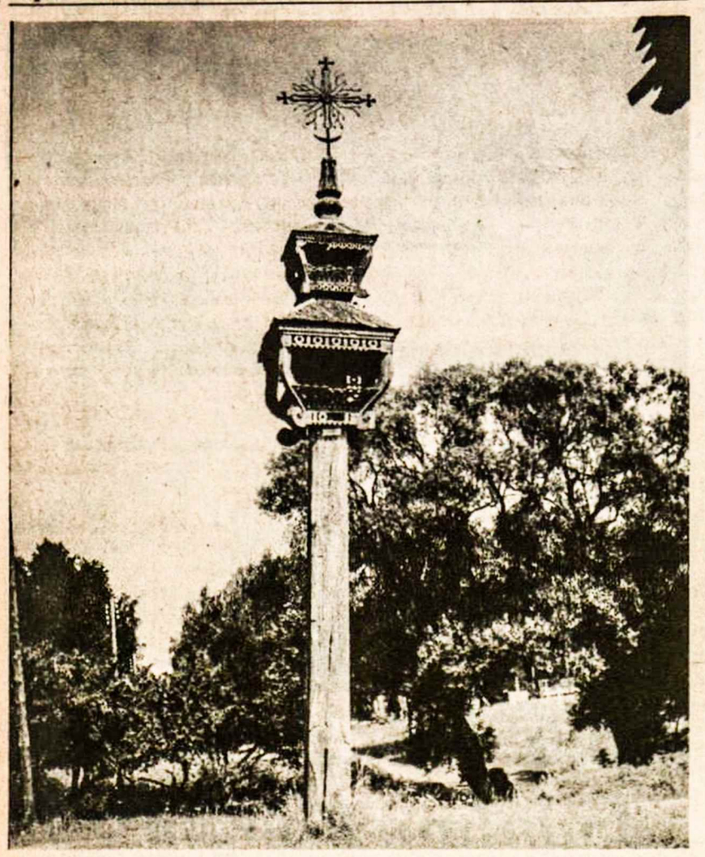

Vienišas okupuotos Lietuvos kryžius Zarasų rajone Nuotr. iš Lietuvos

A†A

VALERIJAI VINDAŠIENEI

mirus,

dukrą ZITĄ ir žentą PRANĄ SAKALUS su šeima nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime —

E. Chinienė

E. J. Skardžiai

A†A

JOANAI PAULIONYTEI

mirus,

jos motinai ELENAI, broliui JURGIUI ir giminėms skausmo valandoje reiškiame gilią užuojautą —

London, Ont. *A. Jonynas ir šeima*

"Sidabriniai varpai"

Klevelando Šv. Kazimiero mokyklos moksleivių metraštis

A. RINKŪNAS

Atrodo, kad viskas buvo taip neseniai, kai persiritę per Atlantą pradėjome steigti lituanistines mokyklas platesniu mastu. O nuo to laiko jau prabėgo ištisas ketvirtadalis šimtmečio ar daugiau. Lituanistinė mokykla Klevelande buvo viena pirmųjų. Ir štai vartome ta proga išleistą įdomų jos leidinį.

"Mes stengiamės būti gerais lietuviais ir, kaip varpeliai, garsinti Lietuvą ir skleisti lietuvybę. Kartais atrodo, kad mūsų darbeliai nereikšmingi, bet reikia atsiminti, kad ir mažo varpelio garsas gali toli nuaidėti" — sako metraščio redakcija.

Toliau eina 10 puslapių, pilnų statistinių žinių ir mokyklos istorijos. Mokykla pradėjo veikti 1957 m. rudenį su 13 mokinių. Vis augdama, mokykla pasiekė savo viršūnę 1972 m. Gaila, kad nenurodyta, kiek tuo metu turėta mokinių. Mokykla tada buvo išaugusi į pilną 12 klasių vienetą, su darželiu ir lietuviškai nemokančių klase.

Kaip ir daugelyje kitų vietų, mokykla pradžioje dirbo įvairiose atliekamose patalpose, įskaitant privačių namų rūsius. Nuo 1961 m. persikelta į naujas mokyklines patalpas ir dirbta šeštadieniais.

Šalia įprastinių programinių dalykų, mokykloje daug dėmesio kreipiama į tautinės kultūros ugdymą: dainavimą, tautinius šokius, dramos ratelį, kanklių ir kitų lietuviškų instrumentų orkestrą (Klevelande gyvena muzikai O. ir Alf. Mikulskiai).

Per praėjusį laikotarpį mokykla turėjo 9 vedėjus. Dabar jai vadovauja pedagogė Vida Augulytė-Bučmienė. Ilgame mokytojų sąraše randame 66 bendrinių dalykų mokytojus, 13 muzikos ir dainavimo mokytojų, 4 tautodailės mokytojus, 14 tautinių šokių mokytojų. Pernai mokyklos 12 skyrių baigė 5 mokiniai.

Pasiskaitymų skyrių galima būtų suskirstyti į dvi dalis. Vieną dalį sudarytų lengvi mokinių šypsniai (rimti ir mažiau rimti). Jų tarpe randame tokių temų, kaip: ką labiausiai myliu, ką labiausiai mėgstu (šuniuką, žaisti su sviediniu), mėgstamiausias mano valgis (žliegtainis? — atspėkite, kas tai yra), kuris gyvulys man daugiausiai patinka ir pan.

Rašinėlių skyrius pradedamas nuo mažųjų (IV skyr.). Penktame skyriuje jau kalbama apie Kryžių kalną Lietuvoje. Septinto skyriaus berniukas rašo apie kelionę iš Lietuvos (pagal senelės pasakojimą). Nuo XI skyriaus pereinama į literatūrinius rašinėlius, kaip "Žmogus Zobarsko kūryboje", "Andriušis ir O'Henry", "Skerdžius — universalus kūrinys". Gaila, kad šios studijėlės yra tik labai trumpos: vos po vieną puslapį. O gal redakcija jas sutrumpino arba ilgesnių nedėjo?

Visas leidinys gausiai iliustruotas nuotraukomis iš mokyklos gyvenimo, tik nevisos jos techniškai gerai atspausdintos.

Apskritai, metraštis daro gerą įspūdį ir parodo gražų Klevelando lituanistinės mokyklos nueitą kelią.

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629

Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

"Valandų upės"

Antrasis Nerimos Narutės eilėraščių rinkinys

PR. NAUJOKAITIS

Nerimos Narutės slapyvardžiu rašanti poetė Kazimiera Gaidytė-Miškinienė (g. 1928) debiutavo 1964 m. eilėraščių rinkiniu "Relikvijos". Antrasis rinkinys "Valandų upės" išspausdintas po ilgoko tylėjimo (1981). Įžanginiame rinkinio posmelyje poetė pasisako, kad laumės jai lėmusios jieškoti laimės ir žodžio turtų. Tų gražių žodžio turtų ji apsčiai pažėrė "Relikvijose". Jų yra ir antrajame rinkinyje.

Jos įkvėpimo šaltiniai yra gamta ir laimingos vaikystės prisiminimai iš tėvynės. Gamtos grožyje ji tiesiai skęsta ir nurimsta (tas neramusis žemės kūdikis). Magnolijos žiede pavasaris jai rašo laišką. Šermukšnio žiežirbų lašai laša į žemės urną. Sekundė yra brangiausia dovana, nes į ją sutelpa ir skausmas, ir vienatvė, ir upe išsiliejanti ašara. Sustingusių, nejudančių gamtos vaizdų labai retai tepasitaiko ("Mozaika").

Dažniausiai Nerimos Narutės poezijoje viskas juda, keičiasi, banguoja, reiškiasi garsais ir spalvomis: vėjas neramus, atbėga rytmetys rasotu kluono takeliu, liepiniame kibirėlyje liepsnoja geltonas gintaro medus, senelė žarsto žarijas, rikiuoja kepalus, žegnoja, dėsto į eiles, išsigandusios pievos suvirpa. Ir eilėraštį poetė rašo, lyg lininį audeklą audžia. Jos kraičių parodoje eilėraštis vaizdingas, bet kuklus: vien vargo linelis be tulpių vainiko.

Judesys, dinamika, judamosios metaforos ir yra Nerimos Narutės poezijos stiprybė. Įsižiūrėkime, įsiklausykime kad ir į aguonų salą rugių lauke: čia ir varpos pilnos duonos, aguonėlės sveikina poetę tūkstančiais žiedų, o ji pati klumpa, puola, glaudžiasi prie žemės, visur spindi raudonas šilkas, vasaros ugnis, vidurdienis su vėju. Ir kitu atveju poetė jaučia:

Atbėga rytas, pasisveikina prie lango,
Vidudienis paduoda ranką,
O vakaras saulutės vynuogyne
Jau nuovargio kekes pintinėn renka
(32 psl.)

Daugybė pagaunančių dinaminių vaizdų sutelkta Lėvens upės poemoje-dainoje. Čia upė verpia sidabro siūlą sultingam juodžemio delne, upė rašo džiaugsmą ir liūdesį, plauna krantus. Basi takeliai bėga ir sustoja prie seno miško sienos. Kapinaitės rymo senais lietaus ir vėjo nugenėtais kryžiais ir eilėmis sugulusiais kapais. Koplyčia patvinsta atlaidų metu. Šlama senas pušynas, virpa džiaugsmu ir vyturių giesme. Gelmėn kasas merkia seni žilvičiai. Snaigės audžia žvaigždžių raštą, dunda važiai ir rogės. Lėvuo ištvinsta — juodomis sruogomis sukasi versmė... Tai vis gražiai sukomponuoti vaizdai, poetės nostalgiškai išgyventi, džiaugsmu nuspalvinti, ašaromis suvilgyti.

Galime sakyti, kad tai brangios relikvijos, išsineštos iš vaikystės įspūdžių, iš paliktos, bet neužmirštos tėvynės. Prie tų Lėvens relikvijų dar pridėkime gegužines pamaldas, senelės kepamą duoną, aguonų salą rugių lauke, Velykas su minkštais pavasario takeliais, senelį, kopinėjantį bites, — ir turėsime pripažinti, kad Nerima Narutė turi ką pasakyti ir moka kalbėti parinktu ir giliai išjaustu žodžiu.

Poetė kartais mėgsta pasikalbėti ir su pačiu rašomu eilėraščiu, su audžiamu žodžiu, net su rimais, kurie gana paklusnūs poetei.

Paskaitykime būdingą eilėraštį apie rimus:

Jūs, mano seserys, sukurtos eilės,
Ir brolužėliai brangūs — rimai,
Skubėkite basi — tenai,
Kur tėviškės tušti arimai
Laukia brolio rankos.
Mano vaikystės pėdomis pareikite,
Anais minkštais takeliais,
Išmargintais aksomo ramunėlėm,
Laukų čiobreliais.
Pasveikinkit danguj sietyną brolį
Ir mielą šiaurės žvaigždę
Ir nusilenkę rymančiam Dievuliui pakelėj,
Parbėkite vėlei čionai —
Pasidalinsime skausmu ir ašarom.

"Valandų upės" — rinkinėlis nedidelis, bet turtingas gražiu turiniu ir savaiminga, dinamiška forma.

Nerima Narutė, VALANDŲ UPĖS. Antrasis eilėraščių rinkinys. Išleido "Lietuvių Dienos" Hollywoode 1981 m. Aplanką nupiešė P. Jurkus, 46 psl. Kaina nepažymėta.

"Nemarus mirtingasis"

Naujas leidinys apie arkivyskupą ***Teofilių Matulionį,*** *Sibiro kankinį, 392 puslapių (su nuotraukomis), išleistas LKM Akademijos, paruoštas kun. Prano Gaidos pagal iš okupuotoje Lietuvoje ir išeivijoje surinktą medžiagą.*

Leidinys gaunamas pas platintojus ir **"Tėviškės Žiburių" administracijoje, 2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada**

Kaina — $15 (kietais viršeliais)

Nauja plokštelė

Leonas Baltrus – tenoras

Lietuviškos dainos ir arijos su Ročesterio Filharmonijos instrumentalistais.

LEONAS BALTRUS SONGS & ARIAS

Lietuvių ir kitataučių kompozitorių kūriniai

Gaunama Anapilio knygyne.

Kaina — $8.00 JAV, $10.00 Kan.

Lietuvos himną gieda lietuvių rašytojų suvažiavimo dalyviai, baigdami numatytą programą Nuotr. V. Bacevičiaus

Rašytojų suvažiavimui nuaidėjus

ALĖ RŪTA

Nepergausus, bet labai šviesus, reikšmingas ir gaivinantis buvo tas penktasis išeivijos rašytojų susibėgimas Klevelande, Ohio — Šiaurės Amerikoje. Labai draugiški to miesto lietuviai sudarė šiltą ir jaukią aplinką, vaišingą ir patogią iš toliau susirinkusiems rašto žmonėms. Specialus suvažiavimui ruošti komitetas, vadovaujamas rašytojo Balio Gaidžiūno, parūpino rašytojams ir svečiams nakvynes (kurie neturėjo giminių ar draugų), abi dienas vaišino, globojo; domėjosi visuomenė rašytojų problemomis posėdžiuose, o literatūros vakare bei premijų įteikimo metu ir kitą dieną — literatūros akademijos pasiklausyti prisirinko pilna didžioji parapijos salė. Tai vis prisidėjo prie šiltos nuotaikos ir vilties, kad rašytojas visuomenei reikalingas.

Savaitinių Klevelando lietuvių žinių "Mūsų Žingsniai", leidžiamų Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos (red. kun. G. Kijauskas ir N. Kersnauskaitė), ir vietinio savaitraščio "Dirvos" LRD suvažiavimas buvo reklamuojamas, visuomenė kviečiama, dedamos nuotraukos; "Dirva" ypač plačiai paminėjo suvažiavimą, jam jau praėjus.

Gegužės 22 ir 23 dienos šiais metais buvo geros rašytojų pasirinktame mieste; gana šilta, pavasariška, mažai lynojo; net ir oras atrodė palankus, šventiškas . . .

Rašytojai, svečiai, premijos

Susirinko kiek mažiau nei trečdalis visų išeivijos rašytojų; du net iš "užsienio" — Pr. D. Girdžius iš Kanados ir Ed. Cinzas iš Belgijos; kiti — JAV gyventojai. LRD-jos valdybos buvo kviečiamos ir rašytojų šeimos bei mirusių autorių našlės; atvyko nemažai. Pirmininko Bern. Brazdžionio buvo iš Čikagos specialiai pakviesta ir viešai pristatyta viešnia — poetė Danutė Lipčiūtė-Augienė, poeto Maironio sesers duktė. Ji ir buvo viena svarbiausių tarp svečių Maironio ženkle vykstančiame rašytojų suvažiavime.

Buvo įteiktos suvažiavime dvi literatūrinės premijos, kurias laimėjo moterys . . . Viena iš jų atvyko — tai Liūnė Sutema (Zina Nagytė-Katiliškienė), laimėjusi LRD premiją $2,000 (mecenatas — Lietuvių Fondas). Čekį laureatei įteikė L. Fondo atstovė — kultūrininkė Milda Lenkauskienė. Liūnės Sutemos poezijos rinkinys "Vendeta" buvo detroitiškės vertintojų komisijos (pirm. dr. Kęstutis Keblys, nariai — Lilė Gražulienė, Vitalija Keblienė, Petras Melnikas ir Jonas Mikulionis) pripažinta geriausiu 1981 m. išleistu grožinės literatūros kūriniu. Laureatė Liūnė Sutema (ne LRD-jos narė) irgi buvo viena svarbiausių šio suvažiavimo viešnių, tikra literatūros vakaro "žvaigždė" . . .

Kitos premijos laureatė buvo kalifornišk Rūta Kleva Vidžiūnienė, kuri, deja, nebegavo tam savaitgaliui vietos lėktuve ir neatvyko. R. K. Vidžiūnienė, anksčiau yra laimėjusi "Moters" žurnalo ir kituose konkursuose premijas už savo noveles, taigi, raštijai jau pažįstama, nors ne LRD-jos narė. Šį kartą ji nuskynė $500 premiją (ją sudarė Nijolė Baronienė ir LRD valdyba) už geriausią iš 14-kos atsiųstų novelių Aloyzo Barono vardo novelės konkursui. Jos novelė vadinasi "Be jokios abejonės". Jos dalį suvažiavimo literatūros vakare paskaitė poetas Balys Auginas.

Dar literatūros vakare (šeštadienį), be abiejų laureačių, kūrybą skaitė šie rašytojai: Pranas Visvydas, Antanas Gustaitis (poetai) ir Alė Rūta (proza). Kalbėjo bei sveikino rašytojas Eduardas Cinzas, kuris neseniai yra išleidęs puikų romaną "Mona", rimtą kandidatą į premiją . . . (Kandidatai buvo ir Julijos Švabaitės poezija "Vilties ledinė valtis, ir Volerto "Greitkelis", ir pomirtinė Al.Barono knyga "Mirti visada suspėsi" ir kiti). Tai priklausė nuo vertintojų komisijos, kuria LRD valdyba pasitikėjo.

Premijuotos novelės vertę nusprendė čikagiškė vertintojų komisija: pirm. K. Bradūnas, Algis Titus Antanaitis ir prof. dr. Rimvydas Šilbajoris.

LRD suvažiavimo posėdžiai vyko šeštadienį, gegužės 22 d. Į priešpietinį posėdį buvo kviečiami ir svečiai, o popietiniame dalyvavo tik nariai ir kandidatai į LRD-ją.

Pirmasis posėdis

Pirmą suvažiavimo posėdį pradėjo LRD pirm. Bernardas Brazdžionis, kuris ir didžiąją dalį šio suvažiavimo organizavimo naštos išnešė ant savo pečių. Savo neilgame, bet šiltame ir prasmingame žodyje pirmininkas pasidžiaugė rašytojų susitikimu po 25 metų (prieš tai visuotinis rašytojų suvažiavimas buvo įvykęs 1956 m. Čikagoje kultūros kongreso metu). Jis priminė, kad rašytojų draugijai šiemet sueina 50 metų (nuo 1932 m.), kad tai penktasis išeivijoje rašytojų visuotinis susibūrimas, kad jis džiugus, nes rodo rašto žmonių solidarumą bei rūpestį bendroms problemoms.

Pirmininkas pakvietė suvažiavimo prezidiumą: pirmininkauti — St. Santvarą, sekretoriauti — Alę Rūtą (nuolatinę šios kadencijos LRD sekretorę). Tada buvo padaryti trumpi rašytojų pranešimai, įvedą į diskusijas: Br. Railos — "Grožinė literatūra mūsų išeivijos periodikoje", Pr. Visvydo — "Pogrindžio literatūra Lietuvoje ir išeivijos spauda". Po įdomių diskusijų šiomis temomis buvo formuluotos ir rezoliucijos, ypač liečiančios okupuotos Lietuvos literatūrą ir jos panaudojimą išeivijos spaudoje. Rezoliucijos ypač pabrėžia, kad "gauta iš Lietuvos" čia naudoti atsargiai, neminėti kūrinių autorių, atrinkti kokybiškai. Suvažiavimas pasisakė, kad "gauta iš Lietuvos ar Sibiro" gali būti ir fabrikatų, silpnų čia parašytų kūrinėlių, kurie jieško reklamos, kad labai silpnų nespausdinti, nes tai gali duoti netikrą-menkavertišką Tėvynėje kuriamos literatūros (pogrindžio) vaizdą. Diskusijose rašytojai pasisakė, kad mums reikia skaityti okup. Lietuvos kolegų kūrybą, kad reikia jiems aiškiai leisti suprasti, kad mes skaitome. Kiti pabrėžė, esą negerai kaikuriuos autorius perdaug girti, nes tuo galime jiems pakenkti okupantų akyse.

Labai įdomų pranešimą apie vertimus lietuvių kūrinių į kitas kalbas ir kitų tautų literatūros į lietuvių kalbą padarė kritikas ir vertėjas Povilas Gaučys. Prie jo pranešimo irgi buvo nemažai diskusijų.

Pranas Visvydas dar kalbėjo apie Rašytojų Dr-jos šalpos fondą. Klausimas opus ir gerai referento pateiktas, bet suvažiavimas nutarė atskiro šalpos fondo rašytojams nesteigti. LRD-jos valdyba turėtų nelaimėn patekusius narius pristatyti kitų, jau veikiančių fondų ar šalpos organizacijų vadovybėms.

Įdomių minčių ir aštrių problemų išreiškė keliuose savo pranešimuose dramaturgas Anatolijus Kairys, sukeldamas daugelį "tirštų diskusijų".

Sveikinimai ir organizaciniai reikalai

Tiesa, reikia paminėti dar pradžioje išreikštus LRDr-jos suvažiavimui sveikinimus: JAV LB krašto valdybos (Vytautas Kutkus), LB-nės kultūros tarybos (Ingrida Bublienė). Juozas Stempužis Klevelando burmistro G. Voinovich vardu įteikė net gražią "Proclamation", skelbiančią gegužės 22-23 dienas Lietuvių Rašytojų Dienomis. Gauta buvo daug sveikinimų ir raštu bei telegramomis, kuriuos perskaitė sekr. Alė Rūta.

Po sveikinimų buvo vienas svarbiausių ir įdomiausių pranešimų — LB kultūros tarybos vicepirmininko Viktoro Mariūno apie kultūros tarybos premijas ir jų pagalbą bei planus mūsų raštijai puoselėti. Kalbėtojas ragino diskutuoti, bet šia tema neišsivystė diskusijos gal todėl, kad pranešimas buvo klasiškas, aiškus ir visiems priimtinas.

Pirmąjį posėdį vainikavo LRD valdybos vicepirmininko žodis: "Išeivijos lietuvių rašytojų deklaracija", kuri buvo pakartota ir kitą dieną literatūros akademijos metu.

Popietiniame posėdyje dalyvavo tik LRD nariai ir kandidatai. Padaryti valdybos veiklos pranešimai, diskutuoti dr-jos vidaus reikalai, nutarta pakelti rašytojų nario mokestį (iš $5 į $10 metams), pristatyti nariai-kandidatai ir garbės nariai-kandidatai. Šis posėdis buvo labai įvairus temomis, darbingas, intensyvus ir, reikia pasidžiaugti, labai darnus, kolegiškas. Užtruko trejetą nenuobodžių valandų . . .

Daugelis veiklos klausimų buvo išspręsta ne karštais ginčais, o balsavimu. Visuotiniu balsavimu buvo priimti į LRDr-ją devyni nauji nariai. Tai džiugus įvykis, nes vien šios valdybos kadencijoje beveik apie tiek jau yra narių išskynusi mirtis . . .

Visuotiniu balsavimu pakelti į garbės narius keturi LRDr-jos nariai: dr. Jonas Žmuidzinas, Vytautas Alantas, Povilas Gaučys ir Stasys Santvaras. Žurnalistas kun. dr. Juozas Prunskis išskirtiniu būdu irgi pakeltas LRDr-jos garbės nariu, kaip savo kritikos raštais ir nuolatinėmis premijomis remiąs bei ugdąs mūsų literatūrą. Minėti keturi dr-jos nariai pakelti garbės nariais ne dėl jų amžiaus, bet dėl jų įnašo į grožinę mūsų raštiją ir apskritai į lietuvių tautos kultūros lobyną.

Literatūros akademija

Literatūros vakarą ir premijų įteikimą jau pradžioje paminėjus, lieka dar pasidžiaugti sekmadienio — gegužės 23 d. gražia ir prasminga litaratūros akademija, kuri buvo lyg ir šio suvažiavimo esmė bei tikslas: pagerbti ir prisiminti Maironį — 120 m. jo gimimo ir 50 m. mirties sukakčių proga; taip pat prisiminti Vincą Krėvę ir Vienuolį 100 m. gimimo sukakčių proga. Šios akademijos svoris buvo dvi paskaitos: Bernardo Brazdžionio — "Maironis tada ir dabar" ir Antano Gustaičio — "Vincas Krėvė — žmogus ir rašytojas atsiminimuose". Šių turiningų paskaitų neįmanoma atpasakoti, jos tikriausiai bus atspausdintos.

(Nukelta į 9-tą psl.)

"Nemėgstu kivirčų..."

Pokalbis su poetu Stasiu Santvaru jo 80 metų amžiaus sukakties iškilmėje Klevelande 1982 m. gegužės 30 d.

BALYS GAIDŽIŪNAS

Čia, o ne senų beržų pavėsy, kaip būdavo Sekminių šventėse tėvynėj, gegužės džiaugsme, vidudienio sulaukus. Čia, žemėj draugiškoj, bet ne mūsų, o vistiek tarpe savųjų, pabūkim nors kelias akimirkas ilgoje suktuvininko kultūrinių darbų kelionėje.

Matau kūrybos brolį ir galvoju: kas geriau atvers praėjusių dienų duris, kas geriau iškels šviesos žibintą? Tik tas, kurį čia pakvietėm į pagerbimo kėdę!

Broli, mylėjai, myli savą žmogų; mylėjai, myli savą tautą; nešei, neši jai pilnas saujas dovanų. Dabar, aštuonių dešimtmečių kelionėje, kviečiu į viešą pokalbį, nešuosi klausimus ir laukiu tavo žodžio.

— Iš čia susirinkusių nemažas būrys dar atsimenam nepriklausomybės dienų džiaugsmą. Nepriklausomybę reikėjo nuo priešų apginti, iš praeities dulkių prikelti, iš sudaužytų skeveldrų naują ir patrauklų valstybės paveikslą kurti. Kietos ir darbščios rankos, karštos širdys, lakus protas ir ryžtas tai padarė. Gynei prisikėlusią tėvynės laisvę su ginklu rankoje, vadavai Baltijos pajūrį, buvai kultūrinio darbo priekyje, auginai lietuvišką teatrą, kūrei poetinį lietuvišką žodį. Buvai visokeriopai įaugęs į Lietuvą. Atėjo svetimi, viską vertė ir griovė. Reikėjo net ir savo žemę palikti. Visi tą skausmą išgyvenom. Ką jautei, ką mąstei, kada reikėjo išeiti tremties keliais ir taip ilgai svetur užtrukti?

— Jeigu nebūtumėm bėgę, daugumas tikrai nebūtumėm išvengę Gulago salyno fizinių ir dvasinių "mankštų". Ir tik dėlto, kad esam lietuviai...

Tremtis į Sibirą daugeliu atvejų būtų buvusi kančia ir kapai, rūsti, skausminga ir beprasmiška gyvenimo baigmė. Tremtis į Vakarus nebuvo mirtis, o žygis į darbą ir į kovą. Darbui ir kovai reikėjo ugdyti pasiryžimą, valią ir viltį. Viltį, kaip visi žinom, kartais įžiebia ir maža kibirkštėlė. Mano viltis įsižiebė 1944 m. liepos 13 d., kai iš Jurbarko žengėm per sieną į Smalininkus. Pravirkusias moteris ir nusigandusius vaikus vyrai taip ramino: "Karas tuoj baigsis, grįšim namo po trijų-keturių mėnesių, vėliausiai po pusmečio"... Stovėjau nuošaliai, keistos minties nupliekstas: "Grįšim į Lietuvą, bet turbūt tik tada, kai senatvės suremti, ramstysimės lazdelėmis!"... Tik anų dienų viltim ir nūdien gyvenu.

—Esam perdalyta tauta — dalis tėvynėje, bet ir vergijoje, kita dalis — emigracinėje kelionėje. Tie, kurie tėvynę išdavė, gal kenčia Judo kentėjimą. Bet tie, kurie tėvynę myli nemažiau už mus, tiesia rankas į mūsų pusę. Ir mes tiesiam į kenčiančią seserį ir kenčiantį brolį. Esi kūrybos ir jautrios sielos žmogus, nuolat matai tas tiesiamas rankas. Esi, kaip Juozas Brazaitis savo raštų antrame tome sako, jungiantis žmogus. Ką apie tai galėtum pasakyti?

— Velionis prof. J. Brazaitis ištarė didelį pagyrimą: jungiantis žmogus!... Tiesa, labai nemėgstu kivirčų, nesutarimų, barnių ir intrigų, šmeižtų, susiniekinimų ir visokių spalvų nesantaikos. Jungti bandžiau, žmonių išminties ir geros valios jieškojau, bet nevisada man sekėsi. Balansą suvedus, turbūt rastumėm daugiau pralaimėjimų, negu sėkmių.

Kenčiančių seserų ir brolių mes negalime nematyti ir negirdėti. Todėl nelendu į teisėjo togą ir neteisiu tų, kurie keliauja į Lietuvą motinų ir tėvų, brolių ir seserų ar jų kapų aplankyti. Kvietė ir mane tėvų žemėn važiuoti, bet iki šiol dar nesiryžau sparnų pakelti (amerikinėse kelionėse be atvangos mane lydi gandai, kad į Lietuvą beveik kasmet skrendu ir ten visokias pasakas pasakoju)...

Neseniai į Klevelandą susirinkę Lietuvių Rašytojų Draugijos nariai savo deklaracijoje tarė, kad nėra dviejų lietuvių literatūrų, kad yra tik viena lietuvių tautos grožinė literatūra. Jei mano darbam būtų lemta Lietuvoje pasirodyti, gal tuo reiškiniu ir būtų mano simbolinis apsilankymas tėvynėj.

— Poezijos, dramų, operos libretų rašymas, gausūs operų libretų vertimai iš svetimų kalbų, sudėtingas muzikinis darbas, pasisakymai įvairiais klausimais spaudoje sutelpa į kelis žodžius. O praktikoje begalinis skaičius jautrių, kūrybinės įtampos darbo valandų. Praskleisk uždangą ir pasakyk, kaip visa tai atsiranda?

— Šis Balio Gaidžiūno klausimas — plačios marios, tikra Baltija. Bet bandysiu plaukti, bandysiu nepaskęsti.

Kūrinio atsiradimo problema yra paini ir sudėtinga. Tai liečia kūrėją ir vertėją. Kartais neblogą eilėraštį pasiseka parašyti per pusvalandį, o kartais žodžio ir minties bejieškodamas, vargsti keletą dienų. Tokie "nutikimai" lydi ir grožinių tekstų vertėją. Bet kas tokia yra poezija? Amerikos poetas Carl Sandburg kartą pasakė, kad yra devyni tūkstančiai poezijos meno aptarimų, kad visi jie esą teisingi! Žinoma, tai gražus paradoksas, bet jis ir tiesos nestokoja. Vieną pačių gražiausių poezijos aptarimų mums paliko anglų poetas Shelley: "Eilėraštis — laiminga akimirka, sukurta laimingo žmogaus" (cituota iš atminties). Sunku būtų ką nors gražesnio prie to aptarimo pridėti.

Drama ir operiniai libretai — poezijos žanrai, labai apribojami laiko ir erdvės. Čia labai svarbi laki mintis, sąmojis ir muzikali kalba, nekalbant apie kitas tų žanrų plonybes. Muzikinių tekstų vertimų, jeigu pajėgčiau juos surinkti, susidarytų stambi knyga. Ko labai trokštu, tai kad dainininkai, mano vertimus persirašinėdami, būtų rūpestingesni, nedarytų klaidų, tekstų nežalotų.

— Gyveni Bostone, dažnai susitinkam Klevelande. Kaip Bernardas Brazdžionis rašytojų dienose sakė, esi ir visiems rašytojams Klevelandą atradęs. Esi su poezijos žodžiu, paskaitom keliavęs į Los Angeles, Čikagą, Detroitą, Torontą, Niujorką, Vašingtoną ir kitur, gerbęs gerbiamuosius, lydėjęs išėjusius į Anapus. Ką galėtum apie kitus, o gal ir apie mūsų lietuvišką Klevelandą pasakyti?

— Kiekviena kelionė su poezijos rečitaliu ar paskaita yra egzaminai. Aišku, tom kelionėm nestinga kartais keistų, o kartais ir gana juokingų nuotykių, bet tai būtų ilga pasaka. (St. Santvaras vieną kitą nuotykį papasakojo, bet, pokalbį trumpindami, juos praleidžiame, B.G.).

Klevelandas — giedra ir saulėta lietuvių sala! Čia tebėra gyvas kartų bendravimas. Tuo nevienu atveju turėjau progos pasigėrėti. Čia kun. Gediminas Kijauskas, SJ, ir Dievo Motinos parapija, čia Ingrida ir Romas Bubliai, o su jais tikrai veikli ir pagirtina LB kultūros taryba, čia Mikulskiai ir Čiurlionio ansamblis, čia Sagiai ir garsi "Grandinėlė", čia "Dirva" ir "Mūsų Žingsniai", čia rašytojai Balys Gaidžiūnas, Balys Auginas, Vacys Kavaliūnas, Viktoras Mariūnas, pianistai Andrius Kuprevičius, Birutė Smetonienė ir broliai Smetonos. Čia Lietuvių Gydytojų Draugija, pasižymėjusi kultūrinėm premijom, čia Brazaičiai, Butkai, Lenkauskai, Žilioniai ir kiti to dvasinio ūgio žmonės. Čia gausus būrys mano asmeninių draugų, kuriuos Gaidžiūnai man padovanojo... Atleiskite, visų nepajėgsiu išvardinti...

Minimose kelionėse viena apraiška tučtuojau krinta į akis: beveik visose JAV ir Kanados vietovėse lietuviai yra gražiai ir net prabangiai įsikūrę. Kai pagalvoji, jog taip atsitiko 32-33 metų laikotarpyje, savaime širdį užlieja šiluma. Šiuo metu, kaip man regis, labai svarbu nepasiduoti irimo, nykimo ir susiskaldymo procesui. To jums ir linkiu visa širdimi.

Balys Gaidžiūnas, vedęs šį pokalbį, Stasiui Santvarui padėkojo visų sukakties šventėje dalyvavusių vardu ir sukaktuvininkui palinkėjo toliau vykdyti jungiančio žmogaus misiją.

Poeto STASIO SANTVARO pagerbtuves jo 80 metų sukakties proga surengęs komitetas Klevelande š.m. gegužės 30 d. Iš kairės: dr. V. Stankus, A. Steponavičienė, pirm. B. Snarskis, I. Bublienė, B. Gaidžiūnas. Trūksta dr. D. Degesio ir dr. A. Butkaus

Nuotr. J. Garlos

Abejotinos vertės estetika

Atoliepis į Anatolijaus Kairio pastabas "Tėviškės Žiburių" 1982 m. 15 numeryje

VINCAS NATKEVIČIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

4. Estetinis reliatyvizmas: kritikas pagal savo pasaulėžiūrą apsprendžia — kūrinys yra šedevras ar tik grafomanija?

Prisiėmęs dr. J. Griniaus įsitikinimą kūrinius vertinti pasaulėžiūriškai, A. Kairys prieina absoliutų estetinį reliatyvizmą. Tai parodys pereito skyrelio pratęsta citata iš oponento pastabų: "... ar peiktina, kad dr. J. Grinius vertino kūrinius pagal savo pažiūras ne kitų? Tai kur jo 'nepasisekimas'? Ar netinkamas įvertinimas, kaip samprotauja V. Natkevičius? Kas vienam yra meistriškas kūrinys, kitam — grafomanija. Tai kas čia naujo ar ypatingo?" Taigi Kairys be jokių abejonių paskelbė lyg kokį grožinės literatūros dėsnį — kas vienam balta, tas kitam juoda... Tuo literatūros vertinimo kriterijai visiškai sukompromituojami, suniekinami. Grinius, žinoma, tokių išvadų nepriėjo. Kodėl?

Dr. J. Grinius, be abejonės, žinojo, kaip aštriai pasaulėžiūros tarp savęs kovoja, kaip nėgailestingai viena kitą "sudirba". Jis negalėjo nematyti, kad ir literatūros gyvenime kovingosios pasaulėžiūros jokio objektyvumo nepripažįsta. Visdėlto jis nelygstamai tikėjo ir tiesos kaip tokios, ir krikščioniškosios tiesos akivaizdybe, kuri kiekvieną protingą žmogų turi įtikinti. Jo pasaulėžiūroje turbūt giliai glūdėjo pirmųjų amžių krikščionių įsitikinimas, kad žmogiškoji dvasia savaime yra krikščioniška (Tertulijonas). Tiesos pralaimėjimai todėl jam atrodė tik laikini: galutinai laimės tiesa. Laikini atrodė ir nihilistiniai reiškiniai literatūroje: galų gale ir nihilistai autoriai įžvelgs savo pažiūrų absurdus, o juo labiau skaitytojai. Tad tiesos meile paremti pasaulėžiūriniai literatūros vertinimo kriterijai jam buvo objektyvūs, nevedą į jokį reliatyvizmą.

Matyt, pas A. Kairį tokio nelygstamo tikėjimo pasaulėžiūrinės tiesos pergale visai nelikę. Tai be kitko parodo ir faktas, kad jis savo estetinį reliatyvizmą bando pagrįsti ne kokia gilesnės tiesos įžvalga, o meno gyvenimo praktikoj sutinkamomis prieštaromis. Tam tikslui jis cituoja T. Venclovą: "Renesanso meistrai laikė gotikinę architektūrą blogo skonio ir nemokšiškumo pavyzdžiu"; "romantikams klasicistai atrodė beviltiškai nuobodūs ir tušti; realistams romantikai — chaotiški, pretenzingi; modernistams realistai — negabūs, 'gyvenimo fotografuotojai', "... režisierius avangardistas pirmojo (t.y. neavangardisto, AK) režisieriaus net menininku nelaikė" ("Aidai", 1981 m., 6 nr., 410 p.). Bet ar šitos meno stilių ir literatūros srovių prieštaros veda į estetinį reliatyvizmą? Neatrodo.

Nėra abejonės, kad tarp meno stilių ir literatūros srovių vyksta smarkios kovos, kurių metu sužlunga objektyvūs mastai kūrybiškumui nustatyti. Kovai atslūgus, aiškėja betgi, jog naujasis meno stilius ar naujoji literatūros srovė yra pajėgi sukurti vertingų kūrinių, kaip jų gerų davė ir senosios srovės atstovai. Tokiu būdu per kovas pasireiškia žmogaus kūrybinė dvasia, jieškanti naujo, nes ji yra neišsenkamas kūrybiškumo šaltinis, kuriam atverti nekartą reikia kovos įtampos. Vadinas, per meno stilių ir literatūros srovių prieštaras ir kovas iš tikrųjų grimztama ne į kokį reliatyvizmą, o iškylama į kūrybinius laimėjimus.

Per šias kovas taip pat išeina aikštėn tiek meno ar literatūros kritikų, tiek eilinio meno ar literatūros vartotojo asmeninis skonis. Jo pagrindo reikia jieškoti žmogiškosios psichikos skirtybėse, kurių tiek daug iškelia psichologinė tipologija. Taigi įvairūs meno stiliai ir literatūrinės srovės atliepia žmonių psichikos skirtybes, o ne įpilietina estetinį reliatyvizmą.

Jei A. Kairys savo pastabose būtų toliau pacitavęs T. Venclovą, tai jis būtų suradęs tai, ką aš ką tik parašiau: meno stiliai ir literatūrinės srovės neliudija estetinio reliatyvizmo. T. Venclova rašo: "Šiandien, rodos, jau išmokome tam tikro kultūrinio reliatyvizmo ir pripažįstame, kad kiekvienos mokyklos ribose gali būti sukurta vertingų (ir beverčių) kūrinių; tik jų vertė turi būti nustatoma pagal vidinius, šiai mokyklai imanentiškus dėsnius" (t.p.).

Čia mus gali klaidinti Venclovos pavartotas "tam tikro kultūrinio reliatyvizmo" terminas. Juo betgi citatos autorius tepasako, jog iš tikrųjų kūriniams vertinti yra keletas kriterijų, skirtingų pagal meno stilius ir literatūrines sroves (mokyklas). Jie remiasi, kaip matėme, kūrybingąja žmogaus dvasia ir žmogiškosios psichikos skirtybėmis. Visa citata betgi T. Venclova perspėja, jog reikia saugotis mokyklų kriterijus laikyti visuotiniais, t.y. jais vertinti kūrinius, priklausančius kitai mokyklai. Tokiu atveju, be abejonės, prieitume absoliutų estetinį reliatyvizmą. Šituo keliu ir nuėjo A. Kairys savo pastabose: jam meno stilių ir literatūrinių mokyklų prieštaros įgalino padaryti išvadą: "Kas vienam yra meistriškas kūrinys, kitam — grafomanija".

5. Kitokie kūrybiniai reikalavimai išeivijos rašytojams, kitokie Vakarų autoriams?

Abejotinos vertės yra ir šis A. Kairio tvirtinimas: "Išeivijoje mes gyvename... tragedijos sąlygose — mūsų kultūriniai ir kūrybiniai standartai visai kitokie negu savo laisvose tėvynėse gyvenančių vakariečių rašytojų". Ką čia oponentas mano konkrečiai? Žvelgiant į jo dramas, romanus bei platesnius šiuo klausimu pasisakymus kitur, į šį klausimą būtų galima maždaug šitaip atsakyti: grožinė Vakarų literatūra didele dalimi yra beidėjinė, antikrikščioniška, antipatriotiška, net nihilistinė ir hedonistinė; ja sekti, pasiduoti jos įtakai reiškia išduoti krikščionybę ir lietuviškąjį patriotizmą. Tokių sekėjų pas mus yra: A. Škėma, H. Radauskas, I. Meras... Lietuviškiems nihilistams priešinantis, reikia kurti krikščioniškai idėjinę ir patriotinę literatūrą.

Ką manyti dėl šito reikalavimo? Pamažu ir gyvenamojo laiko katalikuose bręsta įžvalga, jog nėra katalikiško ar krikščioniško meno, tegalima kalbėti apie **meną ir literatūrą kaip tokius.** Katalikiškas menas dažnai yra tendencinis, peršąs tam tikras idėjas, bet ne autentiškai jas vaizduojąs. Be abejonės, tai nereiškia, kad religijos, krikščionybės būtų nevalia literatūros kūriniuose ar mene apskritai vaizduoti. Anaiptol. Tik šitie kūriniai, kaip kiekvienas dailiosios literatūros veikalas, turi vengti tendencijos. Be kitko, šitokiai nuomonei atstovauja katalikams didelis autoritetas neotomistas J. Maritainas: "Dievas nereikalauja jokio 'religinio meno' ar 'katalikiškojo meno'. Menas, kuris jam patinka, yra **menas** — su visais savo iškyšuliais". (Cit. A. Maceina, š.m. "TŽ" 22 nr., "Priekaištai ar priekabės").

Netendencinio "katalikiško" romano pavyzdžiu galėtų būti Graham Greene, vieno didžiausių dabarties rašytojų, "The Power and the Glory". Jame vaizduojamas girtuoklis katalikų kunigas, turįs net kūdikį, katalikų persekiojimo metu Meksikoj. Greene savo nepaprastu talentu sugebėjo ir šitokio nusidėjėlio kunigo asmeny atskleisti jo (ir tuo pačiu krikščionybės) jėgą, didybę, kilnumą ir garbę. Mūsuose turbūt šitoks personažas dar yra neįmanomas ne tik dėl talentų trūkumo, bet ir dėl mūsų krikščionybės primityvumo.

Keblesnis reikalas yra su patriotine literatūra. Ją kuriant, dar lengviau pasimesti klystkeliuose. Sena patirtis liudija, jog patriotizmą dar sunkiau pergyventi nei religinį jausmą. Be šito nemeluoto pergyvenimo betgi neįmanoma tėvynės meilės atvaizduoti. Geras pavyzdys šiam reikalui yra patriotiniai V. Hugo eilėraščiai. Jie vykę todėl, kad autorius daug kur meilę Prancūzijai kone sutapdino su neapykanta Napoleonui III. Tik šitas asmeninis konkretus pergyvenimas išgelbėjo Hugo iš abstrakcijų, patoso ir retorikos, gresiančių kiekvienai patriotinei kūrybai.

Nemeluotą patriotinę kūrybą gali skatinti ir patriotinės epochos. Tokia epocha pas mus, be abejonės, buvo tautinio atgimimo laikai, davę Maironį. Ar įmanomi nauji maironiai išeivijoj? Juk tauta vėl pavergta kaip tautinio atgimimo laikais. Iki šiol jų neturime. Bandymai maironiais tapti nepavyko, beveik tikra, kad nepavyks nė ateity. Kodėl? Į tai labai taikliai dar 1950 m. atsakė "Žemės" antologijoj J. Girnius: "Bet ar turime teisės į savo Maironį? Ar greičiau nestovime prieš tautinį žlugimą, o ne atgimimą? Ar ir to paties Maironio žodis, teisingas savo laiku, nevirstų mumyse nepateisintu ir tuo pačiu melagingu patosu? Noriu šiais klausimais perspėti: neturime teisės iš savo poetų reikalauti melo, nors mums ir labai būtų malonu, kad mūsų menkystė būtų 'perkurta' į didybę. ...palikome gimtąją žemę ne iš tėvynės meilės, o iš baimės dėl savosios gyvybės. Užtat ir nesame joki didvyriai, nes pabėgimas tokiu ir lieka, visviena ar jį nulėmė didesnis ar mažesnis pagrindas. Žmogiška ir pabėgti, bet nebe didvyriška. Tai ir turime prisiminti, kai reikalaujame Maironio sau" (29-30 p.).

Maironiai yra galimi pogrindyje okupuotoje Lietuvoje. Ten jie retkarčiais ir švysteli, kol okupantas jų nesunaikina (Tomonis).

Iš to viso rodos pirštųsi viena neabejotina išvada, nevieno įžvelgta pirma manęs: mums reikia visų pirma ne krikščioniškos ir ne patriotinės literatūros, o geros, t.y. talentingai parašytos literatūros.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Čikagos lietuvių operos choras gegužės 23 d. surengė dėmesio vertą koncertą didžiojoje Jaunimo Centro salėje, pakviestas šios institucijos valdybos. Pelnas buvo skirtas Jaunimo Centrui. Koncerte dalyvavo mišrus operos choras, vyrų ir moterų chorai, kaikurie solistai. Programai buvo pasirinkta šešiolika chorinių ištraukų iš Čikagos lietuvių operos turėtų spektaklių. Koncertą pradėjo Jeruzalės gyventojų malda "Aptemo padangė" iš G. Verdi "Nabucco" mišrus choras ir jį taip pat užbaigė malda "O Dieve, Tu gelbėk" iš A. Ponchiello "Lietuvių". Mišriam chorui teko didžioji programos dalis. Jam dirigavo A. Kaminskas. Atskirus pasirodymus turėjo moterų ir vyrų chorai. Moterims dirigavo E. Sakadolskienė, vyrams — A. Gečas.

Lietuvių Kultūros Institutas, įsteigtas 1981 m. V. Vokietijoje, pradeda savo leidinių seriją. Pradžioje jie bus sąsiuvinio formato, išeis neperiodiškai, skelbs istorinę ir bibliografinę medžiagą bei specialias studijas. Instituto adresas: Litauisches Kulturinstitut, D 6840 Lampertheim-Huettenfeld 4, Romuva, W. Germany.

Tarptautinį liaudies dainų ir šokių festivalį Havajuose, Honolulu mieste, su savo mokiniais surengė olandų kilmės dainininkė Adelheid Armhold, P. Afrikos respublikoje mirusio dail. Prano Domšaičio našlė, jo kūrinius išsaugojusi lietuviams. Festivalin buvo įjungtos prancūzų, slovakų, vokiečių, norvegų, švedų, skotų, airių, rumunų, austrų, japonų, bulgarų, italų, ispanų, rusų ir lietuvių dainos. Mūsiškę liaudies dainą "Linelius roviau" atliko pati mokytoja A. Domšaitienė-Žvironienė.

Poezijos dienos Čikagoje, devintą kartą suorganizuotas Kazio Bradūno, įvyko gegužės 28-29 d.d. Jaunimo Centro kavinėje. Pirmoji diena buvo skirta Maironio sukaktims — 120 metų gimimo ir 50 metų mirties. Vakaronei vadovavo K. Bradūnas. Paskaitą apie didįjį mūsų tautos dainių skaitė Bernardas Brazdžionis. Klausytojų eilėse buvo Maironio sesers duktė Danutė Augienė. B. Brazdžionis plačiai apibūdino Maironio įtaką mūsų tautai ir ypač poezijai, kuri buvo padalinta į dvi epochas — maironinę ir pomaironinę. Jo poezija ir šiandien turi didelės įtakos okupuotoje Lietuvoje, kur išleidžiami "Pavasario balsai", nors pradžioje iš jų buvo išjungiamos giesmės, religiniai posmai. B. Brazdžionis parodė dvi paminklinio antkapio nuotraukas. Vienoje matyti įrašas, kad Maironis yra tautos atgimimo poetas, o kitoje nuotraukoje tų žodžių jau nematyti. Programą atliko aktorė ir dainininkė Elena Blandytė, remdamasi Maironio eilėraščiais, kurių dalis tapo giesmėmis bei dainomis. Į jas E. Blandytė įjungė ir vakaronės dalyvius. Salėje buvo išstatytas Maironio portretas, sukurtas dail. Jono Šileikos 1924 m. Antroji poezijos diena buvo skirta deimantinę amžiaus sukaktį švenčiančiam Bernardui Brazdžioniui, kurį taip pat galima laikyti mūsų tautos dainiumi dėl jos likimą liečiančių posmų. Pranešimą apie sukaktuvininką bei jo kūrybą padarė K. Bradūnas. Įdomi buvo ištrauka iš pogrindinės "Aušros" apie jaunimo apsilankymą B. Brazdžionio tėviškėje, kur nėra nei jo gimtosios sodybos, nei jam skirtos memorialinės lentos. Jaunuoliai ten pastatė kryžių su Marijos koplytėle prie išlikusio medžio, bet šią jų dovaną poetui sunaikino okupantai. B. Brazdžionio poezija betgi tebėra gyva ir net pasiekia kalinius koncentracinėse stovyklose. Tai liudijo du buvę kaliniai Leonardas Gogelis ir Povilas Vaičekauskas. Pirmojo teigimu, kaliniams didele paguoda tapo 1957 m. Mordovijos stovykloje atsiradę ranka perrašyti B. Brazdžionio eilėraščių posmai. P. Vaičekauskas papasakojo apie Vorkutos kalėjime įvykusį Vasario 16 minėjimą, kuriame buvo deklamuojami tokie B. Brazdžionio eilėraščiai, kaip "Šaukiu aš tautą", atlikta daina tapusi jo "Neregio elegija". Vakaronėje B. Brazdžionis skaitė savo eilėraščius, kalbėjo apie jų sukūrimo aplinkybes. Dainų B. Brazdžionio eilėraščių tekstais buvo sukūręs studentas Darius Polikaitis. Jas jis atliko talkinamas sesers Rimos ir brolio Audriaus.

Vilniaus kvartetas — Audronė Vainiūnaitė, Petras Kunca, Donatas Katkus ir Augustinas Vasiliauskas 250-tąsias F. J. Haydno gimimo metines nutarė paminėti visų jo sukurtų 83-jų styginių kvartetų atlikimu. Tų koncertų serija, padalinta į devyniolika programų, buvo pradėta prieš trejus metus. Paskutiniai du kvartetai buvo atlikti šį pavasarį mažojoje Vilniaus baroko salėje sukaktuviniais metais. F. J. Haydnas yra gimęs 1732 m.

Aktorius Laimonas Noreika, žymiausias dailiosios literatūros garsintojas, savo vakarą surengė Vilniaus miesto Šeškinės rajono vaikų lopšelio-darželio auklėtinių tėvams ir personalui. Jis skaitė eilėraščius iš J. Marcinkevičiaus knygų "Gyvenimo švelnus prisiglaudimas", "Būk ir palaimink". Tėvų paprašytas, programon įjungė V. Mykolaičio-Putino, P. Vaičaičio ir V. Mačernio lyrikos kūrinius. Vakaro proga buvo surengta vaikų piešinių paroda "Metų laikai".

Jono Avyžiaus romanas "Sodybų tuštėjimo metas" neseniai buvo išleistas armėnų kalba Jerevane. Jį išvertė Nora Grigalavičiūtė ir Vahagnas Grigorianas, apipavidalino dail. V. Mandakunis. Įvadą parašė pats autorius, apibūdindamas savo pažintį bei ryšius su Armėnija.

Stasio Santvaro "Lyrikos" rinktinė, apimanti jo poeziją Lietuvoje ir išeivijoje, bus išleista Vilniuje. V. Kazakevičiaus pranešimu "Gimtajame Krašte", įvadą rinktinei parašė literatūros kritikas V. Kubilius, iliustracinę dalį sukurs Niujorke gyvenantis dail. Vytautas K. Jonynas. V. Kazakevičius, "Gimtojo Krašto" 22 nr. paskelbęs penkis S. Santvaro eilėraščius, informuoja skaitytojus, kad jų autorius Bostone ruošia spaudai poezijos knygą "Buvimo pėdsakais".

"Poezijos pavasario 82" šventė gegužės 28-30 d.d. buvo pradėta Kaune ir užbaigta Vilniuje. Poetai bei jų svečiai iš Rusijos ir Gudijos kauniečiams surengė kelias poezijos popietes miesto įmonėse, padėjo gėlių prie Lenino paminklo ir Salomėjos Nėries kapo, aplankė Lietuvos literatūros muziejų. Tradicinis aukuras buvo uždegtas Palemone, Lakštingalų krantinėje, kur yra memorialinis S. Nėries namelis. Šventės laureatu buvo pripažintas Sigitas Geda už eilėraščių rinkinį "Žydinti slyva Snaigyno ežere". Atskiros poetų grupės lankėsi Telšių, Klaipėdos, Raseinių, Vilkaviškio, Trakų rajonuose. Baigminis poezijos vakaras įvyko paveikslų galerija paverstoje Vilniaus katedroje. Koncertinę programą atliko solistai G. Kaukaitė ir D. Sadauskas. Čia buvo įteikti du neseniai įsteigti prizai: "Dovanos" susivienijimo — rusui D. Samoilovui už lietuvių poetų kūrinių vertimus į rusų kalbą, Vilniaus radijo matavimo prietaisų gamyklos — V. Reimeriui už rusų poetų vertimus į lietuvių kalbą. Tradicinį Vilkaviškio rajono S. Nėries kolchozo prizą už geriausią eilėraštį žemdirbių tema laimėjo S. Jonauskas, vykdomojo Vilniaus komiteto kultūros valdybos geriausio skaitovo vainiką — aktorius V. Kybartas.

Sąjunginiame V. Jachtanovo vardo skaitovų konkurse, surengtame Leningrade dvyliktą kartą, varžėsi dramos studijų lankytojai. Svečių buvo susilaukta iš Prahos, Brno, Bratislavos ir Sofijos. Trečią vietą laimėjo Vilniaus konservatorijos aktoriaus meistriškumo katedros IV kurso studentas Almantas Šinkūnas, skaitęs Marcelijaus Martinaičio "Kukučio balades".

Lietuvos meno darbuotojų rūmų baltojoje salėje koncertą vilniečiams surengė pianistai Kęstutis ir Liuda Grybauskai, pradėdami savo fortepijoninio dueto kūrybinės veiklos trečiąjį dešimtmetį. K. Grybauskas yra Vilniaus konservatorijos fortepijono katedros vedėjas, L. Grybauskienė — tos katedros docentė. Koncertui jie pasirinko XIX-XX š. kompozitorių kūrinius. Jiedu pirmą kartą atliko V. Bagdono "Preliudą ir tokatą" šešiomis rankomis, talkon pasikvietę sūnų A. Grybauską. Koncerte taipgi dalyvavo violončelistė S. Sondeckienė ir vokalinis kvartetas, kurį sudarė: M. Glinkos konkurso laureatės — R. Maciūtė ir G. Jasiūnaitė, tarprespublikinio konkurso laureatai — A. Čiplys ir V. Bakula.

V. Kst.

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

DĖMESIO, LIETUVIAI!!!

- Parduodantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS namų 767-7932
ANTANAS GINIOTIS namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 19 milijonų

KASOS VALANDOS:
Pirmadieniais 10 - 3
Antradieniais 10 - 3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10 - 8
Penktadieniais 10 - 8
Šeštadieniais 9 - 1
Sekmadieniais 9.30 - 1

MOKA UŽ:
90 dienų termin. indėlius 14 %
180-185 d. term. ind. 14½ %
term. indėlius 1 metų 15 %
term. indėlius 3 metų 13 %
pensijų s-tą 14 %
spec. taup. s-tą 13 %
taupomąją s-tą 11 %
depozitų-čekių s-tą 6 %

DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo 19 %
mortgičius nuo 18 1/4%

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD.
REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258
• Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

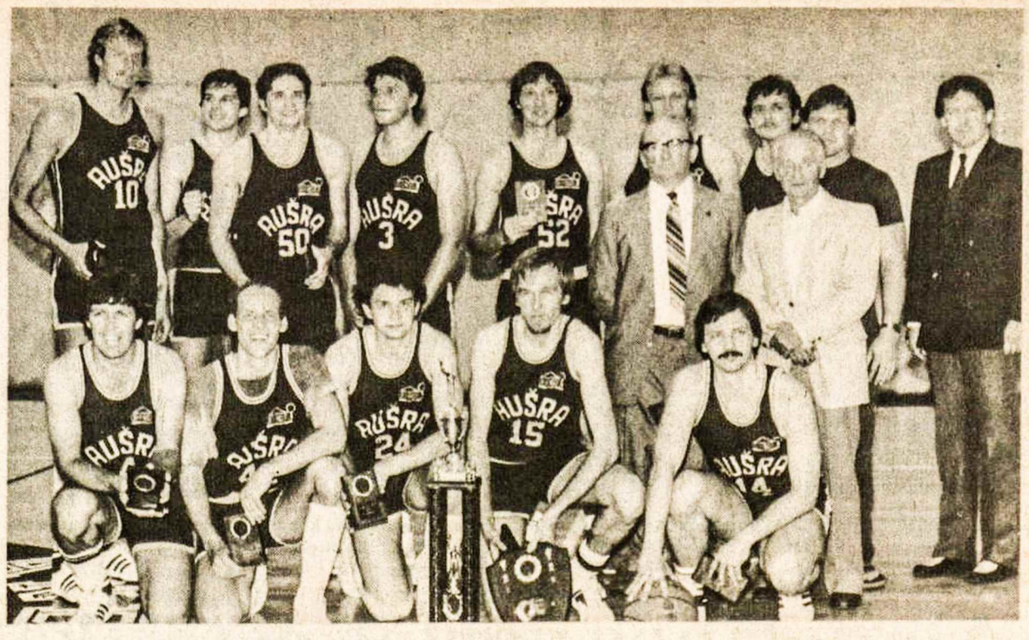

Š. Amerikos lietuvių krepšinio nugalėtojas Toronto "Aušra", gavusi pereinamąją žaidynių taurę Klevelande 1982 m. gegužės 9 d. Nuotr. V. Bacevičiaus

Lietuvių sporto žaidynės

Aušra — Š. Amerikos lietuvių krepšinio meisteris

Gegužės 8-9 d.d. Klevelande buvo surengtos metinės Š. Amerikos lietuvių sporto žaidynės. Jose Toronto Aušros krepšininkai pasiekė reikšmingą laimėjimą — pirmą kartą įškovojo Š. Amerikos lietuvių vyrų krepšinio meisterystę. Iškovoti prieš Amerikos krepšininkus kanadiečiams buvo ir tebėra sunkiai pasiekiamas dalykas. Šį svarų laimėjimą yra pasiekę tik du Kanados lietuvių sporto klubai — Aušra ir Vytis. Toronto LSK Vytis vyrų krepšinio meistrystę laimėjo — 1953 m. Čikagoje ir 1954 m. Toronte.

Vyrų A. klasės varžybose dalyvavo 7 komandos. Toronto Aušra pirmose rungtynėse įveikė be R. Šimkaus žaidusius Niujorko Atletus 60-56. Čikagos Neris įveikė Hamiltono Kovą 71-61 ir Detroito Kovas — Klevelando Žaibą 64-51. Pusbaigmio žaidimuose Aušra turėjo gerokai pasitempti, kad pasiektų 78-75 laimėjimą prieš meisterį Čikagos Lituaniką.

Antrame kėlinyje Lituanika vedė net 16 taškų skirtumu, tačiau Aušra nepasidavė ir kovojo. Už pražangas aikštę paliko Lituanikos A. Baris ir krepšių skirtumas pradėjo mažėti. Paskutinę minutę Aušra išlygino ir laimėjo rungtynes 3 taškų persvara.

Kito pusbaigmio žaidime Neris įveikė D. Kovą 66-55. Baigminį žaidimą Aušra prieš Čikagos Nerį pradėjo su nežymia persvara. Antrame puslaikyje, jausdami, kad džiugi pergalė taip arti, Aušros krepšininkai padidino spartą. Tiksliais V. Gatavecko bei S. Arlausko metimais laimėjo rungtynes 71-59 bei Klevelando burmistro taurę ir taip ilgai lauktą Š. Amerikos lietuvių vyrų krepšinio meisterystę.

Meisterių komandoje žaidė: R. Underys, V. Dementavičius, V. Norkus, K. Bartusevičius, S. Žulys, R. Kaknevičius, S. Arlauskas, I. Kongats, Č. Džiuba, V. Gataveckas, A. Baziliauskas, J. Zoet; treneris — S. Ignatavičius.

Aušros komanda turėjo keletą augštaūgių ir žinomų žaidėjų, kaip I. Kongats ir buvęs Kanados rinktinės žaidėjas J. Zoet, tačiau laimėjimus atnešė "mažiukai" — Stepas Arlauskas, Vytas Gataveckas ir Romas Kaknevičius.

Šios grupės paguodos turnyre H. Kovas įveikė Žaibą 83-71, bet pralaimėjo Niujorko Atletams 62-69. Trečią vietą be kovos laimėjo Čikagos Lituanika.

Vyrų B klasės varžybose dalyvavo 6 komandos. Pirmą vietą laimėjo Cicero Ateitis, baigminiame žaidime įveikusi H. Kovo II-ją 68-59. Trečioji vieta teko Lituanikos II-jai, įveikusiai Žaibo II-ją 57-48. Toronto Vytis laimėjo paguodos ratą, įveikusi Žaibo III-ją 59-41. Kitos šios grupės pasekmės: žaibas II — Vytis 89-63, Ateitis — Žaibas III 51-26, H. Kovas II — Žaibas II 84-46, Ateitis — Lituanika II 61-58.

Jaunių A klasės varžybose žaidė 8 komandos — visos apylygės. H. Kovas pirmose rungtynėse vedė aštrią kovą prieš augštaūgius Klevelando Žaibo krepšininkus, bet pralaimėjo 40-36. Aušra nugalėjo Lituaniką 38-28 ir Vytis Nerį 43-38. Niujorko Atletai laimėjo prieš D. Kovą 59-53. Pusbaigmio žaidimuose Žaibas nugalėjo Aušrą 65-49 ir N. Atletai Vytį 54-46. Pirmą vietą šioje klasėje laimėjo Žaibas baigminiame žaidime nugalėjęs N. Atletus 71-66. Trečią vietą laimėjo Vytis, nugalėjęs Aušrą 65-58. Paguodos rate Lituanika įveikė H. Kovą 39-38 ir Neris D. Kovą 33-31. Paguodos rato varžybas laimėjo Neris baigminiame žaidime įveikusi Lituaniką 36-30.

Jaunių B varžybas laimėjo jaunieji Niujorko Atletai, baigminiame žaidime nugalėję Nerį 31-20. Lituanika laimėjo III vietą, nugalėjusi Toronto Vytį 39-19. Kitos šios klasės pasekmės: Lituanika — Aušra 52-20, Vytis — Žaibas 43-38, N. Atletai — Lituanika 51-26, Neris — Vytis 21-17.

Jaunių C varžybose dalyvavo 4 komandos. Laimėtoju tapo Neris, laimėjusi visas rungtynes 3-0, toliau sekė Žaibas 2-1, D. Kovas 1-2 ir N. Atletai 0-3.

Tinklinis. Krepšinis buvo liudnokas, tačiau tinklinis smarkiai žengia pirmyn, ypač moteriškoje pusėje — komandų skaičius gausėja, lygis kyla. Moterų klasės varžybose dalyvavo 8 komandos. Pirmą vietą laimėjo Neris, baigminiame žaidime nugalėjusi Aušrą 2-0 (15-6, 15-11). Aušra pradiniame turnyre nors ir užėmė III vietą, baigminiame kovojo ryžtingai ir tik baigminiame žaidime pralaimėjo Neriai. Žinoma, visą skirtumą sudarė buvusi Kanados rinktinės žaidėja Regina Armonaitė. Varžybose dalyvavo: D. Kovas, Č. Neris, Baltimorės LSK, N. Atletės, Aušra, K. Žaibas, Č. Žara ir Bostono LSS Grandis.

Mergaičių A tinklinyje varžėsi 5 komandos: Neris, N. Atletės, T. Vytis, Č. Žara ir D. Kovas. Pirmą vietą laimėjo Žara, baigminiame žaidime nugalėjusi Nerį 2-0 (15-10; 15-9).

Čikagos Neris pasiekė antrą laimėjimą tinklinyje, iškovodama vyrų varžybose pirmą vietą. Baigminiame žaidime Neris įveikė Bostono Grandį 2-0 (15-12; 17-5). Varžybose dalyvavo 7 komandos: Neris, Aušra, Žaibas, Baltimorės LAK, D. Kovas, Grandis, Vytis.

Šachmatai. Šiose žaidynėse taip pat buvo surengtos šachmatų varžybos. A klasės varžybose pirmą vietą ir dr. Algirdo Nasvyčio atminimui skirtą taurę laimėjo Juozas Chrolavičius iš Hamiltono. Antroji vieta teko Edvardui Stakniui iš Niujorko ir trečioji — Arūnui Simonavičiui taip pat iš Niujorko. B klasės varžybų laimėtojai: 1. Petras Okas (Baltimorė), 2. Aleksas Stasas (Klevelandas), 3. Juozas Jamaris (Baltimorė).

Dr. A. Nasvyčio taurę paskyrė jo našlė Brigita Nasvytienė. Kitas vienkartines dovanas ir pinigines premijas šachmatininkams paskyrė Lietuvių Amerikos Piliečių klubas.

Trisdešimt antrosiose žaidynėse dalyvavo daugiau kaip 500 sportininkų, kurie sudarė 56 komandas. Varžybos buvo gerai suorganizuotos ir tvarkingai pravestos gerose salėse. Tačiau ar neverta buvo prisiminti Lietuvos krepšinio 60-metį? A.S.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

dinėse ir netgi paruoštą maistą parduodančiose krautuvėse. Seniau 10% prekybos mokestis buvo taikomas tik tai sąskaitos daliai, kuri peržengdavo $6. Dabar visam maistui galioja 7% mokestis, pradedamas nuo 22 centų kainos. Jis paliečia net ir vaikų perkamas užkandėles, į darbovietes sunkvežimukais priešpiečiams pristatomą kavą, bulkutes ar sumuštinius. Protesto domonstraciją prie Ontario parlamento rūmų surengė apie 1000 ten su tais sunkvežimukais suvažiavusių tiekėjų. Jie skundžiasi, kad jiems bus sunku išsilaikyti, kai tarnautojai bei darbininkai, prekybos mokesčio nugąsdinti, sumažins paklausą, atsineš dami iš namų savo kavą bei sumuštinius. Valgyklų savininkai ir padavėjos taip pat skundžiasi, kad pajamų mokesčio įvedimas į mažas sąskaitas labai apsunkins jų darbą bei atsiskaitymą su Ontario iždu. Padavėjos priekaištauja, kad dabar klientai dėl to 7% mokesčio apkarpys joms paliekamus arbatpinigius. Mokestis už parduodamą maistą taikomas ir įvairiuose salių renginiuose. Išimtis staiga buvo padaryta tik Toronto tautybių Karavanui. Pasak finansų ministerio F. Millerio, devynias dienas trunkantis Karavanas yra kultūrinis renginys, kurio maisto patiekalams 7% prekybos mokestis nebus taikomas. Jam, matyt, žinoma, kad kaikurie paviljonai dėl nepankankamų pajamų neįstengia padengti išlaidų ir sekančiais metais būna išjungiami iš Karavano.

Izraelio kariuomenės įsiveržimas Libanan apie 1000 libaniečių užklupo Kanadoje, kur jie buvo atvykę kaip turistai ar svečiai pas gimines. Kadangi Libanas dabar yra gerokai nusiaubtas, daug gyventojų yra likę be pastogės, jiems bus leista vienerius metus pasilikti Kanadoje. Tokį sprendimą padarė imigracijos ministeris L. Axworthy. Liberaliečiams netgi bus duotas laikinis leidimas susirasti darbus. Panašų leidimą turi ir apie 2500 lenkų. Galutinį sprendimą jų reikalu žadama padaryti netolimoje ateityje.

Kanados CTV televizijos tinklas į Buenos Aires buvo nusiuntęs savo žurnalistę Pamelą Wallin, filmuotoją Malcolmą Fox ir šiai operacijai vadovaujantį Barry Barnettą. Kai paaiškėjo Argentinos pralaimėjimas ir prasidėjo nusivylusių argentiniečių susikirtimas su policija prie prezidentūros rūmų, policininkai guminėmis kulkomis apšaudė tuos kanadiečius bei kitus užsienio žurnalistus, ėmė mušti guminėmis lazdomis, spardyti. Kanadietė Pamela Wallin buvo partrenkta ant žemės, kur ją savo kūnais bandė uždengti abu jos palydovai. Džiaugiamasi, kad jiems iš to maišto pavyko pabėgti ir išsaugoti padarytą filmą. Nė vienas rimtai nebuvo sužeistas, bet teko gerokai paragauti ašarinių dujų, kol pasiekė savo viešbutį.

BOOKBINDING STUDIO
"SAMOGITIA"
(lietuvis savininkas)
telefonas 625-2412
P.O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Ateitininkų žinios

Wasagos stovyklai sutiko vadovauti Ramūnas Underys ir Arūnas Čiuberkis, ilgametis Neringos vadovas. Taip pat sugrįš Rita ir dr. Kęstutis Viliai. Stovyklos registracija baigiasi birželio 26. Visi, kurie ketina vykti į stovyklą, prašomi pranešti Prisikėlimo Parapijos raštinei iki tos dienos.

Ateitininkų sendraugių stovykla rengiama Dainavoje liepos 18-25 dienomis. Registruotis pas Vytą Šoliūną tel. (312) 257-6739.

Gili užuojauta visai Paulionių šeimai, Joanai netikėtai mirus. Daugelis atsimena Joaną stovykloje slaugės pareigose. Jinai visada buvo švelni, paguodžianti, gero būdo. Ilsėkis ramybėje, Joana! L.U.

Skautų veikla

• Londono sąskrydyje birželio 13 d. dalyvavo 18 vadovų-vių. Posėdžiams pirmininkavo ps. A. Senkus sekretoriavo v. vl. R. Rauth. Aptartos pastovyklių programos, tvarkos taisyklės, ūkiniai ir kiti XX-tosios Romuvos stovyklos reikalai.

• Svarbu atsiminti: į Romuvos stovyklą registracija — iki liepos 7 d. Tą dieną Lietuvių Namuose — tėvų susirinkimas.

• Šį šeštadienį, birželio 26, visi į Romuvą! Išvykstame autobusu 7 v.r. nuo Lietuvių Namų. Daugiau informacijų teikia tuntininkai: v. s. L. Gvildienė tel. 539-7888 ir ps. L. Saplys tel. 925-0090.

• Liepos 5 d., 7.30 v.v. skautų būkle šaukiamas antrasis pasitarimas jūrų skautų 60 metų veiklos paminėjimo reikalu. Kviečiami visi jūrų skautininkai-kės, gintarės, budžiai. Bus svarstomi svarbūs reikalai ir priimami nutarimai. Todėl suneškime visi savo nuomones, jauskime pareigą prisidėti prie šio renginio. Č. S.

OPTOMETRISTAS
Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

A. E. LePAGE
Daiva T. Dalinda, B.A.
Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!
* Nemokamas namo įkainojimas *
(Įstaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)
1576 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel.: 537-3431
Namų: 494-0605

AL GARBENS REALTOR
Telefonas 489 - 1543
22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys
ALFONSAS GARBENIS jums sąžiningai patarnaus parduodant, perkant, tvarkant mortgičius, įkainojant namus ir t.t. LIETUVIAMS NUOLAIDA
Pirmoji lietuviška nekilnojamo turto agentūra Toronte, veikianti daugiau kaip 30 metų

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:
14 % už 90 dienų term. indėl.
14½ % už 6 mėn. term. indėlius
15 % už 1 m. term. indėlius
13 % už 3 m. term. indėlius
14 % už pensijų planą
14 % už namų planą
13 % už specialią taup. sąsk.
11 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
už asm. paskolas nuo 19 %
už mortgičius nuo 18 1/4%

AKTYVAI virš 30 milijonų dolerių
Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.
KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

BALTIC EXPORTING CO.
Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniais uždaryta.
482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5 Telefonas 531-3098 Savininkai S. ir F. Janavičiai

ED. KONDRATAS, siuvėjas
1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9
Tel. 533-5454

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

SKAITYTOJAI PASISAKO

VYSKUPO LAIŠKAS

Skaičiau vysk. M. Sasinovskio laišką PLB valdybos pirmininkui V. Kamantui "TŽ" 20 nr. Deja, jis neatsako į esminį klausimą. O klausimas yra štai koks: kodėl Lomžos vysk. Sasinovskis neleidžią Seinų bazilikoje lietuviams lietuviškų pamaldų, kurios ten ištisus amžius buvo laikomos, kodėl taip įkyriai lenkinami lietuvių vardai ir pavardės Seinų bazilikos metrikų knygose, kodėl krikštai ir jungtuvės lietuviams atliekamos lenkiškai ir neatsižvelgiama į jų prašymus? Tai daro ne komunistinė Lenkijos valdžia, bet katalikų vysk. Sasinovskis ir Seinų klebonas Rogovskis, kurie ir palaiminimus iš širdies duoda, ir Dievo gailestingumo linki, o darbais yra taip toli nuo tų žodžių, kaip lenkiškas šovinizmas nuo Kristaus Evangelijos.

Vysk. Sasinovskis savo atsakyme apie šiuos klausimus net neužsimena. Jis prirašė šiokių ir anokių žinučių (dauguma jau seniai visiems žinomos), o kodėl Seinų bazilikoje jau 30 su viršum metų neleidžiama lietuviškų pamaldų, nepasako. Štai klausimas, į kurį turi būti nukreiptas Dievo gailestingumas ir vysk. Sasinovskio širdis, kurios mums čia užjūriuose tiek tereikia, kiek Vilniaus miestui Pilsudskio širdies.

Australijos Lietuvių Katalikų Federacija prieš kiek laiko parašė vysk. Sasinovskiui laišką su užklausimu, kodėl Seinų bazilikoje neleidžiamos lietuviškos pamaldos. Vyskupas atsakė labai panašiu trafaretu, bet į pagrindinį klausimą neatsakė. Tiesa, tame laiške įvedė vieną "naujovę", esą lietuviai yra ateistai. Čia tektų pažymėti, kad vysk. Sasinovskio elgesys yra ne tarnavimas Kristaus Evangelijai, bet ateizmo platinimui. Gimtosios kalbos reikalą yra ypatingai pabrėžęs Vatikano II suvažiavimas ir Helsinkio aktas, kurį pasirašė ir Vatikanas. Vysk. Sasinovskis, neleisdamas Seinų lietuviams lietuviškų pamaldų bazilikoje (ištremdamas lietuvius į kažkokią buvusią liuteronų koplytėlę), yra nusikaltęs minėtiems aktams, o j u o labiau nusikaltęs Evangelijai, kuriai vysk. Sasinovskis yra įpareigotas tarnauti ir jos dėsnius saugoti.

ALK Federacijos valdyba panašų laišką dėl neleidimo Seinų lietuviams pamaldų Seinų bazilikoje parašė ir Lenkijos primui arkiv. Glemp. Pastarasis į Federacijos raštą nesiteikė net atsakyti.

Mano nuomone neverta spausdinti vysk. Sasinovskio laiškus, nes tai yra nesusigaudančių žmonelių klaidinimas. Reikia klausimą kelti pasaulinėje spaudoje ir bombarduoti Vatikaną, kad jis Sasinovskį ir Rogovskį priverstų vykdyti Vatikano II ir Helsinkio nutarimus.

Br. Zumeris

TESPRENDŽIA SKAITYTOJAI

Išspausdintas "TŽ" pasisakymas iškėlė mane į padanges, nes juo susidomėjo "senas vilkas" J. Domeika ir mano "garbei" paskyrė didesnę savo ilgo straipsnio dalį. Ar verta ginčytis? Nei aš, nei J. Domeika teisybės monopolio neturime, tegul skaitytojai sprendžia kur yra teisybė.

Šia proga noriu paminėti Mao pažiūrą, kurią daugumas praktikuoja jau nuo pasaulio pradžios, būtent, teisybė (politinė) yra jėga — kieno jėga, to ir teisybė. Tai praktikuoja komunistai, diktatoriai ir kiti. Anglai sako, kad Falklando salos jų, Argentina — priešingai, gal Saliamonas ar J. D. išspręstų? Deja, klausimas sprendžiamas jėga.

Jonas Ladyga

MARATONAI

Labai džiugu buvo sužinoti apie Algio Choromanskio laimėjimus Otavos maratono bėgime ("TŽ" 24 nr.). Tenka apgailestauti, kad jis nebuvo suminėtas "Lietuviai 1981 metų sporte" straipsnyje .

Apie lietuvių sportininkų laimėjimus išgirstame per radiją arba randame spaudoje. Kitaip naujienos apie tai mus retai tepasiekia. Būtų miela ir tai praturtintų mūsų sporto žinias, jei patys sportininkai ar jų bičiuliai mus painformuotų "Tėviškės Žiburiuose" apie būsimus A. Choromanskio bėgimus Sudburio ir Toronto "Labatts" maratonuose. **A.S.**

AMERIKOS POLITIKA

"TŽ" 23 nr. Juozas Domeika kritikuoja asmenis, rašiusius apie JAV politiką Baltijos valstybių atžvilgiu II D. karo metu. Esą "atsiranda lietuvių, puolančių JAV, kurios duoda mums vilties Lietuvos nepriklausomybei atstatyti". Atsiranda ir nelietuvių, kurie nurodo Amerikos politikos klaidas. Čia pateikiu ištraukas iš knygos "Roosevelt's Road to Russia" (George N. Crocker), kurios santraukas paruošė dienraščiui "Draugas" dr. Albinas Tarulis tarp 1960-1970 metų (tikslios datos negaliu nurodyti). Dr. Tarulis, remdamasis minėta knyga, rašė, kad "Rooseveltas kadaise pasakė Čekoslovakijos prezidentui Benešui: praneškite Stalinui, jog jis gali pasilaikyti Baltijos kraštus, bet apie tai neprivalo būti nieko paskelbta". Šie žodžiai buvo tarti 1943 m. birželio 17 d. per susitikimą su Benešu Vašingtone. Pats Benešas patvirtino jų teisingumą telegramoje savo vyriausybei Londone.

Benešo versija paskelbta jo atsiminimuose buvo dar tikslesnė: "Rooseveltas paprašė mane perduoti Stalinui Maskvoje savo pažiūras į Baltijos kraštus. Jungtinės Amerikos Valstybės nei gali, nei nori (neither able nor willing) sukliudyti jų galutinio įjungimo į Sovietų Sąjungą, bet jos turi atsižvelgti į pasaulio opiniją; reikia parinkti tinkamą formą ir tvarką nuraminti viešąjai nuomonei."

Jz. Pg.

"KRONIKA"

Džiugu, kad "TŽ" paminėjo "LKB Kronikos" dešimtmetį bei nuolat spausdina naujausias "Kronikos" ištraukas. Tačiau liūdna, kad lietuviškoji visuomenė "Kronikos" atžvilgiu laikosi pasyviai. Pirmasis "Kronikos" tomas angliškai beveik neperkamas lietuvių knygynuose. "Kronikos" priešai džiaugiasi visuomenės pasyvumu, o draugai stebi lietuviškąjį nerangumą.

Įdomu, kas atsitiktų, jei panaši "Kronika" lietuviškai pasirodytų laisvajame pasaulyje? Jos turinys liestų laisvojo pasaulio lietuvių gyvenimą ir pagalbą pavergtai tėvynei, jau neliečiant lietuviškosios kultūros palaikymo.

St. Dargis,
Toronto, Ont.

Seserys Stankutės iš Sudburio atliks meninę programą Joninių šventėje Montrealyje š.m. birželio 27 d. St. Dabkus

TORONTO

Ontario pilietybės ir kultūros ministerija praneša, kad "Wintario" yra paskyrusi 20 mil. dolerių įvairiems organizacijų ir savivaldybių projektams. Ši programa pavadinta "Wintario Capital Grants Program". Prašymai priimami iki š. m. rugsėjo 30 d. Pašalpos numatomos teatrams, meno galerijoms, muzėjams, bibliotekoms, bendruomenių centrams, istorinių pastatų atnaujinimui ir t.t. Šiaurinėje ir rytinėje Ontario dalyje vyriausybė numato skirti patvirtintiems projektams iki 50% išlaidų, kitose srityse — iki trečdalio. Adresas: Ministry of Citizenship and Culture, 77 Bloor St. W., Toronto, Ont. M7A 2R9. Prašymai įteikiami vietinėse ministerijos įstaigose. Toronte tokia įstaiga: Mr. Marek Brodski, 700 Bay St., 8th Floor, Toronto, Ont. M7A 2R9. Tel. (416) 965-0286.

"Toronto Heritage Fair 82", rengiama istorinės Toronto tarybos, įvyks š.m. rugsėjo 25-26 d.d. Fort York. Pernai dalyvavo 22 tautybės. Suinteresuoti dalyvavimu kviečiami kreiptis šiuo adresu: Toronto Historical Board, Stanley Barracks, Exhibition Place, Toronto, M6K 3C3. Tel. 595-1567 Lesia M. Lebed.

Daugiakultūrės Ontario tarybos paskirta komisija tyrinėjo valdinių komisijų sudėtį tautiniu pažiūriu. Jos duomenimis, tų komisijų 77.2% sudaro britų kilmės kanadiečiai, 5.1% — prancūzų, 17.7% — kitų tautybių. Šiuos duomenis kritikuoja angliškoji spauda, tvirtindama, kad tai nepatikimi duomenys (pvz. "The Globe a. Mail" 1982.VI.9).

Rašytojų suvažiavimui nuaidėjus

(Atkelta iš 6-to psl.)

Konkursai

LRD pirm. Bern. Brazdžionis paskelbė naujus konkursus, kuriems jau yra ir mecenatai. Lietuvių Fondas kasmet skiria premiją LRD išrinktam geriausiam grožinės literatūros veikalui. Aloyzo Barono vardo antrajam novelės konkursui $500 premiją yra pažadėję kalifornniečiai mecenatai — Emilis ir Julija Sinkiai.

Dabar turiu paminėti irgi labai svarbią šio suvažiavimo viešnią — anksti ir netikėtai mirusio autoriaus Aloyzo Barono našlę — Nijolę Baronienę, kuri, prašydama draugus nepirkti gėlių ant jos vyro karsto, o tuos pinigus paaukoti rašytojų reikalams, davė pagrindą jos vyro vardui įamžinti novelės konkursu, kurį LRD valdyba mėgins kas metai tęsti. Nijolė Baronienė pakviesta atvyko į suvažiavimą įteikti premijos pirmojo konkurso laureatei Vidžiūnienei ir pasakė labai reikšmingą premijos įteikimo žodį.

LRD valdybos pirmininkas paskelbė ir visiškai naujus dar du konkursus: Maironio vardo poezijos ir poezijos vaikams, kuriems po tūkstantį dolerių (iš viso $2,000) jau LRDr-jos valdybai atsiuntė rašytoja Mazalaitė. Konkursais ji nori įamžinti savo irgi skaudžiai peranksti mirusį vyrą Juozą Gabę, buvusį didelį poezijos bei literatūros gerbėją.

Šeštadienio literatūros vakarui gyvai ir įdomiai vadovavo Bronys Raila, o sekmadienio literatūros akademijai — Alė Rūta.

Akademijos pabaigoje šiltą ir gražų žodį tarė Balys Gaidžiūnas, suvažiavimo rengėjų komiteto pirmininkas, taigi lyg ir šeimininkas. LRD valdybos vardu visiems padėkojo Alė Rūta. Akademija ir pats suvažiavimas užbaigtas Lietuvos himnu.

Pamaldos

Sekmadienį, gegužės 23 d., 10 v.r., buvo atnašaujamos iškilmingos Mišios, kurių metu giedojo garsusis Čiurlionio ansamblis, diriguojamas Alf. Mikulskio. Prie vargonų — Regina Brazaitienė. Mišių metu klebonas G. Kijauskas leido rašytojams paskaityti savo pačių kūrybinę maldą, o pabaigoje — Bernardo Brazdžionio "Vaidilos Valiūno" ištrauką. Pamokslą gi klebonas, nors pats geras kalbėtojas, užleido svečiui kunigui poetui Leonardui Andriekui, kurio maironine tema pamokslas buvo ir formos, ir turinio atžvilgiais tikras perlas. Tokios pamaldos papuošė ir įprasmino visą LRDr-jos suvažiavimą bei Maironio paminėjimą.

Parapijos globa

Grįžtant prie pradinių šio aprašymo minčių, kur paminėjau nepaprastą Klevelando lietuvių šiltumą ir paramą rašytojams, pabaigoje tenka ypač pabrėžti Dievo Motinos parapijos klebono kun. Gedimino Kijausko ir kitų parapijiečių (Nijolės Kersnauskaitės, Kersnauskų, Mikulskių, Reg. Brazaitienės ir daugelio kitų) nepaprastą svetingumą bei krikščionišką meilę rašytojams, svečiams ir visuomenei.

Be to, ši parapija aprūpino rašytojus ne tik posėdžių ir akademijų patalpomis, bet ir nuolatos vaišino kava, užkandžiais, pyragaičiais. Kiek ten pasidarbavo gerųjų moterų, brangiųjų šeimininkių-parapijiečių, kas žino ir kas jas išvardins! Parapija leido rašytojams naudotis ir telefonu, priglaudė ir "knygų mugę", padėjo visokeriopai, globojo šilčiausiai. Tie visi, kad ir nepaminėti vardai, tie brangūs žmonės liks rašytojų mintyse ir širdyse. Šie metai — Lietuviškos Parapijos Metai. Ir jau vien iš šio Klevelando pavyzdžio matome, koks brangus židinys parapijos yra ir mūsų kultūrininkams, ir apskritai mūsų išeivijos lietuvybei.

Suvažiavimo rengėjų komitetui (rodos, 23-jų asmenų) su B. Gaidžiūnu priešakyje ir Dievo Motinos parapijos klebonui kun. G. Kijauskui su jo rašytinės ir gerųjų parapijiečių visu būriu LRDr-jos valdyba ir visi suvažiavimo rašytojai bei svečiai esame nepaprastai dėkingi.

Kas lieka neišsakyta spaudoje, pasiliks mūsų širdyse.

• **Mokslo srityje skaityk naujausius veikalus, literatūroje — seniausius. Klasikinė literatūra yra visuomet nauja (Bulwer-Yytton).**

Stayner, Ontario

PADĖKA

Nuoširdžiausią padėką reiškiu visiems mane prisiminusiems ir lankiusiems Collingwoodo ligoninėje. Dėkoju už gėles, dovanėles ir linkėjimus greit pasveikti.

Ypatingą padėką reiškiu Staynerio ir apylinkių lietuviams, kurie dalyvavo Motinos Dienos minėjime, pasirašė atviruke ir aplankė mane.

Visada Jums dėkinga —
Elena Dambrauskienė

$5,000
PRIARTINA JUS PRIE NUOSAVŲ NAMŲ

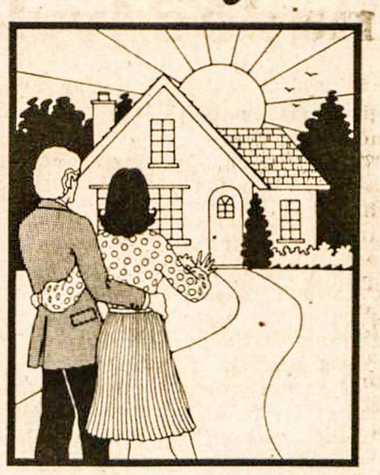

JEIGU ESATE NUOMININKAS, SKATINAME TAPTI NAMŲ SAVININKU

Nuo dabar iki 1982 metų spalio 30 dienos Ontario nuomos-pardavimo programa (Ontario Renter-Buy Program) siūlo paskolą be palūkanų iki $5,000 penkiolikai metų Ontario gyventojams, kurie nuomojo namus per pastaruosius 12 mėnesių arba niekad neturėjo savo namų. Paskola duodama, perkant tiktai naujus namus.

ŠTAI KAIP VEIKIA MŪSŲ PLANAS

Jei nusprendžiate pirkti, privalote įmokėti bent 10% perkamo namo vertės. Nuomos-pardavimo paskola taip pat bus pridėtinė 10% suma iki maksimumui $5,000. Paskola turi būti pridėta prie įmokėjimo sumos. Ši be palūkanų paskola, duota penkiolikai metų, yra negrąžinama per pirmuosius 10 metų. Jos grąžinimas dalimis prasideda vienuoliktais metais.

PIRKINIO KAINA

Pirkimo kaina negali būti didesnė kaip $115,000 metropoliniame Toronte ir jo apylinkėse. Kitose Ontario srityse maksimalinė pirkimo kaina — $90,000. Minimalinė kaina — $20,000.

KOKIE NAMAI?

Minėta paskola taikoma betkokiam namui ar vienetui, tinkamam pastoviai gyventi ištisus metus, jeigu anksčiau niekas ten negyveno. Tai apima bendranamius (condominium), kilnojamus namus ir savininkų pastatytus vienetus. Antrąkart parduodant tuos namus, paskola nebeduodama.

KAS GALI GAUTI PASKOLĄ?

Kreiptis gali pavieniai asmenys ir vedusiųjų poros, tačiau pastarosios gali įteikti tiktai vieną prašymą. Jeigu jūs arba jūsų žmona bei vyras turėjo rezidencinę nuosavybę (išimtis — neapstatyta žemė arba sezoninis negyvenamas vasarnamis) per tuos 12 mėnesių prieš prašymo įteikimą, neturite teisės į paskolą. Korporacijos, patikėtiniai, dalininkai ir t. t. taipgi neturi teisės.

KADA REIKIA PIRKTI?

Ši programa įsigaliojo 1982 metų gegužės 14 dieną ir galios iki 1982 metų spalio 30 dienos imtinai. Vienetas turi būti apgyventas kaip pagrindinė rezidencija 1983 metų balandžio 30 dieną arba prieš tai.

TEIRAUKITĖS SMULKESNIŲ ŽINIŲ

Čia suminėjome tiktai pagrindinius dalykus Ontario nuomos-pardavimo programos.

Dėl detalių kreipkitės į Ontario Mortgage Corporation, 60 Bloor Street West, 11th floor, Toronto, Ontario M4W 3B8. Telefonas Toronte: 963-1560, už Toronto ribų: 1-800-268-1158 (nemokamas).

Ontario vyriausybė stengiasi padėti žmonėms.

Ministry of Municipal Affairs and Housing
Ontario
Claude Bennett, Minister
William Davis, Premier

užmojis 2000
patenkinti Ontario gyventojų namų poreikius dabar ir atetyje

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8
• NAMAI • ŪKIAI • ŽEMĖ
Antanas Genys 231-2839
Bronius Ščepanavičius 274-4313
Vacys Žižys 232-1990
Įstaigos (416) 233-3323

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B.
2 Jane St., suite 303
Toronto, Ontario
M6S 4W3
Bloor ir Jane gatvių kampas
Telefonai:
įstaigos (416) 762-7393
namų 233-0303

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B
3031 Bloor St. W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario
M8X 1C5
Telefonai:
įstaigos (416) 231-4138
namų 249-2637

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p,
Narys "Better Business" Biuro

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORONTO, ONTARIO M6P 1A5
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

Santuoka — tai lyg svogūnas; žmogus ja džiaugiasi su ašaromis akyse...

* * *

Netoli Uniontown, Pa., yra toks kapinių paminklo įrašas: "Čia ilsisi Jonathan Blake — jis žuvo paspaudęs gazą vietoj stabdžių".

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Birželio 19 d. susituokė Leonas Roginskas su Birute Grigutyte.

— Birželio 16 d. lietuvių kapinėse palaidota a.a. Joana Paulionytė, 35 m., iš Thunder Bay; birželio 19 d. palaidotas a.a. Steponas-Ramutis Stankus, 45 m., iš Otavos.

— Lietuvių kapinėms paaukojo $100 J. B. Danaičiai; Anapilio sodybai — $100 A. Piragis (a.a. Prano Piragio atminimui); parapijos skoloms mokėti — $100 Ant. ir Lilija Pacevičiai.

— Pasitraukus iš parapijos chorvedžio pareigų muzikui St. Gailevičiui, nauju chorvedžiu pakviestas muzikas Jonas Govėdas.

— Iš Šv. Kazimiero kolegijos Romoje vasaros atostogų yra atvykę abu klerikai — K. Kaknevičius ir E. Putrimas.

— Mišios birželio 27, sekmadienį, 10 v.r. — už a.a. Bronę Rastauskienę, 11 v.r. — už Steponaičių ir Bieliūnų mirusius.

Lietuvių Namų žinios

— LN Moterų Būrelio valdyba rengia Maironio minėjimą rugpjūčio 7-8 d.d. Wasagoje-Springhurst vasarvietėje. Šeštadienį — vakaronė su Maironiu, sekmadienį — Mišios 11 v. Informacijų reikalais skambinti S. Ciplijauskienei tel. 247-0578 arba I. Žemaitienei tel. 233-1790.

— LN valdybos posėdis įvyko birželio 17 d. Pirm. V. Dauginiui išvykus su "Atžalyno" tautinių šokių grupe į Portugaliją, pirmininkavo vicepirm. T. Stanulis. Patvirtintas naujas narys Paulius Klevinas, apsvarstyti administraciniai reikalai ir diskutuoti Vytauto D. menės bei prieangio remonto reikalai.

— LN 30-čio sukakties koncerto programą atlikti yra pakviesta sol. D. Stankaitytė iš Čikagos ir muz. D. Viskontienės vadovaujamas choras "Volungė".

— LN Moterų Būrelis yra surinkęs geros kokybės drabužių, kurie bus išsiųsti Lenkijoje gyvenantiems lietuviams. LN valdyba paskyrė $300.00 šių siuntinių persiuntimo išlaidoms padengti.

— Užsakyti trys komplektai "Encyclopedia Lituanica", kurie bus perduoti Toronto miesto bibliotekoms.

— Išmokėjus organizacijoms pašalpų $12,800.00, pagal narių susirinkimo patvirtintą 1982 m. sąmatą paskirta aukoms suma jau yra sunaudota ir šiais metais daugiau pašalpų nebus skiriama. Gauti nauji prašymai bus svarstomi sekančiais metais.

— Birželio 20 sekmadienio popietė buvo skirta Tėvo Dienai. LN Moterų Būrelio valdybos narės prie įėjimo sutiko tėvus, juos papuošė gėlių žiedais. Jie buvo pavaišinti specialiu tėvo pietų daviniu ir skaniais gėrimais. Dalyvavo apie 200 tėvų su savo šeimos nariais, iš viso per 300 žmonių. Svečių knygoje pasirašė: S. M. Bendikai ir P. Gabrys iš Montrealio, A. P. Kraujaliai iš Floridos ir M. Rokas iš Lethbridge, Albertos.

"T. Žiburių" skaitytojas Remigijus Bakaitis, šiuo metu gyvenantis Pietų Afrikoje, atsiuntė laišką, kuriame rašo ten radęs dar vieną lietuvį. Mūsų žiniomis, P. Afrikoje laikinai yra apsigyvenusi Aldona Mačienė su dukra.

B. NAUJALIO NATŪRALAUS GYDYMO įstaiga Toronte veikia jau 19 metų. Ji priima pacientus ir toliau. Iškaba nuimta saugumo sumetimais, vengiant nesąžiningų praeivių. Tel. 533-8008.

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

ATLIEKU visokius namų remonto darbus — lauko ir vidaus dažymus, medžio ir t. t. Skambinti tel. 532-3410 Toronte, Ont.

JIEŠKOMAS IŠNUOMOTI suaugusiems vasarnamis Springhurste paskutinę liepos savaitę. Skambinti tel. 248-4357 Toronte.

JIEŠKAU PIRKTI knygos "Mūsų Lietuva" keturis tomus ir lietuvišką enciklopediją. Skambinti vakarais tel. 533-6937 Toronte.

LIETUVIŠKA
gėlių krautuvė
savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 769-5009. Adresas: 710 Annette St., Toronto, Ont., vienas blokas į rytus nuo Jane St. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Birželio mėnuo yra skirtas Jėzaus Širdies garbinimui. Litanija mūsų šventovėje skaitoma kiekvieną dieną po 8 v., šeštadieniais — po 9 v. Mišių, o sekmadieniais — po kiekvienų Mišių.

— Maldininkų kelionė į Midlandą šiais metais įvyks rugpjūčio 8, sekmadienį. Mišios bus 1.30 v.p.p., po Mišių — Kryžiaus Keliai.

— Labdaros sekcija vėl pasiuntė 10 siuntinių lietuviams į Lenkiją.

— Registracija į "Aušros" stovyklą vyksta dabar. Blankus pasiimti klebonijos raštinėje. Stovykla prasidės liepos 4, sekmadienį, ir veiks iki liepos 17 d. Stovyklai dar reikia kelių šeimininkių, berniukų vadovų ir ūkvedžio.

— Registracija į ateitininkų stovyklą, kuri bus liepos 18-24 d.d. Wasagoje, vyksta klebonijos raštinėje.

— Parapijai aukojo: V. Vaškelis $150, A. Jagėla $100, A. Z. Romeikos $50.

— Pakrikštytos: Kristina-Ona, Vidos ir Arūno Duliūnų duktė; Medeinė-Liuda, Aldonos ir Algio Tribinevičių duktė.

— Mišios birželio 27, sekmadienį, 8 v. už Elzbietą Šimkienę, 9 v. už Vytautą Juodišių, 10 v. už Platoną Preibį, 11.30 v. už gyvus ir mirusius parapijiečius, 7 v.v. už Mortą ir Juozą Jakimavičius.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju visoms rengėjoms už man suruoštą tokį gražų mergvakarį ir už tokias gražias bei vertingas dovanas. Taip pat nuoširdi padėka visoms viešnioms, kurios atvyko praleisti keleto valandų su manimi. Ačiū ir toms, kurios prisidėjo, bet negalėjo dalyvauti.

Man ir Markui tas malonus vakaras pasiliks atmintyje per visą gyvenimą.

Jums dėkinga —

Dalia Petkutė

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju mieloms rengėjoms ir viešnioms už suruoštą gražų pobūvį — mano mergvakarį ir gausias bei naudingas dovanas. Mudviem su Linu bus lengvesnė mūsų bendro gyvenimo pradžia.

Ypatinga padėka mano krikšto mamai p. A. Štuopienei, Lino tetai p. V. Jasinevičienei, mano tetai p. K. Kaminskienei už jų įdėtą darbą organizuojant šį mergvakarį.

Nuoširdus ačiū Lino dėdienei p. A. Abromaitienei už taip meniškai paruoštą knygą, kuri bus gražus prisiminimas man ir Linui.

Dėkoju rengėjoms ir viešnioms, kad suradote laiko ateiti ir praleisti su manim taip malonų ir įspūdingą vakarą. Taip pat dėkoju visoms ponioms, kurios prisidėjo, bet negalėjo dalyvauti mano mergvakaryje.

Aldona M. Ignaitytė

A. a. Mykolo Ramanausko atminimui paaukojo Tautos Fondui $30 Lydija Novogrodskienė ir Edita Ulickienė.

A. a. Stepono-Ramučio Stankaus atminimui "T. Žiburiams" paaukojo $20 Petras Latauskas.

A. a. Valerijos Vindašienės atminimui "T. Žiburiams" paaukojo $10 V. P. Giedraičiai.

A. a. Joanos Paulionytės atminimui "T. Žiburiams" aukojo $25: Jurgis ir Anelė Aušrotai; $20: Antanas ir Stasė Steigvilai; $20 (visos kartu): Ona Adomauskienė, Marija Chrolavičienė, Gertrūda Repčienė.

Iš Australijos Toronte lankėsi dr. Benius Vingilis su žmona Tamara. Brolio dr. Vingilio ir jo žmonos lydimi jiedu aplankė Anapilį, "T. Žiburius" ir kitas lietuvių institucijas bei miesto įdomybes.

Atidaryta nauja daugiakultūrė galerija — The Canadian Multicultural Gallery — Museum. Jos surengta paroda veiks iki birželio 30 d. 589 Markham St., Toronto, Ont. Atidaryta birželio 23 d. Išstatyti 8 dailininkų darbai. Lankymo valandos kasdien — nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p. Telefonas informacijai: 534-2141.

"The Toronto Sun" 1982.VI.14 išspausdino laišką, pasirašytą A. Zichmane, kuriame primena, kad birželio 14 d. bus minimi sibiriniai trėmimai iš Baltijos kraštų. Esą 1941 m. buvo ištremta 700.000 baltiečių. Kanados baltiečiai pasiryžę kovoti už Baltijos valstybių suverenumo atgavimą ir prašo kanadiečių paramos. Ta prasme Kanados vyriausybė birželio 14 dieną galėtų paskelbti Baltiečių Diena.

Toronto Lietuvių Namų

GEGUŽINĖ

įvyks š.m. birželio 27, sekmadienį,
Clairville Conservation Area
Autobusas nuo Lietuvių Namų važiuos 11.30 v.r. ir 1 v.p.p.

Bus sportas su premijomis, loterija, šokiai, žaidimai ir kitos įvairybės. Švelnių gėrimų, ledų ir užkandžių rasite vietoje. Gros gera muzika. ***Rengėjai — LN Vyrų Būrelis***

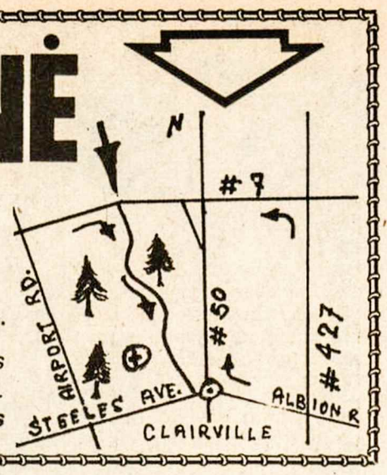

"Viešpatie, Tavo žemė dega..."

Sibirinius trėmimus Toronto baltiečiai paminėjo ekumeninėmis pamaldomis anglikonų šventovėje

Latvių pamokslininkas evangelikų kunigas Arveds Celms savo pamoksle kėlė mintį apie žemėje siaučiančią žmonių neapykantą, kurios liepsnose dega žemė. Tai padarinys žmogaus sukurtos karalystės, pagrįstos ne Dievo ir tėvynės meile, o savanaudiškumu ir neapykanta. Jos ugnyje tebekenčia ir Baltijos kraštai — Estija, Latvija, Lietuva.

Susirinkus tūkstantinei baltiečių miniai anglikonų Šv. Pauliaus šventovėje, pamaldos pradėtos dvasiškių ir vėliavų procesija, giedant visiems pamaldų dalyviams savo kalbomis "Tvirčiausia apsaugos pilis...", vargonuojant latvei Anitai Rundans. Kun. J. Staškui perskaičius įžanginę maldą, pasigirdo estų choro giesmė, diriguojant R. Toi. Atlikus Šv. Rašto skaitymus estų kunigui U. Petersoo, solistai R. Strimaitis ir A. Simanavičius pagiedojo J. Naujalio "Prie kryžiaus skubėki". Latvių ev. kunigas J. Calitis perskaitė Evangeliją, o dalyviai net keturiomis kalbomis giedojo "Praise to the Lord".

Pamokslą pasakė ev. kun. A. Celms, jautriai primindamas sibirinius trėmimus, kurių dvasia tebėra nepasikeitusi. Skatino ištvermingai kovoti už žmogaus teises Baltijos kraštuose.

Įspūdingos buvo žvakių apeigos. Kiekvienos tautybės atstovė nešė po degančią žvakę nuo šventovės durų iki altoriaus ir čia paliko ant daugiašakės žvakidės. Visi matė, kaip trys degančios žvakės liudijo bendrą Baltijos tautų likimą ir bendrą maldą. Nešant žvakes, atitinkamas maldas savo kalbomis skaitė — estų kun. U. Petersoo, lietuvių ev. kun. P. Dilys ir latvių svečias kunigas iš Australijos.

Sol. R. Strimaičiui pagiedojus Stradellos "Pieta, Signore", ev. kun. A. Žilinskas perskaitė bendrąją maldą. Sol. A. Simanavičius pagiedojo Malotte "The Lord's Prayer", o latvių ev. arkivyskupas A. Lūsis atliko palaiminimą. Religinė dalis baigta giesme keturiomis kalbomis "Holy God, we praise They name".

Įspūdingą kalbą pasakė buvęs ministeris, federacinio parlamento narys M. Wilson. (Jį pristate J. Kuraitė). Sakėsi toje šventovėje meldęsis būdamas jaunuolis, o dabar turįs progą kalbėti iš sakyklos. Jis priminė, kad kanadiečiams sibiriniai trėmimai mažai žinomi. Baltiečių pareiga — informuoti ir kovoti už žmogaus teisių ir laisvių atstatymą Baltijos kraštuose.

Iškilmė baigta visų trijų tautų himnais ir grįžtamąja procesija. Dalyvavo 13 kunigų, kurių tiktai 4 buvo lietuviai katalikai. Apeigomis vadovavo kun. J. Staškus. Pamaldas rengė Kanados Baltiečių Federacijos valdyba, kuriai šiais metais pirmininkauja KLB pirm. adv. J. Kuraitė. **Kor.**

Pasaulio lietuvių katalikų kongresas

Už dvejų metų (1984 m. rugsėjo 1-2 d.d.) Toronte rinksis laisvojo pasaulio lietuviai katalikai kongresan, kuriuo baigsis Šv. Kazimiero sukaktuvinių metų iškilmės. Vyriausiuoju kongreso organizatoriumi ir šeimininku sutiko būti dr. J. Sungaila. Painiam, didelės apimties darbui yra sudaromas komitetas. Organizacinė ir finansinė atsakomybė patikėta prityrusiam, sumaniam asmeniui, kuris, praeityje nekartą vadovavęs panašiems renginiams, sunkumų nebijo.

Kongrese, jungiančiame religinę, akademinę ir muzikinę sritis, pirmąkart bus atliktas misterijos-oratorijos pobūdžio veikalas, skirtas Šv. Kazimierui. Libretą rašo poetas Kazys Bradūnas, muziką komponuoja kompoz. Darius Lapinskas. Darbai bus visiškai baigti 1983 m. lapkrityje. Su kūrėjais nuolatinį ryšį palaiko dr. J. Sungaila.

Šv. Kazimieras, tiesioginė gediminaičių atžala, užgeso 1484 m. kovo 4 d. Gardine, lietuvių pilyje. Taigi 1984 m. žymi penkių šimtų metų sukaktį nuo jo mirties. Minėtas lietuvių katalikų kongresas vyks šios svarbios sukakties rėmuose.

Šv. Kazimiero sukakčių komitetas

Tautybių savaitė — Karavanas pradėta birželio 18 d. Veikia įvairių tautybių paviljonai — iš viso 44, jų tarpe ir lietuvių paviljonas "Vilnius" Prisikėlimo parapijos salėje. Atidarymas įvyko birželio 18 d. Pirmasis savaitgalis "Vilniaus" paviljonui buvo gana sėkmingas — atsilankė daug kitataučių, kurie domėjosi lietuvių programa, rodiniais, valgiais ir gėrimais. Svečių tarpe buvo Karavano organizatorius L. Kossaras, dr. S. Haidaszas, spaudos bei radijo atstovai. Juos visus maloniai sutiko bei globojo "Miss Vilnius" Rasa Rimkutė. Pažymėtina, kad "Vilniaus" paviljoną su savo palyda aplankė ir filmų aktorė Ann Jillian — Jūratė Nausėdaitė, gastroliavusi Toronto kanadiečių publikai keletą dienų.

"Vilniaus" paviljonas veiks iki birželio 26 d. kasdien nuo 6 v.v. iki 11 v.v., šeštadienį — nuo 3 v.p.p. Paviljoną suorganizavo KLB Toronto apylinkės valdyba, kuri turėjo įdėti labai daug darbo. Dabartinę valdybą sudaro: pirm. adv. A. Pacevičius, vicepirm. kun. A. Simanavičius, OFM, sekr. V. Valiulienė, ižd. V. Valiulis, nariai — V. Vaitiekūnaitė, Ž. Šilininkaitė, Vyt. Kulnys.

Toronto Lietuvių Pensininkų Klubo namų statybos reikalai baigiami tvarkyti. Jau gauta paskola, nupirktas sklypas ir pasirašytos sutartys su statybos rangovais. Belieka tik gauti iš miesto valdybos leidimą statybai. Tai formalumas, kuris ilgai netruks. Gavus leidimą, tuojau bus pradėti statybos darbai, kurie, pagal sutartį, turi būti baigti per 56 savaites.

Klubo moterys reiškia inicia'yvą organizuotai įsijungti į klubo veiklą. Tam tikslui š. m. birželio 29 d., 14 v., moterys renkasi pasitarimui klubo patalpoj.

Klubo valdyba

Spauda, radijas ir televizija plačiai skelbė apie suėmimą Alberto-Helmuto Raucos kaip karo nusikaltėlio, dalyvavusio Lietuvos žydų žudyme Kaune prie IX forto. Pradžioje buvo skelbiama, kad jis esąs lietuvis, bet vėliau jo tautybė nebuvo minima, tik informuojama, jog jo išdavimo reikalauja V. Vokietijos vyriausybė. A. H. Rauca buvęs SS grupės narys ir tarnavęs kaip pareigūnas Kaune 1941 m. spalio mėnesį. Kanados vyriausybė ryžosi pirmą kartą išduoti karo nusikaltėlį. Atitinkamą pareiškimą televizijoje padarė ir vidaus reikalų min. R. Kaplanas. Pasak jo, nebus išduodami kaltinamieji sovietinėms vyriausybėms, kur nėra objektyvių teismų.

"The Toronto Star" 1982.VI.12 išspausdino ilgą rašinį, paruoštą religinio skyriaus redaktoriaus Tomo Harpuro, apie arkiv. P. Marcinkų ryšium su popiežiaus kelione Argentinon. Jo pareiga esanti organizuoti popiežiaus keliones ir jo apsaugą. Vatikane augštai iškilęs — esąs Vatikano banko pirmininkas ir Vatikano valstybės tvarkytojas. Gimęs Čikagoje iš lietuvių tėvų, būsimas kardinolas.

Ontario vyriausybė praneša, kad turizmo ir pramogų ministerija, susitarusi su kultūros ministerija, skirs stambią paramą iš "Wintario" fondų vienetams, turintiems gerų projektų sporto, pramogų ir fizinio auklėjimo srityse. Tam numatyta $20 milijonų. Prašymai turi būti paduoti iki š.m. rugsėjo 30 d., adresuojant Wintario Capital Grants Program, Ministry of Tourism and Recreation, Queen's Park, Toronto, Ont. M7A 2E5. Telefonas informacijai 965-7680.

Dauguma Toronte gyvenančių punskiečių dalyvavo Leono-Stasio Roginsko ir Birutės Grigutytės vestuvėse birželio 19 d. Jungtuvių apeigas Lietuvos Kankinių šventovėje atliko klebonas kun. J. Staškus. Vestuvinis pokylis įvyko Anapilio Parodų salėje, dalyvaujant gausiam būriui punskiečių ir jų draugų. Jaunavedžiai susilaukė daug sveikinimų žodžiu ir raštu. Pokyliui vadovavo J. Šarūnas.

Ontario žmogaus teisių įstatymo dvidešimtųjų metinių proga birželio 16 d. "Harbour Castle Hilton" viešbutyje buvo surengtas minėjimas-vakarienė, kuriai vadovavo Ontario žmogaus teisių komisijos pirm. kan. Borden Purcell. Maldą prancūziškai ir angliškai skaitė Ontario teisingumo min. Roy McMurtry. Vakarienės metu buvo parodytas filmas žmogaus teisių tema. Pagrindinę kalbą pasakė Ontario premjeras W. G. Davis, iškeldamas padarytą pažangą žmogaus teisių apsaugos srityje. Minėjime dalyvavo apie 700 asmenų —, pareigūnų ir įvairių tautybių atstovų. Iš lietuvių dalyvavo Rūta Galinytė iš Sault Ste. Marie, Ont., V. Matulaitis ir kun. Pr. Gaida.

Vacys Rociūnas, žurnalo "Į Laisvę" redaktorius iš Klevelando, birželio 19-20 savaitgalyje su šeima lankėsi Toronte ir dalyvavo savo dukros Vidos Duliūnienės bei Arūno Duliūno dukrelės krikštynose. Ta proga jis aplankė ir "T. Žiburius".

Sesuo vienuolė Magdalena Glinskytė (Glinski), gyvenanti Sydney Mines, N.S., atsiuntė laišką "TŽ" redakcijai, pranešdama apie jai rengiamą 1982.VIII.1 iškilmę, kurioje bus paminėta jos vienuolinio gyvenimo 50 metų sukaktis. Ji yra gimusi bei augusi Kanadoje ir visą laiką dirbusi su kandiečiais. Kad visai neužmirštų lietuvių kalbos, kurios pramoko iš tėvų, skaito "T. Žiburius".

Vyresniesiems piliečiams Toronto miesto pramogų skyrius rengia įvairias pramogas dviejuose parkuose, būtent, Kew Gardens ir High Park. Pirmajame parke programos prasidės birželio 25 d. ir truks iki rugpjūčio 27 d. High Parke jos prasidės birželio 28 d. ir baigsis rugpjūčio 28 d. Veiks kiekvieną dieną nuo 10 v.r. iki 3.30 v.p.p. (High Parke prie Forest School).

MONTREAL QUE

Aušros Vartų Marijos paveikslas — medžio mozaika laimėjo premiją. Pensininkų klubų šalpos programos dešimtmečiui paminėti federacinės vyriausybės ministerė Monique Begin surengė suvažiavimą Montrealyje, kuriame dalyvavo 600 Kvebeko provincijos klubų. Kiekvienas klubas turėjo teisę atsiųsti: po keturis atstovus ir parodoje išstatyti keturis meno rodinius. Montrealio lietuvių auksinio amžiaus — pensininkų klubui "Rūta" atstovavo Juozas Šiaučiulis su medžio mozaika, vaizduojančią Aušros Vartų Mariją. Buvo trys premijos, kurių pirmą ir trečią gavo prancūzės moterys, o antrą — J. Šiaučiulis už meniškai ir kruopščiai padarytą medžio mozaiką. Ją galima pamatyti "Rūtos" klubo patalpose. **J. L.**

Montrealio Lietuvių Jaunimo Ansamblis "Gintaras" išleisdino pirmąją savo ilgo grojimo plokštelę "Kur gintarais..." Joje skamba lietuviška daina, žodis ir liaudies instrumentų muzika. Programa įdomiai sudaryta, nenuobodi. Gintariečiai kviečia visus tautiečius susidomėti šia plokštele ir ją įsigyti. Kaina — $10. Gaunama Montrealyje: Aušros Vartų spaudos kioske, pas P. Adamonį Rosemonte ir "Rūtos" klube pas seseles. Kitų vietovių lietuviai prašomi kreiptis pas plokštelės platinimo koordinatorę Ireną Lukoševičienę, 479 Bourbonnais, LaSalle, Que. H8R 2Z2. Tel. (514) 366-1210.

Rašytojas Andrius Mironas iš Los Angeles, parašęs eilę knygų Norimo slapyvardžiu (premijuotą apysaką "Be namų", noveles "Santaka"), buvo atvykęs į Montrealį, kur aplankė AV kleboną kun. J. Kubilių, P. Adamonio šeimą ir kitus draugus. Tolimesnei kelionei išvyko į kitus Kanados miestus.

AV šventovėje pakrikštyta Vidos Petronytės ir Peter Turner pirmoji dukrelė Tanya-Jennifer vardais. Krikšto tėvais buvo Vidos sesuo su vyru Ch. ir Ph. Jakuboniai. Mažoji Tanya yra trečia Bronės ir Povilo Petronių vaikaitė.

Kun. Alf. Grauslys lankėsi Montrealyje ir savo išsamiais pamokslais praturtino sekmadienius AV šventovėje.

Muzikas Aleksandras Stankevičius, perkėlus seselę Teresę į Putnamą, perėmė vadovavimą mergaičių choro "Pavasaris". **N.B.**

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS **MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA**
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:
Trumpalaikius indėlius	14-15%	Nekilnojamo turto
Terminuotus vienerių metų indėlius	15.0%	Asmenines ir prekybines
Uždarus terminuotus vienerių metų indėlius	15.5%	Paskolas mirties atveju apdraustos iki $10,000
Specialias taupomąsias sąskaitas	13.0%	
Taupomąsias sąskaitas su drauda iki $2,000	11.0%	
Čekių sąskaitas	6.0%	

KONFIDENCIALUS IR GREITAS PATARNAVIMAS
ČEKIAI IR VISI KITI PATARNAVIMAI NEMOKAMAI

KASOS VALANDOS

	1465 DeSeve	3907 A Rosemont
Pirm., Antr., Treč.	9 — 3	
Ketvirtadieniais	12 — 8	6 — 8
Penktadieniais	12 — 6	12 — 6
Sekmadieniais	10.30 — 12.30	

TORONTO MIESTAS

ATMATŲ IŠVEŽIMO TVARKARAŠTIS

1982 metų liepos 1 diena — VALSTYBINĖ ŠVENTĖ

1982 m. liepos 1 d. nebus atmatų išvežimo.

Reguliarus ketvirtadienio (liepos 1 d.) atmatų išvežimas bus atliktas liepos 5, pirmadienį.

PASTABA: Toronte yra 17 stiklinių ir metalinių indų perdirbimo sandėlių. Balandžio mėnesį buvo surinkta 344 tonos laikraščių, 71 tona stiklų ir 7 tonos skardinių dėžučių. Smulkesnių informacijų teirautis telefonu 367-7742.

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.E.
viešųjų darbų viršininkas

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

JONAS BANYLIS atlieka visus namų remonto darbus: staliaus, grindų dėjimo, keramikos plytelių, atnaujina virtuves, prausyklas ir kt. Skambinti po 5 v.p.p. tel. 690-4473 Toronte.

European Catering
Europietiškas patarnavimas įvairiems parengimams Toronte ir už Toronto ribų. Parūpinam salę, muziką, gėles, gėrimus.
Skambinti: A. Gataveckienė arba Al. Baris tel. 535-0164 arba 535-1258 Toronte.

ORKESTRAS, grojantis lietuvišką ir modernią muziką šokiams, vestuvėms, baliams. Skambinti DANAI 822-3791 po 6 v.v. Toronte.

CANDLELIGHT CATERERS
SAVININKAI J. S. BUBULIAI
Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v. v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

Pianino technikas
A. BRIČKUS
gali sutvarkyti jūsų turimus pianinus, pagelbėti juos perkant arba parduodant. Skambinti 255-9924